

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΒΙΟΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΟΤΗΤΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΕΥΘΑΛΙΑΣ ΣΚΟΥΡΑ

ΦΛΩΡΙΝΑ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023

Φύλλο Εξέτασης

1. Επόπτης:
Βαθμός:
Υπογραφή:
Ημερομηνία:

2. Δεύτερος Βαθμολογητής
Βαθμός:
Υπογραφή:
Ημερομηνία:
Γενικός βαθμός:

Η συγγραφέας Ευθαλία Σκούρα βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στις εργασίες τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

Υπογραφή:
Ημερομηνία:

Περιεχόμενα

Περίληψη	6
Εισαγωγή	7
Βιοπολιτική.....	9
Θεωρία του Foucault για την Βιοπολιτική.....	9
Βιολογικοί Παράγοντες Πολιτικής Συμπεριφοράς.....	11
Θεωρία Αυταρχικής Προσωπικότητας.....	13
Σεξουαλικότητα και Φύλο	14
Σεξουαλικός Προσανατολισμός.....	14
Φύλο και Ταυτότητα Φύλου.....	17
Queer Theory και Judith Butler.....	18
Coming-out	21
Βιοπολιτική και Σεξουαλικότητα.....	22
Θεωρία Foucault για την Σεξουαλικότητα.....	22
Βιοπολιτική και Προκατάληψη.....	24
Πολιτειότητα	26
Σεξουαλική Πολιτειότητα.....	26
Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση.....	28
Νομιμοποίηση Γάμου Ομόφυλων Ζευγαριών και Νομοθεσία στην Ελλάδα.....	29
Τεκνοθεσία για Ομόφυλα Ζευγάρια και Νομοθεσία στην Ελλάδα.....	31
Μεθοδολογία.....	32

Συμμετέχοντες/ουσες	33
Επιλογή Μεθόδου Έρευνας.....	33
Ανάλυση Συνεντεύξεων	34
Βήματα Ανάλυσης.....	35
Ανάλυση Δεδομένων	36
Προέλευση Πολιτικών Απόψεων.....	37
<i>Γενετική και Κοινωνικοποίηση</i>	38
<i>Οικογένεια και Κοινωνικοποίηση</i>	39
<i>Προσωπική Βούληση</i>	41
Χρόνος και Ηλικία	43
<i>Ηλικία Ανάπτυξης της Σεξουαλικότητας</i>	43
<i>Διάρκεια ή Δυναμική Εξέλιξη της Σεξουαλικότητας</i>	44
<i>Χρόνος Νομιμοποίησης του Συμφώνου Συμβίωσης για τα Ομόφυλα ζευγάρια</i>	46
<i>Χρονική Σύγκριση</i>	47
Ετεροφυλία και Παρέες.....	49
<i>Straight*</i> ως Κοινωνικά Αποδεκτό	49
<i>Σεξουαλικότητα και Παρέες</i>	51
<i>Προϋποθέσεις Φιλικών Σχέσεων</i>	52
Προέλευση Σεξουαλικότητας.....	54
<i>Έμφυτη</i>	54
<i>Ουδετερότητα</i>	55

Σύμφωνο Συμβίωσης και Γάμος για τα Ομόφυλα Ζευγάρια	57
<i>Ανισότητα ως προς τα Δικαιώματα</i>	57
<i>Κατασκευή Μη Φυσιολογικού</i>	58
<i>Στιγματισμός από την Εκκλησία</i>	60
Τεκνοθεσία από Ομόφυλα Ζευγάρια	60
<i>Κατασκευές για την Τεκνοθεσία από Ομόφυλα Ζευγάρια</i>	61
<i>Σύγκριση Ζευγαριών</i>	62
Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση	63
<i>Προϋποθέσεις Μαθήματος</i>	64
Ιδιωτικότητα και Ορατότητα	67
<i>Ιδιωτικότητα της Σεξουαλικότητας</i>	67
<i>Αποκάλυψη ως Ορατότητα</i>	69
Συζήτηση	70
Βιβλιογραφία	72
<i>Ξενόγλωσση</i>	72
<i>Ελληνική</i>	84
<i>Ελληνικοί Νόμοι</i>	85
Παραρτήματα	86
<i>Παράρτημα 1</i>	86
<i>Παράρτημα 2</i>	86
<i>Παράρτημα 3</i>	90

Περίληψη

Η βιοπολιτική, η σεξουαλικότητα και η πολιτειότητα, κυρίως η διεκδίκηση δικαιωμάτων από την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, βρίσκονται ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στην επικαιρότητα. Πρόσφατες μελέτες (Suhay & Jayaratne, 2013· Suhay, et al., 2017) έχουν συνδέσει την βιοπολιτική με την σεξουαλικότητα, υποστηρίζοντας ότι η πίστη στην ύπαρξη γενετικών παραγόντων στην πολιτική συμπεριφορά συνδέεται με την αυξημένη ανοχή στην περίπτωση της ομοφυλοφιλίας. Στην παρούσα έρευνα μελετώνται τα επιχειρήματα που αναπτύσσονται σε σχέση με τα παραπάνω και οι ρητορικές κατασκευές της σεξουαλικότητας σε διάφορα πλαίσια, σε σχέση με την υπάρχουσα νομοθεσία για την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και τις πολιτικές πεποιθήσεις, όπως αυτές προσεγγίζονται. Διερευνήθηκε η σχέση ανάμεσα στη θέση πως η πολιτική συμπεριφορά βασίζεται σε βιολογικούς παράγοντες και η ανεκτικότητα ή μη στην διαφορετική σεξουαλικότητα στο ελληνικό κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Τα δεδομένα της έρευνας προέκυψαν από ατομικές συνεντεύξεις και ακολουθήθηκε η ανάλυσή τους σύμφωνα με την τεχνική της Θεματικής Ανάλυσης, χρησιμοποιώντας και αρχές της λογοανάλυσης. Μέσα από την ανάλυση των συνεντεύξεων προέκυψε η συστηματική αναφορά στην οικογένεια ως πλαίσιο κοινωνικοποίησης, κινητοποιώντας και την ηλικία με όρους ωριμότητας. Ακόμη, κινητοποιήθηκαν ιατρικοί όροι στη συζήτηση για την προέλευσή της σεξουαλικότητας και αναδείχθηκαν διαφορετικές κατασκευές για τις σεξουαλικές ταυτότητες και τη γονεϊκότητα συζητώντας πάνω στα νομοθετικά δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Στο πλαίσιο της σεξουαλικότητας και της αποκάλυψής της, αναδόθηκαν κατασκευές του «φυσιολογικού», της «κοινωνικά αποδεκτής σεξουαλικότητας» και για της «ιδιωτικότητας». Τέλος, στο ίδιο πλαίσιο, κινητοποιήθηκε ο χρόνος ως απόθεμα σε κατασκευές αποδοχής ως προσωπική και κοινωνική εξέλιξη. Σε αυτές τις ενότητες αναδείχθηκαν ρητορικές στρατηγικές, διλήμματα και κατασκευές για την προέλευση των πολιτικών απόψεων και για την σεξουαλικότητα.

Λέξεις Κλειδιά: Βιοπολιτική, Foucault, Σεξουαλικότητα, Ταυτότητα Φύλου, Σεξουαλική Πολιτειότητα

Abstract

Biopolitics, sexuality and citizenship, especially the assertion of rights by the LGBTI+ community, are in the limelight. Recent studies (Suhay & Jayaratne, 2013· Suhay, et al., 2017) have linked biopolitics to sexuality, arguing that the belief in the existence of genetic factors in political behavior is associated to an increased tolerance towards homosexuals. In this research, we studied the rhetorical constructions of political opinions, sexuality and the existing legislation for the LGBTI+ community. We probed the existence of biological factors in political behavior and the tolerance or not of different sexualities in the Greek socio-cultural context. The data derived from individual interviews and was analyzed according to the Thematic Analysis technique, using also principles of discourse analysis. Through the analysis of the interviews, the systematic reference to the family as a framework of socialization emerged, using, also, age terms, as a way to refer to maturity. Moreover, regarding sexuality, medical terms were used to explain its origin and different opinions and constructions about the legislative rights of the LGBTI+ community were highlighted. In the context of sexuality and of 'coming out', constructions of 'normal', 'socially acceptable sexuality' and 'privacy' emerged. Finally, in the same context, time made a pronounced appearance, as it was correlated with personal and social growth. Rhetorical strategies, ideological dilemmas, and constructions of the origins of political views and sexuality were pointed out in these units.

Keywords: Biopolitics, Foucault, Sexuality, Gender Identity, Sexual Citizenship

Εισαγωγή

Η βιοπολιτική και η σύνδεσή της με την σεξουαλικότητα και τη διεκδίκηση βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν έρθει στο προσκήνιο τα τελευταία χρόνια, εντείνοντας την παρουσία τους σε έρευνες. Η παρούσα εργασία εξετάζει θεωρήσεις καθώς και την κατασκευή της έννοιας της «βιοπολιτικής», της «σεξουαλικότητας» και της «πολιτειότητας» σε διαφορετικά πλαίσια. Αρχικά παρουσιάζονται θεωρητικές εννοιολογήσεις και στη συνέχεια παρουσιάζεται μια εμπειρική μελέτη με χρήση συνεντεύξεων πάνω σε αυτά τα θέματα. Θέματα των συζητήσεων στις συνεντεύξεις αποτέλεσαν οι τρόποι ανάπτυξης πολιτικών απόψεων, η προέλευση της σεξουαλικότητας και του φύλου, το νομικό και θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και η

έκφραση της σεξουαλικότητας μέσω του «coming out». Γίνονται συζητήσεις για το κράτος και την πολιτική εξουσία ως φορείς επιρροής της νομοθεσίας για θέματα σεξουαλικότητας και διεκδίκησης δικαιωμάτων καθώς και πάνω σε επίκαιρα θέματα που αφορούν τη σεξουαλικότητα και τη βία. Επίσης, αναδύονται κατασκευές πολιτικών θέσεων και η ιδεολογική προέλευσή τους.

Θεωρήθηκε σημαντική η εκπόνηση αυτής της έρευνας, διότι η βιοπολιτική έχει εμφανιστεί, σχετικά πρόσφατα, και στο κλάδο των κοινωνικών επιστημών και η σεξουαλικότητα και η διεκδίκηση των δικαιωμάτων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας βρίσκεται στην επικαιρότητα. Αν και ο όρος «βιοπολιτική» πρωτοεμφανίστηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και έγινε περαιτέρω γνωστός μέσω των Ναζί, ο Michel Foucault συνέβαλε στη διεύρυνσή του (Stryker, 2014), επικεντρωμένος στην ρύθμιση της σεξουαλικότητας, με στόχο την αναπαραγωγή και τη διαίωνιση του είδους (Rose, 2001· Braun, 2007· McWhorter, L. 2004· Repo, 2013). Οι μετέπειτα έρευνες σχετικά με τη «βιοπολιτική» αφορούν το αν οι πολιτικές απόψεις των ατόμων διαμορφώνονται κατά τη διάρκεια της ζωής τους ή είναι προκαθορισμένες βιολογικά (Sabsay, 2012), αντλώντας δεδομένα από την εξελικτική και τη γνωστική ψυχολογία (Alford & Hibbing, 2008). Τα ευρήματά τους έδειξαν πως η βιοπολιτική σχετίζεται θετικά με τις προκαταλήψεις, και στην περίπτωση της ομοφυλοφιλίας (Sabsay, 2012). Ακόμη, Ο Weinberg το 1969 χρησιμοποίησε τον όρο «ομοφοβία» για να αναφερθεί στην προκατάληψη απέναντι στους ομοφυλόφιλους, μετατοπίζοντας το «πρόβλημα» από τους ομοφυλόφιλους στους ετεροφυλόφιλους και στη μη ανεκτικότητα τους (Herek, 2004· Παπαθανασίου & Χρηστίδη, 2020).

Η παρούσα έρευνα βασίζεται στη κατασκευή μέσω της γλώσσας και στις συνέπειες της στον λόγο στο ελληνικό κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Στόχος είναι να δούμε πως τα άτομα κατασκευάζουν και ερμηνεύουν τη κοινωνική πραγματικότητα μέσα σε ένα συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο, από το οποίο και επηρεάζονται. Διενεργήθηκαν ατομικές συνεντεύξεις, χωρίς ηλικιακούς ή σεξουαλικούς περιορισμούς στους συμμετέχοντες, και συζητήθηκαν θέματα σχετικά με πολιτικές απόψεις, σεξουαλικότητες και νομοθετικά ζητήματα, που αφορούσαν νομοθετικά δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Αντλώντας από τη λογοψυχολογία, η έρευνα χρησιμοποίησε ως μέθοδο τη θεματική ανάλυση και αρχές της λογοανάλυσης με σκοπό να βρεθούν και να αναλυθούν οι κατασκευές και οι ερμηνείες των συμμετεχόντων στην έρευνα πάνω στα παραπάνω θέματα.

Επομένως, η παρούσα πτυχιακή εργασία εστίασε στο θεωρητικό της μέρος στη συζήτηση των εννοιών «βιοπολιτική», «σεξουαλικότητα» και «πολιτειότητα», αντλώντας από την κοινωνική ψυχολογία. Το Κεφάλαιο 1 εστιάζει στην έννοια της «βιοπολιτικής», όπως αναπτύχθηκε από τον Foucault. Ακόμη, παρουσιάζονται οι βιολογικοί παράγοντες της πολιτικής συμπεριφοράς, βασιζόμενη σε έρευνες, και περιγράφεται η αυταρχική προσωπικότητα σύμφωνα με τον Adorno, για να εξηγηθούν οι πολιτικές στάσεις. Το Κεφάλαιο 2 αφορά τη σεξουαλικότητα, παρουσιάζοντας έννοιες όπως ο «σεξουαλικός προσανατολισμός», η «ταυτότητα φύλου», η «queer θεωρία» και το «coming out». Το Κεφάλαιο 3 αφορά τη σύνδεση της βιοπολιτικής με τη σεξουαλικότητα, σύμφωνα με τη θεωρία του Foucault για τη σεξουαλικότητα, και τον τρόπο με τον οποίο το τρίπτυχο «φύση-ανατροφή-επιλογή» μπορεί να επηρεάζει την ανεκτικότητα στη διαφορετική σεξουαλικότητα. Το Κεφάλαιο 4 εστιάζει στην πολιτειότητα, αναλύοντας την έννοια της «σεξουαλικής πολιτειότητας», περιγράφει τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και τα νομοθετικά δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας μέχρι σήμερα (2023). Το Κεφάλαιο 5 παρουσιάζει τη Μεθοδολογία και τον τρόπο διεξαγωγής της έρευνας. Το Κεφάλαιο 6 εστιάζει στα αποτελέσματα των αναλύσεων, σύμφωνα με τις θεματικές ενότητες που προέκυψαν. Το Κεφάλαιο 7 περιλαμβάνει την συζήτηση με τους περιορισμούς της έρευνας.

Βιοπολιτική

Θεωρία του Foucault για την Βιοπολιτική

Ο Foucault παρατήρησε πως τον 17^ο και τον 18^ο αιώνα, η πολιτική εξουσία έστρεψε το ενδιαφέρον της προς ζητήματα που αφορούσαν τη διαχείριση της «ζωής», δηλαδή προσπαθούσε να ενισχύσει την αναπαραγωγικότητα των πολιτών. Έτσι, στο έργο του «History of Sexuality», χρησιμοποίησε τη λέξη «βιοδύναμη» για ορίσει τις δυνάμεις που ελέγχουν τα σώματα των πολιτών (Rose, 2001· Rabinow & Rose, 2006· Braun, 2007· Raman & Tutton, 2010). Αντιπαραβάλλει αυτό τον όρο με τον ήδη υπάρχον της «κυρίαρχης εξουσίας» υποστηρίζοντας πως από την θεώρηση του «αφαιρείς ζωή» ή «αφήνεις να ζήσει», η ανθρωπότητα έχει μετατοπιστεί σε μια δύναμη του να προστατεύεις τη ζωή ή να την απαγορεύεις σε σημείο εξάλειψης (Raman & Tutton, 2010· Lilja & Vinthagen, 2014).

Η βιοδύναμη σε μια κοινωνία λειτουργεί με βάση 2 άξονες: (α) «σώμα-οργανισμό-πειθαρχία-θεσμοί», και (β) «πληθυσμός, βιολογικές ιδιότητες, ρυθμιστικοί μηχανισμοί-

κράτος» και εκτελείται μέσα από 2 συγκεκριμένες μορφές. Από την μια πλευρά, υπάρχει η «ανατομοπολιτική» που αφορά τις πειθαρχικές τεχνικές που προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν τις δυνάμεις του σώματος και να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητά τους, βλέποντας το σώμα ως μια μηχανή. Προσπαθεί να το πειθαρχήσει, αυξάνοντας την χρησιμότητά του και την υπακοή του και να το ενσωματώσει σε οικονομικούς ελέγχους. Από την άλλη πλευρά, η «βιοπολιτική», που σχηματίστηκε αργότερα, αφορά τις πολιτικές τεχνολογίες που αποτελούν το βιολογικό έθνος που ορίζεται ως «πληθυσμός» και ενσωματώνει τους μηχανισμούς της γέννησης, νοσηρότητας, θνησιμότητας, μακροζωίας και ζωτικότητας. Η επίβλεψή τους πραγματοποιείται μέσα από μια σειρά παρεμβάσεων και ρυθμιστικών ελέγχων (Rose, 2001· Rabinow & Rose, 2006· Braun, 2007· Raman & Tutton, 2010· Repo, 2013· Roach, 2009). Η σύγχρονη βιοπολιτική έχει επικεντρωθεί στη βελτίωση και τη διαχείριση της ζωής και όχι στην εξάλειψή της (Repo, 2013).

Αρκετοί θεωρητικοί άσκησαν κριτική στο έργο του Foucault και κυρίως στην έννοια της «βιοδύναμης» και της «κυρίαρχης εξουσίας». Ο Agamben υποστήριξε ότι η θεωρία του Foucault για τη μεταβίβαση της «βιοδύναμης» από ένα καθεστώς εξουσίας σε ένα άλλο, αγνοεί τη δυνατότητα συνύπαρξης διαφορετικών της μορφών (Coleman & Grove, 2009· Schotten, 2015). Γι' αυτόν, ο Foucault απέτυχε να προσδιορίσει το κοινό στοιχείο της «βιοδύναμης» με τη «βιοπολιτική», το οποίο είναι η «κυρίαρχη εξουσία», διατηρώντας το δικαίωμα του θανάτου. Η «βιοδύναμη» βασίζεται στη ζωή, η οποία μπορεί να σκοτωθεί. Επομένως, ο θάνατος δεν αποτελεί το όριο της εξουσίας, αλλά τη βάση της (Frost, 2019· Schotten, 2015). Ακόμη, οι Hardt και Negri υποστήριξαν ότι ο Foucault επικεντρώθηκε στους μηχανισμούς της εξουσίας χωρίς να προσδιορίσει επαρκώς τους παράγοντες δημιουργίας τους και ότι η εξουσία που παρουσιάζει είναι απρόσωπη, αγνοώντας οντολογικούς παράγοντες (Coleman & Grove, 2009). Διαφοροποιήθηκαν από τον Foucault και πλησίασαν τον Μαρξισμό, βλέποντας τη «βιοδύναμη» ως μια μορφή καπιταλισμού, η οποία επιθυμεί να ενώσει τις έννοιες παραγωγή και αναπαραγωγή, κεφαλαιοποίηση και υποκειμενοποίηση, οικονομία και πολιτική (Mota, 2022). Τέλος, οι Rose και Rabinow υποστήριξαν πως αν και ο Foucault εξέτασε την «βιοδύναμη» από τη μεριά της διοίκησης του κράτους, έπειτα απομακρύνθηκε από αυτό τον ορισμό και επέκτεινε τα όρια συνεκτιμώντας και άλλους φορείς και τους τρόπους οργανωτικής και ατομικής συμπεριφοράς. Όλα αυτά δεν μπορούν να υπάρξουν κάτω από έναν κοινό και συνεκτικό στόχο και βλέπουν τη «βιοδύναμη» ως μια ύψιστη δύναμη που ρυθμίζει τη ζωή από το εσωτερικό της (Raman & Tutton, 2010· Hannah, 2011).

Βιολογικοί Παράγοντες Πολιτικής Συμπεριφοράς

Έπειτα, πολλοί ερευνητές, επηρεαζόμενοι από το έργο του Foucault, προσπάθησαν να αποδείξουν με έρευνες τη γενετική βάση της πολιτικής συμπεριφοράς. Σε αντίθεση με τα παραπάνω, αυτή η προσέγγιση στη βιοπολιτική βασίζεται στην εξελικτική ψυχολογία, στα γονίδια και τη λειτουργία του εγκεφάλου σε συγκεκριμένες συμπεριφορές, όπως η σεξουαλική πολιτική. Οι μελέτες που έχουν ασχοληθεί με την προέλευση της κοινωνικής συμπεριφοράς βασίζονται στον εγκέφαλο (νευροδιαβιβαστές) και στα γονίδια (Alford & Hibbing, 2008· Blank, 2014). Ωστόσο, τα ευγονικά χαρακτηριστικά και η γενικότερη σύνδεση της βιολογίας με την κοινωνική συμπεριφορά αποτελούν ευαίσθητα θέματα λόγω των Ναζί (Alford & Hibbing, 2008· Suhay & Jayaratne, 2013).

Σύμφωνα με ψυχολόγους ερευνητές, τα ατομικά χαρακτηριστικά χωρίζονται σε 2 κατηγορίες: τα κληρονομικά και τα περιβαλλοντικά, και το άθροισμά τους αποδεικνύει τις συμπεριφορικές διαφορές ανάμεσα στα άτομα. Το κοινό περιβάλλον ως ένας εξωτερικός παράγοντας επιρροής μπορεί να θεωρηθεί ότι επηρεάζει όμοια τα άτομα. Πολλές έρευνες έχουν ασχοληθεί με πειράματα σε δίδυμα αδέρφια και με τη σύγκριση των μονοζυγωτικών με των διζυγωτικών δίδυμων (Alford & Hibbing, 2008· Blank, 2014· Hatemi & McDermott, 2012). Αν και η πολιτική συμπεριφορά, συνήθως τείνει να βασίζεται σε περιβαλλοντικούς παράγοντες, μελέτες έχουν εντοπίσει βιολογικές επιδράσεις (Blank, 2014· Hatemi & McDermott, 2012). Οι Kanai, Feilden, Firth, και Rees (2011) απέδειξαν ότι οι πολιτικές συμπεριφορές γίνονται αντιληπτές στη δομή των κεντρικών περιοχών του εγκεφάλου. Ακόμη, η δομή του εγκεφάλου μπορεί να αλλάξει ανάλογα με τις ατομικές εμπειρίες, δεξιότητες και με την εκπαίδευση, και σχετίζεται με διαφορετικές πτυχές της συνειδητής αντίληψης (Kanai, et al., 2011). Επιπλέον, άλλες έρευνες βρήκαν ότι η ελαστικότητα στον πολιτικό προσανατολισμό σχετίζεται με τα κέντρα του συναισθήματος (Blank, 2014).

Όταν τα άτομα επικαλούνται γενετικούς παράγοντες για να δικαιολογήσουν τις διαφορές μεταξύ τους ή μεταξύ ομάδων, υποδηλώνουν ότι αυτές οι διαφορές είναι σταθερές και δεν μπορούν να αλλάξουν. Τέτοιες εξηγήσεις νομιμοποιούν τις συμπεριφορές που θεωρούνται «φυσιολογικές» και απορρίπτουν τις προσπάθειες για εξίσωση των διαφορών (Suhay, & Jayaratne, 2013· Dar-Nimrod & Heine, 2011· Jayaratne, et al., 2009). Παράλληλα, περιθωριοποιούν τον ρόλο της προσωπικής ευθύνης, καθώς τα άτομα δεν μπορούν να ελέγξουν τις καταστάσεις και τη συμπεριφορά τους. Με αυτόν τρόπο βλέπουν τα «μη

φυσιολογικά άτομα» με μεγαλύτερη συμπάθεια (Suhay, & Jayaratne, 2013). Επομένως, αυτός ο τρόπος σκέψης σχετίζεται με τον ντετερμινισμό (Suhay, & Jayaratne, 2013· Dar-Nimrod & Heine, 2011). Οι αποδόσεις σε γενετικούς παράγοντες εξετάζονται συχνά με την επιρροή του περιβάλλοντος και την ελεύθερη βούληση. Τα άτομα τείνουν να μην απορρίπτουν μια κατηγορία αλλά να τονίζουν κάποια περισσότερο (Suhay, & Jayaratne, 2013· Jayaratne, et al., 2009).

Ωστόσο, η οικογένεια έχει αναδειχθεί ως ένας από τους πιο βασικούς παράγοντες διαμόρφωσης πολιτικής συμπεριφοράς και κομματικής κατεύθυνσης, καθώς θεωρείται το πρώτο πλαίσιο κοινωνικοποίησης, και η επιρροή της διαρκεί για αρκετά χρόνια (Van Ditmars, 2023· Kudrnáč, 2015· Murray & Mulvaney, 2012). Σύμφωνα με έρευνες, αν και οι 2 γονείς έχουν τις ίδιες πολιτικές πεποιθήσεις, οι πιθανότητες να έχουν όμοιες και τα παιδιά αυξάνονται (Kudrnáč, 2015). Υπάρχουν 2 υποθέσεις σχετικά με τη μεταβίβαση των πολιτικών απόψεων από τους γονείς στα παιδιά. Αρχικά, σύμφωνα με τη θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης, οι γονείς λειτουργούν σαν πρότυπα και τα παιδιά μιμούνται τις συμπεριφορές τους. Από την άλλη πλευρά, η πολιτική ομοιότητα οφείλεται στην κληρονομικότητα κάποιων παραγόντων ζωής, όπως η κοινωνικό-οικονομική τάξη και η θρησκεία (Van Ditmars, 2023). Βέβαια, πρόσφατα ερευνητές πρότειναν έναν πιο ενεργητικό ρόλο στη διαμόρφωση των πολιτικών απόψεων, που εξαρτάται από τις πολιτικές συζητήσεις με τους γονείς, επηρεάζοντάς τους και αλλάζοντας τις οικογενειακές ισορροπίες (Van Ditmars, 2023· Murray & Mulvaney, 2012). Οι μελέτες για την επιμονή των πολιτικών απόψεων και στην ενήλικη ζωή είναι μειωμένες και οι υπάρχουσες παρουσιάζουν τη μεταβλητότητα των απόψεων ανάλογα με τις καταστάσεις (Kudrnáč, 2015).

Παράλληλα, έρευνες έχουν αποδείξει την περιθωριοποίηση των παιδιών ως ηλικιακή ομάδα, η οποία κατασκευάζεται με κοινωνικούς και όχι βιολογικούς όρους, με σκοπό τη διευκόλυνση της απόπειρας ελέγχου τους από τους ενήλικες (Biddle, 2017· Johfre & Saperstein, 2023· Mortimer & Moen, 2016· Tisdall & Punch, 2012). Αυτοί προσπαθούν να ιδρυματοποιήσουν τα παιδιά, απαξιώνοντας την κοινωνική και πολιτική συνεισφορά τους, καταστρώνοντας τους ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας (Biddle, 2017· Tisdall & Punch, 2012), με το επιχείρημα ότι τους λείπει ο ορθολογισμός και η αυτονομία (Tisdall & Punch, 2012). Η ηλικία είναι παράγωγο του πολιτισμού και ποικίλει ανάλογα με τον χρόνο και την τοποθεσία. Ακόμη, τα άτομα λογοδοτούν για την ηλικία τους, καθώς η συμπεριφορά τους κατανοείται μέσω της κοινωνικής τους θέσης που σχετίζεται με την ηλικία και οι πράξεις τους

αντικατοπτρίζουν ή κατασκευάζουν την ηλικία που τους έχει ανατεθεί (Johfne & Saperstein, 2023). Επομένως, περιορίζονται και οι εμπειρίες που το άτομο θα ζήσει σε κάθε στάδιο της ζωής του. Για παράδειγμα, τα σύγχρονα παιδιά κατασκευάζονται ως ευάλωτα και αθώα, αλλά και ως πιο ανεπτυγμένα για την ηλικία τους (Mortimer & Moen, 2016· Tisdall & Punch, 2012). Αυτή η άποψη, είναι σχετικά πρόσφατη και αφορά την παθητικότητα και την ενεργητικότητα των παιδιών. Σύμφωνα με τον κονστρουξιονισμό, σκοπός είναι να βρεθεί ο τρόπος που τα ίδια τα παιδιά συνεισφέρουν στην δικιά τους παιδική ηλικία μέσα από αλληλεπιδράσεις με ενήλικες και με συνομηλίκους τους (Biddle, 2017).

Θεωρία Αυταρχικής Προσωπικότητας

Στρέφοντας την προσοχή τους στην προσωπικότητα του ατόμου, οι ερευνητές προσπάθησαν να βρουν τα ατομικά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τις πολιτικές απόψεις. Η θεωρία της αυταρχικής προσωπικότητας αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές προσπάθειες συσχέτισης της πολιτικής ιδεολογίας με την ψυχανάλυση (Gordon, 2017). Αναπτύχθηκε την δεκαετία του 1930 για να εξηγήσει την απήχηση των φασιστικών κομμάτων και πρότεινε πως υπάρχουν 9 χαρακτηριστικά που την αποτελούν. Αυτά τα χαρακτηριστικά είναι αλληλοσυγκρουόμενα, εκφράζονται άμεσα, ιδιαίτερα σε αντιδημοκρατικά πλαίσια και είναι τα εξής: συμβατικότητα, εξουσιαστική υποταγή, αυταρχική επιθετικότητα, αντι-ενδοσκόπηση, δεισιδαιμονία και στερεοτυπία, καταστροφικότητα και κυνισμός, προβολικότητα και σεξ (Duckitt, 2015· Gordon, 2017· Ρούσσο, 2015).

Ο Adorno ανέπτυξε την F κλίμακα που αποτελείται από στοιχεία που εκπροσωπούν τα 9 χαρακτηριστικά (Duckitt, 2015· Gordon, 2017). Ακόμη, πρότεινε πως ένα σκληρό και τιμωρικό οικογενειακό περιβάλλον δημιουργεί εσωτερική σύγκρουση στο άτομο. Σε αυτό το πλαίσιο, δημιουργείται μια εχθρότητα προς τους γονείς και γενικότερα σε όλη την εξουσία, η οποία δεν μπορεί να εκφραστεί εξαιτίας της εξάρτησης από αυτούς. Επομένως, ο θυμός καταστέλλεται και αντικαθίσταται από μια άκριτη εξιδανίκευση των γονέων και των συμβατικών αξιών και υποταγή σε αυτούς. Αυτός ο καταπιεσμένος θυμός βρίσκει υποκατάστατους στόχους, που είναι συνήθως ομάδες ατόμων που δεν συμβιβάζονται με τις συμβατικές αξίες (π.χ. μειονότητες) (Duckitt, 2015· Baumgrind, 2013).

Ωστόσο, έρευνες δεν μπόρεσαν να βρουν στοιχεία που υποστηρίζουν τις ψυχοδυναμικές επιρροές της θεωρίας, η οποία φαίνεται να εξηγεί τον αυταρχισμό των δεξιών

κομμάτων αλλά όχι των αριστερών (Duckitt, 2015). Βέβαια, οι επόμενοι ερευνητές διατήρησαν τη βασική ιδέα της θεωρίας πως οι κοινωνικοπολιτικές στάσεις οργανώνονται μονοδιάστατα και βρίσκονται πάνω σε μια γραμμή, αριστερής-δεξιάς διάστασης (Duckitt & Sibley, 2010). Μεγάλο μέρος της κριτικής επικεντρώθηκε στην F κλίμακα, διότι οι προτάσεις της ήταν όλες θετικά διατυπωμένες, ώστε η συμφωνία να υποδηλώνει υψηλό αυταρχισμό και η διαφωνία χαμηλό αυταρχισμό. Οι μετά-ερευνητές βρήκαν πως η τάση των ατόμων να συμφωνούν παρά να διαφωνούν σε θέματα εξουσίας, επηρεάζει τον βαθμό αυταρχισμού. Επομένως, υποστήριζαν πως η κλίμακα F δεν έχει επαρκή εγκυρότητα και αξιοπιστία (Duckitt, 2015· Sibley & Duckitt, 2008· Duckitt & Sibley, 2010).

Παράλληλα, η Κλίμακα του προσανατολισμού στην κοινωνική κυριαρχία, που χρησιμοποιείται έναντι της κλίμακας του Adorno (μετράει 4 από τα 9 χαρακτηριστικά), προβλέπει τη συμπεριφορά στις διομαδικές σχέσεις, δηλαδή αν κάποιος προτιμάει ίσες ή ιεραρχικές σχέσεις και έχει συνδεθεί στενά με τις έρευνες για την προκατάληψη (Miglietta, Gattino & Esses, 2014· Duckitt & Sibley, 2010· MacInnis & Hodson, 2015). Βασική ιδέα είναι πως η κοινωνία είναι δομημένη ιεραρχικά και οι κοινωνικές ανισότητες διατηρούνται μέσω δομικών και ατομικών τρόπων (MacInnis & Hodson, 2015). Τα άτομα με υψηλή βαθμολογία αντανακλούν τις αξίες της εξουσίας, της κυριαρχίας και της ανωτερότητας, ιδιαίτερα τα άτομα από υψηλές κοινωνικές τάξεις (Miglietta, et al., 2014· Duckitt & Sibley, 2010· Sibley & Liu, 2010). Έρευνες έχουν αποδείξει πως η υψηλή βαθμολογία αποτελεί προγνωστικό παράγοντα της προκατάληψης (Miglietta, et al., 2014). Αν και κατασκευάστηκε με στόχο να μετρηθούν χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, τελικά μετράει πεποιθήσεις που έχουν διάρκεια στο χρόνο. Ακόμη, η βαθμολογία επηρεάζεται από κοινωνικούς παράγοντες, καθώς η συμπεριφορά θα αλλάξει, αν αλλάξει η δύναμη και το κοινωνικό καθεστώς της ομάδας (Duckitt, 2015).

Σεξουαλικότητα και Φύλο

Σεξουαλικός Προσανατολισμός

Τα τελευταία χρόνια ομάδες ατόμων με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό βρίσκονται στο προσκήνιο, προσπαθώντας να γίνουν αποδεκτοί από την κοινωνία. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός κατασκευάζεται ως ο βαθμός σεξουαλικής έλξης του ατόμου από οποιοδήποτε φύλο (Little & Little, 2016· Bailey, et al., 2016). Η φυσιολογική σεξουαλική

διέγερση συνδέεται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και παρατηρείται περισσότερο στους άντρες από τις γυναίκες. Η σεξουαλική συμπεριφορά αφορά τις σεξουαλικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των φύλων (Bailey, et al.,2016), ενώ, η σεξουαλική ταυτότητα σχετίζεται με την αντίληψη που έχει το ίδιο το άτομο για τη σεξουαλικότητά του (Bailey, et al.,2016· Molnar, 2015). Ο βαθμός εμφάνισης του σεξουαλικού προσανατολισμού επηρεάζεται από το πολιτισμικό πλαίσιο (Little & Little, 2016· Bailey, et al.,2016), και, επομένως, η σεξουαλικά «φυσιολογική» συμπεριφορά καθορίζεται από τα ήθη και τις αξίες μιας κοινωνίας. (Little & Little, 2016).

Σύμφωνα με το μοντέλο του Storms (1980) υπάρχουν 4 κύριες κατηγορίες σεξουαλικού προσανατολισμού (Little & Little, 2016· DeLuzio Chasin, 2011). Αρχικά, υπάρχει ηετροφυλία (heterosexuality), όπου τα άτομα αισθάνονται έλξη για το άλλο φύλο (Little & Little, 2016· DeLuzio Chasin, 2011). Οι κοινωνιολογικές μελέτες τη χαρακτηρίζουν ως την ηγεμονική πολιτιστική ταυτότητα και νόρμα. Κοινωνικά κατασκευάζεται ως μια πολιτιστική πρακτική που δημιουργεί κανόνες συμπεριφοράς. Αυτές οι πρακτικές την καθιστούν ως κανονική και, ταυτόχρονα, τους παρέχουν προνόμια στον οικονομικό και στον πολιτιστικό (π.χ. ενίσχυσή της ως κανονική και ως πρότυπο σεξουαλικών σχέσεων) τομέα (Dean, 2011). Έπειτα, υπάρχει η ομοφυλοφιλία (homosexuality), όπου τα άτομα αισθάνονται έλξη για το ίδιο φύλο (Little & Little, 2016· Bailey, et al.,2016· DeLuzio Chasin, 2011). Μελέτες δείχνουν πως τα άτομα πριν υιοθετήσουν αυτή την ταυτότητα, πιο πριν είχαν υιοθετήσει την ταυτότητα του αμφιφυλόφιλου (Bailey, et al.,2016). Στη συνέχεια, υπάρχει η αμφιφυλοφιλία (bisexuality), όπου τα άτομα έλκονται και από τα 2 φύλα (Little & Little, 2016· DeLuzio Chasin, 2011). Αυτή η ταυτότητα, ιστορικά, έχει κατασκευαστεί ως ασταθής και ως μη αληθής, οδηγώντας στην απόρριψη των αμφιφυλόφιλων από τους ετερόφυλους και τους ομοφυλόφιλους. Χαρακτηρίζονται ως υπερσεξουαλικά άτομα, μη μονογαμικά και αναξιόπιστα ως σύντροφοι (Maimon, et al., 2021· Pistella, et al., 2016). Τέλος, διέκρινε την ασεξουαλικότητα (asexuality), όπου τα άτομα δεν αισθάνονται σεξουαλική έλξη (Little & Little, 2016· Bogaert, 2015· Brotto & Yule, 2017· DeLuzio Chasin, 2011). Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει πως δεν αισθάνονται σεξουαλική επιθυμία και ρομαντική έλξη για άλλους (Bogaert, 2015· Brotto & Yule, 2017). Ακόμη, μπορεί να αισθανθούν σεξουαλική έλξη αλλά όχι ως προς τους άλλους ή μόνο σε ιδιαίτερες περιπτώσεις και με συγκεκριμένα άτομα (Brotto & Yule, 2017). Η διάκριση μεταξύ σεξουαλικής και ρομαντικής έλξης δείχνει πως τα ασεξουαλικά άτομα δεν είναι και αρομαντικά (aromantic) (Bogaert, 2015).

Ανεπίσημα οι ετερόφυλοι και οι ομοφυλόφιλοι χαρακτηρίζονται και ως «straight» και «gay» αντίστοιχα (Little & Little, 2016). Σύμφωνα με έρευνες, οι γυναίκες είναι πιο πιθανόν να ταυτιστούν με την αμφιφυλοφιλία, ενώ οι άντρες με την ομοφυλοφιλία (Bailey, et al., 2016). Όλο και περισσότερο τα μη ετεροφυλικά άτομα υιοθετούν και άλλες ταυτότητες εκτός από τις παραπάνω, καθώς συχνά χρησιμοποιούν τους όρους «queer» και «pansexual» (Morandini, et al., 2017). Η πανσεξουαλική ταυτότητα αφορά τη σεξουαλική ή ρομαντική έλξη ανεξαρτήτως φύλου. Αυτή είναι και η διαφορά με την αμφιφυλοφιλία, η οποία καθορίζεται από την δυαδικότητα του φύλου (Morandini, et al., 2017· Παπαγάνης, 2020). Σύμφωνα με μελέτες, τα άτομα ανακαλύπτουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό μεταξύ της μέσης παιδικής ηλικίας και της πρώιμης εφηβείας και δεν χρειάζεται να είναι σεξουαλικά ενεργά (Little & Little, 2016).

Η αναπαραγωγική και η ευχάριστη πλευρά της σεξουαλικότητας επηρεάζονται από τα πολιτισμικά πρότυπα και τις προσδοκίες. Ο Bullough χαρακτήρισε ως θετικές τις κοινωνίες που βλέπουν το σεξ με την μορφή της ηδονής και ως αρνητικές αυτές που προσδίδουν στο σεξ αποκλειστικά αναπαραγωγικούς σκοπούς. Η κοινωνία και τα πολιτισμικά πλαίσιά της επηρεάζουν την ενσωμάτωση κάθε ατόμου ανάλογα με τη σεξουαλικότητά του (Ventriglio & Bhugra, 2019). Η σεξουαλική ρευστότητα αφορά την ικανότητα για ευελιξία ως προς το υποκείμενο της σεξουαλικής ανταπόκρισης, σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες περιόδους. Ωστόσο, η ύπαρξη ρευστότητας δεν ταυτίζεται με την έλλειψη του σεξουαλικού προσανατολισμού. Παράλληλα, κάποια άτομα έχουν σταθερές προτιμήσεις, ενώ άλλα παρουσιάζουν παραλλαγές (Diamond, 2016· Katz-Wise, 2015).

Τα επιστημονικά δεδομένα βρίσκονται σε ασυμφωνία σχετικά με τους λόγους που τα άτομα έχουν ένα συγκεκριμένο σεξουαλικό προσανατολισμό, καθώς δεν παρατηρείται να συνδέεται με ένα παράγοντα (Little & Little, 2016· Molnar, 2015). Ωστόσο, έχουν επικρατήσει οι απόψεις 2 θεωριών: του εσενσιαλισμού και της κοινωνικής κατασκευής. Αρχικά, ο Εσενσιαλισμός βλέπει τη σεξουαλικότητα ως κάτι σταθερό, αμετάβλητο και έμφυτο. Υποστηρίζει την ύπαρξη βιολογικών παραγόντων, που περιλαμβάνουν τα γονίδια και τα χρωμοσώματα, τις αλλαγές στη δομή του εγκεφάλου και τις διαφορές στα επίπεδα των ορμονών (DeLamater & Hyde, 1998· Tiwari, 2022· Seidman, 2003). Οι ερευνητές, όμως, δεν κατάφεραν να επιβεβαιώσουν πλήρως τις παραπάνω υποθέσεις (DeLamater & Hyde, 1998· Seidman, 2003). Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με την θεωρία της Κοινωνικής

Κατασκευής, η σεξουαλικότητα δημιουργήθηκε από τον πολιτισμό, και με βάση αυτόν, κάποιες συμπεριφορές χαρακτηρίστηκαν ως «σεξουαλικές» και, επομένως, αυτές υιοθετήθηκαν από τα μέλη της κοινωνίας (DeLamater & Hyde, 1998· Tiwari, 2022· Seidman, 2003). Επομένως, το τι θεωρείται αποδεκτό μεταβάλλεται χρονικά και τοπικά. Αρκετοί ερευνητές αυτής της θεωρίας απορρίπτουν την κατηγοριοποίηση και υποστηρίζουν τη ρευστότητα της σεξουαλικότητας, θεωρώντας ότι το κοινωνικό περιβάλλον μπορεί να οδηγήσει στην υιοθέτηση μιας συγκεκριμένης σεξουαλικότητας έναντι μιας άλλης (Tiwari, 2022· Seidman, 2003). Για παράδειγμα, ο Katz αμφισβητεί την δεδομένη υπόθεση της ετεροφυλίας, υποστηρίζοντας ότι αυτή είναι ένας κοινωνικός ρόλος που πρέπει να επιλεγεί (Tiwari, 2022).

Φύλο και Ταυτότητα Φύλου

Πρέπει να αναφερθεί ότι το φύλο και η ταυτότητα φύλου διαχωρίζεται από το σεξουαλικό προσανατολισμό. Έχει επικρατήσει το βιολογικό φύλο να αποδίδεται κατά την γέννηση με βάση φυσιολογικά χαρακτηριστικά και, σύμφωνα με αυτά, το άτομο να χαρακτηρίζεται ως αρσενικό, θηλυκό ή δυαφυλικό. Το βιολογικό φύλο διαχωρίζεται από το κοινωνικό, το οποίο κατασκευάζεται κοινωνικά και πολιτισμικά και συνδέεται με τον ρόλο του ατόμου στην κοινωνία (Aleshire, 2016· Little & Little, 2016· Baum & Westheimer, 2015). Η ταυτότητα φύλου σχετίζεται με τον βαθμό που κάποιος αυτοπροσδιορίζεται ως άντρας ή γυναίκα. Το κοινωνικό φύλο μπορεί να συμβαδίζει ή όχι με το βιολογικό. Παράδειγμα αποτελούν τα «transgendered» άτομα, όπου το βιολογικό τους φύλο δεν αντιστοιχεί με το κοινωνικό τους (Aleshire, 2016· Little & Little, 2016· Baum & Westheimer, 2015). Η έκφραση του φύλου είναι ρευστή και αφορά τον τρόπο με τον οποίο το άτομο επικοινωνεί το φύλο του μέσα σε ένα πολιτισμικό πλαίσιο (Aleshire, 2016· Baum & Westheimer, 2015).

Τα «cisgendered» άτομα ταυτίζονται με το φύλο που τους δόθηκε κατά την γέννηση (Little & Little, 2016· Polderman, et al., 2018· Παπαγάνης, 2020). Το «cisgenderism» αφορά το ότι τα άτομα μπορούν να δουν οπτικά το φύλο των άλλων συσχετίζοντάς το με την σωματική τους εμφάνιση. Η επικράτηση αυτής της άποψης περιθωριοποιεί τους φυλετικούς αυτοπροσδιορισμούς, υποστηρίζοντας ότι η εμφάνιση και τα σωματικά χαρακτηριστικά αποτελούν τη φυλετική ταυτότητα. Ακόμη, αυτός ο όρος σχετίζεται με την άποψη της ύπαρξης της δυαδικότητας του φύλου (Lindqvist, et al., 2021).

Τα «transgendered» άτομα ταυτίζονται με το αντίθετο φύλο από αυτό που τους δόθηκε από την γέννησή τους (Little & Little, 2016· Polderman, et al., 2018· Παπαγάνης, 2020). Ο όρος «μειονότητα φύλου» περιλαμβάνει τα «transgendered» άτομα και αυτούς που δεν θεωρούν τον εαυτό τους «transgendered» αλλά η ταυτότητα φύλου τους και η έκφρασή του διαφέρουν από τα κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα (Polderman, et al., 2018). Τα άτομα που δεν ταυτίζονται με το φυλετικό δίπολο υιοθετούν την «non binary» ταυτότητα, η οποία αποτελεί και όρο ομπρέλα (Παπαγάνης, 2020). Τα «transgendered» άτομα τείνουν να αλλάζουν το σώμα τους, μέσω χειρουργικών επεμβάσεων και ορμονικών θεραπειών, για να μοιάζει με την ταυτότητα του φύλου τους και για να μειωθεί η δυσφορία φύλου (Ashley, 2019· Little & Little, 2016). Μπορούν, επίσης, να αποκαλούνται «MTF» (από άντρα σε γυναίκα) και «FTM» (από γυναίκα σε άντρα). Δεν επιλέγουν όλα τα διεμφυλικά άτομα να αλλάξουν το σώμα τους (Little & Little, 2016). Ακόμη, αντιμετωπίζουν περισσότερο στιγματισμό σε σύγκριση με τις υπόλοιπες σεξουαλικές μειονότητες και συχνά δεν αισθάνονται μέρη της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας (Galupo, et al., 2016· Ashley, 2019).

Queer Theory και Judith Butler

Η «Queer θεωρία» εμφανίστηκε στη δεκαετία του 1980, όταν οι έρευνες για το φύλο και το σεξουαλικό προσανατολισμό έφτασαν σε αδιέξοδο και επηρεάστηκε αρκετά από το έργο του Foucault και από τα φεμινιστικά κινήματα (Green, 2007· Cannon, Lauve-Moon & Buttell, 2015· Callis, 2009· Souza, 2017). Χρησιμοποιεί τον όρο της εξουσίας που έδωσε ο Foucault, με έμφαση στις λεκτικές μορφές της (Cannon, et al., 2015· Souza, 2017). Το φύλο και η σεξουαλικότητα αποτελούν μέρος ενός ατομικού, διαδραστικού και θεσμικού πλαισίου, απαραίτητα για την κατανόηση της κοινωνικής καταπίεσης. Οι θεωρητικοί αμφισβητούν αυτά που έχουμε μάθει για τη σεξουαλικότητα, το φύλο και το σεξ, απορρίπτουν την ετικετοποίηση, το κυρίαρχο σχήμα φύλου και τη διχοτόμηση της σεξουαλικότητας σε ετεροφυλία και ομοφυλοφιλία (Little & Little, 2016· McCann, 2016· Λαχανιώτη, 2020). Ωστόσο, τα έργα τους, σύμφωνα με μετά-ερευνητές, έχουν περιοριστεί σε αυτή την διχοτόμηση (Callis, 2009· McCann, 2016). Παράλληλα, υποστηρίζουν έναν πιο ευέλικτο ορισμό της σεξουαλικότητας που επιτρέπει την αλλαγή, τη διαπραγμάτευση και την ελευθερία (Little & Little, 2016). Παρουσιάζουν τη σεξουαλικότητα ως εγγενή και ρευστή και απορρίπτουν την «ενότητα, σταθερότητα, βιωσιμότητα και την πολιτική χρησιμότητα των σεξουαλικών ταυτοτήτων» (Callis, 2009· Λαχανιώτη, 2020). Οι ταυτότητες, γενικά, είναι

κοινωνικά εργαλεία τάξης και ελέγχου, που αναδημιουργούνται συνεχώς από το άτομο (Callis, 2009).

Ακόμη, στόχος των θεωρητικών είναι να αναλύσουν και να ασκήσουν κριτική στην ετεροκανονικότητα. Αυτή αποτελεί συμπεριφορές που κατασκευάζονται λεκτικά και έχουν συσχετιστεί με την ετεροφυλία και οτιδήποτε διαφορετικό από αυτές χαρακτηρίζεται ως αποκλίνον (Cannon, et al., 2015· McCann, 2016· Rumens, 2016· Souza, 2017). Η ετεροκανονικότητα διατηρεί τα δυαδικά στοιχεία της σεξουαλικότητας, παρουσιάζοντας την ετεροφυλία σαν «φυσιολογική και προνομιούχα» και, κατ' επέκτασιν, εντείνοντας την κοινωνική ανισότητα (Rumens, 2016). Η σεξουαλικότητα, όπως και το φύλο, χαρακτηρίζεται ως ιστορικά και πολιτισμικά εξαρτώμενη (Rumens, 2016· Ryan, 2020). Επομένως, ασχολούνται με τις νόρμες και τις εξουσίες που αφορούν το φύλο και τη σεξουαλικότητα και όχι με τη δυαδική κατασκευή της ταυτότητας (Cannon, et al., 2015· McCann, 2016· Λαχανιώτη, 2020), προσπαθώντας να δημιουργήσουν νέους τρόπους κατανόησης του κόσμου (McCann, 2016).

Ωστόσο, η πολυπλοκότητα της θεωρίας δημιουργεί σύγχυση ως προς το σε τι απευθύνεται (π.χ. στάση, ταυτότητα, πολιτική) (Rumens, 2016). Ερευνητές πιστεύουν πως η θεωρία παρουσιάζεται με έναν αναδιοργανωτο τρόπο, που δεν μπορεί να προκαλέσει πολιτική αλλαγή (Green, 2007· McCann, 2016· Ryan, 2020). Επίσης, εστιάζοντας στην παραγωγή των ταυτοτήτων, οι θεωρητικοί αγνοούν την επιρροή των μεμονωμένων ατομικών εμπειριών και τις κοινωνικές επιπτώσεις, εκτός των πλαισίων του λόγου (Ryan, 2020). Πολλοί ερευνητές πιστεύουν πως οι θεωρητικοί αγνοούν άλλα κοινωνικά ζητήματα, θέτοντας ως πιο σημαντικό στοιχείο της ταυτότητας τη σεξουαλικότητα. Άλλοι υποστηρίζουν πως στη θέση της δυαδικότητας του φύλου θέτει το δυαδικό «queer» ή «κανονικός» (Callis, 2009). Παράλληλα, έχει κατηγορηθεί ότι είναι μια «λευκή» θεωρία, παραβλέποντας τη μεταβλητή της φυλής, με αποτέλεσμα ο Ferguson (2004) να αναπτύξει την «Queer of Colour Theory» (Λαχανιώτη, 2020). Τέλος, η αφοσίωσή τους στο ετεροφυλόφιλο και στο ομοφυλόφιλο, οδήγησε στην περιθωριοποίηση των σεξουαλικών ταυτοτήτων που δεν έχουν δυαδική μορφή (π.χ. αμφιφυλόφιλοι) (Callis, 2009· McCann, 2016).

Η Judith Butler, που θεωρείται μία από τους εκπροσώπους της «Queer θεωρίας», έδωσε ένα ευρύτερο ορισμό του φύλου και της σεξουαλικότητας και συγκεντρώθηκε στον τρόπο με τον οποίο κατασκευάστηκαν και εφαρμόστηκαν. Εισήγαγε την έννοια της

επιτελεστικότητας του φύλου. Το φύλο δεν είναι κάτι έμφυτο αλλά βασίζεται και εκτελείται σύμφωνα με τους κοινωνικούς κανόνες, δημιουργώντας την πεποίθηση πως υπάρχουν 2 βασικά φύλα. Το φύλο δεν είναι σταθερό αλλά αποκαλύπτεται και αναδιατυπώνεται συνεχώς και σχηματίζεται σύμφωνα με τις πολιτισμικές πεποιθήσεις. Αυτές οι πεποιθήσεις δημιουργούν την ψευδαίσθηση της διπολικότητας του φύλου. Όσα άτομα δεν συμμορφώνονται με τις κοινωνικές νόρμες για το φύλο θεωρούνται ανώμαλα και γίνονται προσπάθειες «διόρθωσης της ανωμαλίας» τους (Callis, 2009· Morgenroth & Ryan, 2018· He, 2017· Jenkins & Finneman, 2018). Ακόμη, ως μέσω έκφρασης των κοινωνικών κανόνων είναι η γλώσσα και ο λόγος, καθώς γίνεται κυρίως χρήση ρητορικών μίσους (Jenkins & Finneman, 2018). Τέλος, υποστηρίζει ότι οι προηγούμενοι θεωρητικοί χώρισαν το βιολογικό φύλο, το κοινωνικό φύλο και την σεξουαλικότητα σε 3 κατηγορίες. Το βιολογικό φύλο αφορά το βιολογικό σώμα (τα γεννητικά όργανα), το κοινωνικό φύλο σχηματίζεται από τις πολιτισμικές αντιλήψεις για το βιολογικό σώμα και η σεξουαλικότητα αφορά την επιλογή των ερωτικών αντικειμένων. Ωστόσο, η Butler υποστηρίζει ότι αυτά τα 3 αλληλοεξαρτώνται και δεν γίνεται να μελετηθούν χωριστά. Η σεξουαλικότητα δεν μπορεί να διαχωριστεί από το φύλο γιατί αποτελεί στοιχείο του (Callis, 2009).

Ωστόσο, πολλοί θεωρητικοί άσκησαν κριτική στην θεωρία της Butler. Εκπρόσωποι του φεμινιστικού κινήματος υποστήριξαν πως παρουσιάζει τα άτομα χωρίς δυνατότητα της εμπρόθετης δράσης και εκπρόσωποι της queer θεωρίας υποστήριξαν πως, στα πλαίσια της επιτελεστικότητας του φύλου, δεν εξηγεί ποιες πράξεις θεωρούνται αποδεκτές για τα φύλα (Λαχανιώτη, 2020). Επίσης, η θεωρία της φαίνεται να εξισώνει την απόδοση στα πλαίσια της επιτελεστικότητας του φύλου με τη θεατρική απόδοση, υποδηλώνοντας τη δυνατότητα αλλαγής των πράξεων. Το φύλο παρουσιάζεται ως πράξη και όχι ως ρόλος, αγνοώντας τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αποκτούν το φύλο τους μέσω των πράξεών τους. Επίσης, η Butler αναφέρει πως τα άτομα συγκροτούνται από τον λόγο, υποδηλώνοντας την ανάγκη εξέτασης των κυβερνητικών κανόνων στην απόδοση του φύλου και του τρόπου που δημιουργούνται, επιβάλλονται και ενισχύονται (Jenkins & Finneman, 2018). Ακόμη, έχει κατηγορηθεί πως υπέδειξε τα τρανς άτομα σαν αυτούς που ανατρέπουν τα δεδομένα της κοινωνίας και βάσισε τη θεωρία της πάνω τους (Λαχανιώτη, 2020· Morgenroth & Ryan, 2018). Στα πλαίσια της θεωρίας της για το φύλο, έφερε ως παράδειγμα τους άντρες που κάνουν «drag shows» κάτι το οποίο μέρδευε τους θεωρητικούς, καθώς το «drag» είναι μια προσωρινή κατάσταση και δεν σχετίζεται με την συνεχή άρνηση του φύλου (Jenkins & Finneman, 2018).

Coming-out

Γενικά, η σεξουαλικότητα αντιμετωπίζεται ως κάτι κρυφό, ντροπιαστικό ή ιδιωτικό και για τις σεξουαλικές μειονότητες η απόκρυψη της σεξουαλικότητας γίνεται, συνήθως, για θέματα ασφάλειας (Gilroy & Kashyap, 2021). Αναπόσπαστο κομμάτι της αποδοχής των ατόμων με διαφορετική ταυτότητα φύλου ή και διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό είναι το λεγόμενο «coming-out». Αυτό έχει υποστηριχθεί ότι αποτελεί μια διαδικασία συνειδητοποίησης και αποδοχής της μη ετεροφυλικής ταυτότητας (Manning, 2015· Mehra & Braquet, 2011), χαρακτηρίζεται ως μια αγχωτική, συνεχής και μετασχηματιστική περίοδος και συμβαίνει στην εφηβεία ή στην πρόιμη ενηλικίωση (Ali & Lambie, 2019· Ali, 2017· Ali & Barden, 2015· Craig & McInroy, 2014· Mehra & Braquet, 2011). Προκαλεί σύγχυση, καθώς τα άτομα μπορεί να πέσουν θύματα στιγματισμού και κοινωνικής περιθωριοποίησης (Ali & Lambie, 2019· Ali, 2017· Ali & Barden, 2015· Baams, Grossman & Russell, 2015). Κατά την διάρκεια αυτής της διαδικασίας, τα άτομα μπορεί να αντιμετωπίσουν θέματα με το άγχος, την κατάθλιψη και την κοινωνική απομόνωση (Ali & Lambie, 2019· Ali, 2017· Ali & Barden, 2015· Manning, 2015· Baams, et al., 2015· Mehra & Braquet, 2011).

Τα άτομα που προσπαθούν να καταστείλουν την αναδυόμενη σεξουαλική ταυτότητα έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση. Η καταστολή του νέου εαυτού μπορεί να τους οδηγήσει στην υιοθέτηση στρατηγικών αντιμετώπισης που να είναι επικίνδυνοι, όπως χρήση ουσιών, αυτοτραυματισμός και ριψοκίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές (Ali & Barden, 2015· Mehra & Braquet, 2011). Ακόμη, έρχονται αντιμέτωποι με το ρίσκο του να μην γίνει αποδεκτή η ταυτότητά τους από τον περίγυρο (Ali & Barden, 2015· Baams, et al., 2015· Mehra & Braquet, 2011· Shurts, Kooyman, Rogers & Burlew, 2020· Baiocco, et al., 2015).

Έχουν προταθεί πολλά μοντέλα για την διαδικασία του «coming-out», τα οποία περιλαμβάνουν παράγοντες, όπως την ευαισθητοποίηση, την αποκάλυψη, τη συμμετοχή στην κοινότητα και τις εμπειρίες (Ali & Barden, 2015). Το πιο γνωστό μοντέλο είναι της Vivienne Cass στη θεωρία της, «Homosexual Identity Formation Model» (1979), όπου περιέγραψε μια σειρά από κοινωνικά στάδια που το άτομο πρέπει να διαπραγματευτεί με άλλους (Cass, 1979· Little & Little, 2016· Craig & McInroy, 2014· Molnar, 2015). Η διαδικασία αυτή χαρακτηρίζεται ως δύσκολη για τα ομοφυλόφιλα άτομα. Το 1^ο στάδιο αφορά την περίοδο σύγχυσης της ταυτότητας, όπου το άτομο προσπαθεί να αρνηθεί την αναδυόμενη υποψία ότι

μπορεί να είναι ομοφυλόφιλος. Το 2^ο στάδιο είναι η περίοδος σύγκρισης της ταυτότητας, όπου εξετάζει τις διαθέσιμες ταυτότητες ως προς το ποια εξηγεί καλύτερα την αίσθηση του εαυτού του. Το 3^ο στάδιο αφορά την ανοχή της ταυτότητας, όπου το άτομο αναγνωρίζει την πιθανή έλξη προς το ίδιο φύλο και συλλέγει περαιτέρω πληροφορίες γι' αυτήν. Το 4^ο στάδιο σχετίζεται με την αποδοχή της ταυτότητας, όπου διαχειρίζεται προσεκτικά τις σεξουαλικές πληροφορίες ή διεκδικεί δημόσια αναγνώριση της σεξουαλικής του ταυτότητας και αυξάνεται η κοινωνικοποίηση με άτομα παρόμοιας σεξουαλικότητας. Το 5^ο στάδιο αφορά την υπερηφάνεια της ταυτότητας, όπου το άτομο ταυτίζεται έντονα με την αντίστοιχη ομάδα ατόμων και παρουσιάζει θυμό ως προς τους ετεροφυλόφιλους. Στο 6^ο και τελευταίο στάδιο, το άτομο βρίσκεται σε μια περίοδο σύνθεσης της ταυτότητάς του, όπου η σεξουαλικότητα του άλλου δεν έχει σημασία και συναναστρέφεται με υποστηρικτικούς ετεροφυλόφιλους (Cass, 1979· Little & Little, 2016).

Τα στάδια αυτά περιγράφονται ως «στόχοι», καθώς το άτομο προσπαθεί να αποκτήσει πλήρως την ταυτότητα του «ομοφυλόφιλου» και να την ενσωματώσει στην αίσθηση που έχει για τον εαυτό του (Cass, 1979· Manning, 2015· Molnar, 2015). Η μεταβίβαση αυτών των σταδίων δεν είναι προκαθορισμένη και κάποιο άτομο μπορεί να παραμείνει σε ένα στάδιο ή να παλινδρομήσει σε προηγούμενα (Cass, 1979· Little & Little, 2016· Molnar, 2015). Παράλληλα, η Cass, αναγνωρίζει πως τα άτομα μπορεί να συμπεριφέρονται δημόσια ετεροφυλικά, ενώ, στην ιδιωτική τους ζωή να είναι ομοφυλόφιλοι (Cass, 1979· Baams, et al., 2015· Molnar, 2015). Ωστόσο, οι έρευνες της περιορίστηκαν αποκλειστικά σε λευκούς ομόφυλους άνδρες και γυναίκες (Ali & Barden, 2015· Shurts, et al., 2020), αγνοώντας τα πολιτισμικά κριτήρια (Kenneady & Oswald, 2014· Shurts, et al., 2020) και τους περιορισμούς που θέτει ένα γραμμικό σταδιακό μοντέλο. Ακόμη, δεν ανέπτυξε τις διαφορές των ανδρών με των γυναικών στα αναπτυξιακά στάδιά της (Shurts, et al., 2020) και έρευνες απέδειξαν πως κάποια από τα χαρακτηριστικά των σταδίων βιώνονται ταυτόχρονα, με αποτέλεσμα να συζητηθεί η ύπαρξη 4^{ων} ή 2^{ων} σταδίων (Manning, 2015).

Βιοπολιτική και Σεξουαλικότητα

Θεωρία Foucault για την Σεξουαλικότητα

Ο Foucault ήταν από τους πρώτους που συνέδεσαν την βιοπολιτική με την σεξουαλικότητα. Υποστήριξε ότι η σεξουαλικότητα εμφανίστηκε με μεγαλύτερη ένταση

στον πολιτικό, ιατρικό και δικαστικό λόγο στα τέλη του 18^{ου} με αρχές 19^{ου} αιώνα (Drazenovich, 2012· Foucault, 1976). Στο «The History of Sexuality» υποστήριξε ότι μέχρι των 18^{ου} αιώνα η σεξουαλική ρύθμιση αφορούσε τη δημιουργία συμμαχιών και την εγκαθίδρυση της πατριαρχικής κυριαρχίας. Ωστόσο, παρατήρησε πως η ρύθμιση του σεξ ήταν σημαντική για τη ζωή και το θάνατο κρατών που εξαρτώνταν από αυτό (Dean, 1994· Foucault, 1976). Ακόμη, θεωρεί ότι η σεξουαλικότητα αποτελεί μια κατασκευή, δηλαδή είναι ένα σύνολο εννοιολογικών κατασκευών διάφορων θεσμών που διαμορφώνουν τις απόψεις γύρω από το σεξ ως δραστηριότητα (Drazenovich, 2012· Foucault, 1976).

Στο 1^ο μέρος του παραπάνω βιβλίου, εισήγαγε τον όρο «dispositif de sexualite» και ο στόχος δεν είναι το sex αλλά τα σώματα και οι λειτουργίες τους (McWhorter, 2004· Roach, 2009). Η σεξουαλικότητα «γεννήθηκε» από τη «βιοδύναμη» και αποτελεί άξονα της «βιοπολιτικής» (McWhorter, 2004· Repo, 2013). Ο καπιταλισμός, για τον Foucault, δημιούργησε πρότυπα ιδανικών σεξουαλικών υποκειμένων. Αυτό πραγματοποιήθηκε μέσω τεχνικών του κράτους (π.χ. ιατρική), οι οποίες ρύθμιζαν τα ανθρώπινα σώματα υπό το πρίσμα μιας «δύναμης», προσπαθώντας να βελτιώσουν την αναπαραγωγικότητα και τις σωματικές ικανότητες (Dean, 1994· Roach, 2009· Foucault, 1976· McWhorter, 2004· Repo, 2013). Αποτελούν προέκταση της «εξουσίας», η οποία βρίσκεται παντού, και στοχεύουν στην παραγωγή ορμών και σεξουαλικής επιθυμίας ευχαρίστησης για να ικανοποιηθούν οι στόχοι της «εξουσίας». Επομένως, το σεξουαλικό υποκείμενο δεν έχει αιτία ή προέλευση γιατί είναι ρυθμιστικό αποτέλεσμα της «εξουσίας» (Dean, 1994· Foucault, 1976) και οι ταυτότητά του αλλάζει ανάλογα με την «εξουσία» (McWhorter, 2004).

Παράλληλα, στο ίδιο βιβλίο, επέκρινε την «υπόθεση της καταπίεσης», σύμφωνα με την οποία η ιστορία της σεξουαλικότητας ήταν η ιστορία μιας αυξανόμενης καταπίεσης, που επιζητούσε την «απελευθέρωση» (Dean, 1994· Foucault, 1976). Με αυτή του την άποψη ο Foucault δεν ισχυρίζεται ότι το σεξ έχει καταπιεστεί ή απαγορευτεί, αλλά θεωρεί ότι είναι λάθος να αναλύουμε την ιστορία της σεξουαλικότητας θέτοντας την απαγόρευση ως κεντρικό χαρακτηριστικό (Drazenovich, 2012· Foucault, 1976). Πίστευε πως η «απελευθέρωση» παραπλανητική κατασκευή της «εξουσίας», αφού αυτή παράγει τα σεξουαλικά υποκείμενα και ρυθμίζει τη σεξουαλικότητα. Επομένως, η «απελευθέρωση» επεκτείνει τα όρια δράσης της «εξουσίας». Ακόμη, υποστήριξε ότι μετά τα τέλη του 18^{ου} αιώνα, η «εξουσία» έπρεπε να βρίσκει συνεχώς νέες απολαύσεις για να δικαιολογήσει την ύπαρξή της (Dean, 1994· Foucault, 1976).

Ο Foucault στο έργο του «Will to Knowledge», ονομάζει τη σεξουαλικότητα ως το βασικό μηχανισμό της «δύναμης πάνω στη ζωή». Ο αναπαραγωγικός σκοπός της σεξουαλικότητας και η δύναμη που ήθελε να έχει η «εξουσία» πάνω στη ζωή οδήγησε στην καπιταλιστική χρήση της, καθώς η σεξουαλικότητα εξασφαλίζει τη διατήρηση του πληθυσμού, των σωματικών συμπεριφορών και των αναπαραγωγικών ικανοτήτων (Repo, 2013). Αντίθετα, θεωρούσε ότι η ομοφοβία λειτουργούσε ασκώντας «δύναμη πάνω στον θάνατο» (McWhorter, 2004). Στο «The History of Sexuality», ο Foucault υποστήριξε πως η ομοφυλοφιλία ήταν μια εφεύρεση των ιατρών τον 19^ο αιώνα. Αυτοί, διεξάγοντας πειράματα, βρήκαν πως κάποια άτομα παρέκκλιναν από το «φυσιολογικό» και, επομένως, τους τοποθέτησαν σε κατηγορίες. Μία από αυτές τις κατηγορίες ήταν και η ομοφυλοφιλία. (McWhorter, 2004· Foucault, 1976), η οποία θεωρήθηκε απειλητική για την «εξουσία» (Repo, 2013).

Βιοπολιτική και Προκατάληψη

Έντονα παρών σε έρευνες είναι το τρίπτυχο «φύση-ανατροφή-επιλογή», το έχει χρησιμοποιηθεί για την απόδοση των πολιτικών απόψεων σε συγκεκριμένους παράγοντες και το πως αυτή η απόδοση επηρεάζει την συμπεριφορά. Έρευνες έδειξαν ότι η φύση συνδέεται πιο στενά με τις πολιτικές απόψεις, αν και η σχέση εξαρτάται από το τι εξηγείται. Κάποιες φορές η φύση σχετίζεται με αυξημένη ανοχή, όπως στην περίπτωση της ομοφυλοφιλίας, και άλλες φορές με προκαταλήψεις, όπως στα φυλετικά στερεότυπα (Jayaratne, et al., 2006· Suhay & Jayaratne, 2013· Suhay, et al., 2017). Οι βιολογικές αποδόσεις για την πολιτική συμπεριφορά συνδέονται με περισσότερη ανοχή στις έξω-πολιτικές ομάδες, επειδή αυτά τα χαρακτηριστικά θεωρούνται προκαθορισμένα και αμετάβλητα (Jayaratne, et al., 2006· Suhay, et al., 2017· Jayaratne, et al., 2009).

Ακόμη, έρευνες έχουν δείξει ότι χαρακτηριστικά που θεωρούνται ανεπιθύμητα και έμφυτα, προκαλούν συμπάθεια και αίσθημα βοήθειας (π.χ. μη ετεροφυλικός προσανατολισμός). Ωστόσο, οι βιολογικές αποδόσεις αυξάνουν την προκατάληψη, τον στιγματισμό και την κοινωνική περιθωριοποίηση και σε περιπτώσεις όπου υπάρχει υψηλή ανοχή (Jayaratne, et al., 2006· Suhay, et al., 2017). Οι έξωομάδες φαίνονται περισσότερο παρόμοιες μεταξύ τους σε σύγκριση με τον εαυτό. Έτσι, οι προκαταλήψεις φαίνονται ανεπιθύμητες και έμφυτες και παρουσιάζουν ως αναπόφευκτη μια μελλοντική αλλαγή, αυξάνοντας την κοινωνική ανισότητα (Suhay, et al., 2017· Dar-Nimrod & Heine, 2011). Στην

έρευνα των Suhay et al. (2017), η πίστη σε βιολογικές αποδόσεις χαρακτηριστικών σχετίζεται θετικά με τη μη ανοχή, την αποφυγή του διαφορετικού και αυξάνει την πολιτική προκατάληψη και την ένσταση στον πολιτικό συμβιβασμό (Suhay, et al., 2017).

Όταν τα άτομα αποδίδουν χαρακτηριστικά στην γενετική, θεωρούν ότι αυτά είναι φυσικά, και επομένως ηθικά, οδηγώντας έτσι σε μια νατουραλιστική πλάνη. Αυτή εμφανίζεται όταν τα άτομα συνδέουν ηθικά χαρακτηριστικά με φυσικές ιδιότητες. Δηλαδή, ένα χαρακτηριστικό, που θεωρείται φυσικό, είναι πιο αποδεκτό από ένα που θεωρείται αφύσικο. Επίσης, ο βαθμός στον οποίο κάτι θεωρείται φυσικό εξαρτάται από μια υποκειμενική γενετική προδιάθεση (Dar-Nimrod & Heine, 2011). Για παράδειγμα, η ομοφυλοφιλία μπορεί να γίνει πιο εύκολα αποδεκτή όταν βασίζεται στην φύση και όχι στην επιλογή ((Dar-Nimrod & Heine, 2011· Haslam & Levy, 2006). Παράλληλα, έχουν γίνει πολλές προσπάθειες για να βρεθεί η βιολογική βάση της ομοφυλοφιλίας (Dar-Nimrod & Heine, 2011). Ο Simon LeVay, μετά από έρευνες σε πυρήνες του υποθαλάμου και σε «γκέι εγκεφάλους», ανακάλυψε το «γκέι γονίδιο». Από την άλλη πλευρά ο Dean Hamer ανακάλυψε ένα γονίδιο για την ανδρική ομοφυλοφιλία, το «Xq28», το οποίο μεταβιβάζεται από την μητέρα (Dar-Nimrod & Heine, 2011· Dunn, 2010).

Τα άτομα που έχουν αρνητικές απόψεις για την ομοφυλοφιλία τείνουν να υποστηρίζουν ότι οι ομοφυλόφιλοι παραβιάζουν τους ηθικούς νόμους των θρησκειών. Αντίθετα, οι υποστηρικτές των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων υποστηρίζουν την γενετική προέλευση της ομοφυλοφιλίας, για να αποδώσουν την έλλειψη ελέγχου και ευθύνης που έχουν (Jayaratne, et al., 2006). Ο Weiner αναφέρθηκε στην έννοια του ελέγχου σε αντιδράσεις σε στιγματισμένα άτομα. Ανακάλυψε ότι τα άτομα τα οποία θεωρούνται ότι προκάλεσαν τον στιγματισμό τους αξιολογήθηκαν πιο αρνητικά από αυτούς που δεν συμμετείχαν στον στιγματισμό τους (Haider-Markel & Joslyn, 2008· Jayaratne, et al., 2006· Haslam & Kvaale, 2015· Jayaratne, et al., 2009). Επομένως, η βιολογική άποψη για την προέλευση της ομοφυλοφιλίας υποδηλώνει ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός δεν ελέγχεται. Η αντίθετη άποψη (ανατροφή ή επιλογή) υποδηλώνει ότι ευθύνονται για την σεξουαλικότητά τους (Haider-Markel & Joslyn, 2008· Jayaratne, et al., 2006). Τα φιλελεύθερα άτομα τείνουν να υιοθετούν την βιολογική άποψη και τα συντηρητικά την άποψη του ελέγχου. Ανάλογα με το ποια άποψη επικρατεί, ρυθμίζονται οι πολιτικές για τους ομοφυλόφιλους (Haider-Markel & Joslyn, 2008).

Πολιτειότητα

Τα τελευταία χρόνια τα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ + κοινότητας προσπαθούν να επηρεάσουν την πολιτική σκηνή, διεκδικώντας τα δικαιώματά τους και την νομική ισότητα με τους ετερόφυλους. Η πολιτειότητα αφορά τους τρόπους με τους οποίους τα άτομα αντιλαμβάνονται το πολιτικό μέρος της ταυτότητάς τους (Barnes, et al., 2004· Condor, 2011). Επομένως, τα άτομα μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτά. Περιλαμβάνει την συγκρότηση των πολιτών απέναντι στο κράτος και τους θεσμούς του, χρησιμοποιώντας την κατηγοριοποίηση και την ταυτοποίηση (Barnes, et al., 2004· Evans, 2013). Πλέον η πολιτειότητα έχει πολλαπλές και νέες μορφές, οι οποίες δεν συμβαδίζουν το παλιό μοντέλο. Δεν υπάρχει ένας καθολικός ορισμός της, καθώς αυτός βασίζεται στο πως τα άτομα χρησιμοποιούν την πολιτειότητά τους και στην φύση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων (Barnes, et al., 2004· Condor, 2011). Ο Lister υποστηρίζει ότι η ιδιότητα του πολίτη φαίνεται πρακτικά, μέσα από τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την συμμετοχή του (Lister, 2007· Barnes, et al., 2004). Ο Sacks αναφέρθηκε στις «κατηγορίες μελών», σύμφωνα με την οποία όταν τα άτομα τοποθετούν τον εαυτό τους σε μια κατηγορία, αυτόματα, αποκλείουν τον εαυτό τους από άλλες παρόμοιες κατηγορίες (Barnes, et al., 2004).

Σεξουαλική Πολιτειότητα

Η σεξουαλική πολιτειότητα αφορά τις συνθήκες κάτω από τις οποίες το κράτος ελέγχει το σώμα, τις συναισθηματικές εκφράσεις, τις σχέσεις και τους δημόσιους χώρους και την κοινωνική δυνατότητα επιλογής των ταυτοτήτων και των φυλετικών ή και σεξουαλικών εμπειριών (Herdt & Kertzner, 2006· Weeks, 1998). Οι ετεροφυλόφιλοι έχουν πλήρη πρόσβαση στα δικαιώματά τους, ενώ οι ομοφυλόφιλοι θεωρούνται «μερικοί πολίτες». Η σεξουαλική πολιτειότητα έγινε πιο έντονη μέσω της αστικοποίησης (Herdt & Kertzner, 2006). Ο Evans θεωρεί ότι οι σεξουαλικές μειονότητες έχουν γίνει διακριτές και συμμετέχουν στην πολιτειότητα και στον καπιταλισμό, καταναλώνοντας σεξουαλικοποιημένα προϊόντα. Τα άτομα μπορούν να αμφισβητήσουν τα ηθικά όρια που τα περιορίζουν, αλλάζοντας τους υπάρχοντες κανόνες στην εργασία (Evans, 2013). Επομένως, παρουσιάζει την σεξουαλική πολιτειότητα ως παρενέργεια του καπιταλισμού και υποστηρίζει πως είναι ένας ιδιωτικός τρόπος διασκέδασης και τρόπου ζωής, όπου τα άτομα ανταλλάσσουν

την εμπορευματοποίηση της ζωής τους για περιορισμένα δικαιώματα (Evans, 2013· Attwood, 2006).

Από την άλλη πλευρά, ο Weeks αναφέρει ότι παρατηρείται μια νέα πολιτική οικειότητα και καθημερινότητα, βλέποντας το άτομο ως ένα «υβριδικό όν», που προκύπτει από την σύνδεση του ιδιωτικού με το δημόσιο, αλλάζοντας την ισότητα και την αυτονομία μέσα στην κοινωνία. Η σεξουαλική πολιτειότητα προκύπτει από την επανεξέταση των όρων ιδιωτικό και δημόσιο (Attwood, 2006· Weeks, 1998). Σύμφωνα με την Richardson τα σεξουαλικά δικαιώματα είναι 3.

Αρχικά, αφορούν τα δικαιώματα που βασίζονται στην σεξουαλική συμπεριφορά. Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει τα δικαιώματα που αφορούν την κοινωνική ρύθμιση της σεξουαλικής δραστηριότητας (το τι μπορεί ή δεν μπορεί να κάνει το άτομο), τα δικαιώματα συμμετοχής και ευχαρίστησης των σεξουαλικών πράξεων, και τα δικαιώματα του σωματικού αυτό-ελέγχου. Γενικά, τα άτομα θεωρούν ότι στόχος του σεξ είναι η αναπαραγωγή (ετεροφυλία) και αυτή η άποψη προκύπτει από την βιολογία ή τον Θεό, επηρεάζοντας τα δικαιώματα και τις ευθύνες. Ακόμη, εδώ παρατηρείται η εμφάνιση του διπλού ιδιωτικό-δημόσιο. Αυτή η κατηγορία βασίστηκε στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, γεγονός που άλλαξε με την εμφάνιση κινημάτων (π.χ. queer), που δίνουν έμφαση στην δημόσια έκφραση της σεξουαλικότητας. Οι ομοφυλοφιλικές πράξεις δεν ενοχλούν τους υπόλοιπους πολίτες από την στιγμή που γίνονται σε ιδιωτικούς χώρους και δεν επιδιώκουν δημόσια αναγνώριση. Το ίδιο ισχύει και στην κατανάλωση της πορνογραφίας. Ωστόσο, σε συγκεκριμένα πλαίσια μπορεί να θεωρηθεί παράνομη. Αυτό ευθύνεται στην κατασκευή της ετεροφυλίας ως κάτι «φυσικό» και «κανονικό». Οπότε η σεξουαλική πολιτειότητα βασίζεται πάνω σε αυτό: το σώμα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για δραστηριότητες που είναι ενάντια της φύσης. Επίσης, αυτό μπορεί να ευθύνεται και στην κατασκευή της ετεροφυλίας ως ηθικό και ευπρεπές.

Επιπλέον περιλαμβάνουν τα δικαιώματα που βασίζονται στην ταυτότητα. Τα άτομα ανησυχούν για τη σεξουαλική ταυτότητα και αυτό αποτελεί κριτήριο για το αν θα ενταχθούν ή όχι στην πολιτειότητα. Βασίζεται στο ποιο είναι το άτομο και όχι στις σεξουαλικές πρακτικές. Επιχείρημα για το δικαίωμα στον σεξουαλικό αυτό-προσδιορισμό είναι ότι η σεξουαλικότητα είναι προκαθορισμένη, σύμφωνα με γενετικά και ορμονικά χαρακτηριστικά, που επηρεάζουν την δομή του εγκεφάλου.

Τέλος, υπάρχουν και τα δικαιώματα που αφορούν την σύναψη σχέσεων. Πολλά από τα δικαιώματα βασίζονται στο ζευγάρι και όχι στο άτομο. Συνήθως το ετεροφυλικό ζευγάρι αποτελεί το πρότυπο για τα συζυγικά δικαιώματα. Ακόμη, σύμφωνα με αυτούς τους νόμους οι ομοφυλοφιλικές σχέσεις τιμωρούνται κοινωνικά και οικονομικά. Γι' αυτό οι «queer» ομάδες προσπαθούν να επεκτείνουν την κοινωνική και θεσμική νομιμότητα και στήριξη, οι οποίες επηρεάζονται πολιτισμικά (Richardson, 2000· Richardson, 2017).

Επομένως, η προσοχή έχει μετατοπιστεί σε θέματα απόκτησης δικαιωμάτων, ευθυνών, κοινωνικής ένταξης και δικαιοσύνης για ομάδες που πριν είχαν περιθωριοποιηθεί από την κοινωνία (Attwood, 2006).

Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση

Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση έχει κριθεί σημαντική για την αποδοχή και την ορατότητα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Δεν περιλαμβάνει μόνο πληροφορίες για την ανατομία, το βιολογικό φύλο και την αναπαραγωγή. Αφορά και την υγιή σεξουαλική ανάπτυξη, την ταυτότητα φύλου, τις διαπροσωπικές σχέσεις, τη σεξουαλική δραστηριότητα και την εικόνα του σώματος (Haberland & Rogow, 2015· Breuner, et al., 2016· Kantor & Lindberg, 2020· Leung, et al., 2019). Η υγιής σεξουαλική ανάπτυξη των παιδιών είναι σημαντική για τη διαμόρφωση στάσεων σχετικά με τη συναίνεση, την ταυτότητα φύλου, τη σεξουαλική ταυτότητα, τις σχέσεις και τη σεξουαλική δραστηριότητα (Breuner, et al., 2016· Leung, et al., 2019). Διάφοροι οργανισμοί (π.χ. UNESCO) υποστηρίζουν μια σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που προάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων και την υγιή σεξουαλική δραστηριότητα. Επιπλέον στόχοι είναι η μείωση της επικίνδυνης σεξουαλικής δραστηριότητας και η ενδυνάμωση των νέων στα πλαίσια των σχέσεων (Haberland & Rogow, 2015· Kantor & Lindberg, 2020· Leung, et al., 2019). Οι επιπτώσεις της έλλειψης ενημέρωσης περιλαμβάνουν ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (Haberland & Rogow, 2015· Breuner, et al., 2016· Kantor & Lindberg, 2020).

Σύμφωνα με τους ερευνητές, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση πρέπει να έχει ως κεντρικό άξονα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα προγράμματα που θα δημιουργηθούν πρέπει να περιλαμβάνουν επιστημονικά ορθά δεδομένα και να είναι πολιτισμικά κατάλληλα και προσαρμοσμένα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε πληθυσμού. Οι πληροφορίες που θα παρέχονται είναι σημαντικό να προσανατολίζονται στο φύλο, και ειδικότερα στους κανόνες

και στην ισότητα των φύλων. Ακόμη, οι πολίτες μπορούν να συμμετέχουν στην διαμόρφωση αυτών των προγραμμάτων. Σημαντικό ρόλο διαθέτουν, επίσης, οι διδάσκοντες αυτού του μαθήματος, οι οποίοι οφείλουν να δημιουργήσουν έναν ασφαλές και υγιές περιβάλλον μάθησης, με εξατομικευμένες διδακτικές προσεγγίσεις (Haberland & Rogow, 2015· Leung, et al., 2019).

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το περιεχόμενό της διαφέρει ανάλογα με το πολιτισμικό πλαίσιο. Για παράδειγμα, οι Ασιάτες θεωρούν ότι πρέπει να προστατεύσουν τους νέους από το σεξ, επειδή μπορεί να τους διαφθείρει. Ακόμη, η θρησκεία επηρεάζει το περιεχόμενων αυτών των προγραμμάτων, καθώς προωθούν την αποχή από το σεξ μέχρι τον γάμο (Leung, et al., 2019). Επιπλέον, οι πληροφορίες πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στο στάδιο ανάπτυξης του παιδιού και να ασκείται από δασκάλους, εξωτερικούς συνεργάτες του σχολείου ή και γονείς (Jankovic, et al., 2013). Οι έρευνες δεν μπορούν να αποδείξουν πλήρως ότι η συμμετοχή των γονέων μειώνει την επικίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά από μόνη της. Οι γονείς θα μπορούσαν να τα ενημερώσουν για την σεξουαλική δραστηριότητα, για την χρήση προστασίας και για το ότι το σεξ είναι φυσικό μέρος της ζωής τους, ωστόσο, τείνουν να αισθάνονται άβολα και να αποφεύγουν την συζήτηση (Jankovic, et al., 2013· Breuner, et al., 2016· Shtarkshall, et al., 2007).

Νομιμοποίηση Γάμου Ομόφυλων Ζευγαριών και Νομοθεσία στην Ελλάδα

Τα τελευταία χρόνια, με την είσοδο της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, έχει ενταθεί η ανάγκη για θέσπιση του γάμου και για τα ομόφυλα ζευγάρια. Με την είσοδο στον 21^ο αιώνα ποικίλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης θέσπισαν νομοθεσία για τον γάμο ανάμεσα σε ομόφυλα ζευγάρια, καθώς πριν το 2001 καμία χώρα στην Ευρώπη δεν τον επέτρεπε. Ωστόσο, μέχρι το 2017 από τις αρχικά 29 ευρωπαϊκές χώρες επιτράπηκε στις 14. Πριν το 2001 ο γάμος ομόφυλων ζευγαριών απαγορευόταν νομικά στην Βουλγαρία, στην Λιθουανία, στην Πολωνία και στην Ουκρανία. Από το 2001 και μετά απαγορεύτηκε νομοθετικά στην Ουκρανία, στην Κροατία και στην Σλοβακία (Abou-Chadi & Finnigan, 2019). Η Ολλανδία ήταν η πρώτη χώρα στον κόσμο που νομιμοποίησε τον γάμο μεταξύ των ομόφυλων ζευγαριών το 2001. Έρευνες πάνω στις απόψεις των ολλανδών πολιτών έδειξαν πως η στάση τους προς την ομοφυλοφιλία ήταν πολύ πιο ανεκτική, ήδη από την δεκαετία του '60 (Hooghe & Meeusen, 2013). Η Ισπανία ήταν μία από τις πρώτες χώρες που νομιμοποίησε τον γάμο το 2005 (Abou-Chadi & Finnigan, 2019). Κυριαρχεί η άποψη πως μια τέτοια

νομοθεσία μπορεί να εφαρμοστεί με επιτυχία σε χώρες όπου επικρατούν φιλελεύθερα κόμματα και απόψεις. Για παράδειγμα, στην Ολλανδία, στο Βέλγιο, στην Ισπανία και στην Πορτογαλία παρατηρήθηκε πως τα αριστερά κόμματα, προεκλογικά, υποσχέθηκαν να αλλάξουν την νομοθεσία και, όταν εκλέχθηκαν, κράτησαν την υπόσχεσή τους. Ωστόσο, αυτή η παρατήρηση δεν υποστηρίζεται πάντα από τα εμπειρικά δεδομένα (Hooghe & Meeusen, 2013).

Στην Ελλάδα το 2008 το κοινοβούλιο υπερψήφισε για πρώτη φορά το σύμφωνο συμβίωσης. Όμως, τότε εκφράστηκε έντονη ανησυχία για τυχόν συμπερίληψη των ομόφυλων ζευγαριών, με αποτέλεσμα στο νόμο να υπάρχει σημείωση ότι αφορά τα ετερόφυλα ζευγάρια (Παπαζόγλου, 2020). Συγκεκριμένα ο Νόμος 3719 2008 αναφέρει ότι: *«Η συμφωνία δύο ενήλικων ετερόφυλων προσώπων με την οποία οργανώνουν τη συμβίωσή τους (σύμφωνο συμβίωσης) καταρτίζεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο»*. Η Λιθουανία και η Ελλάδα ήταν οι μοναδικές χώρες στην Ευρώπη όπου απέκλειαν τα ομόφυλα ζευγάρια από το σύμφωνο συμβίωσης. Ως αποτέλεσμα αυτής της νομοθεσίας ακτιβιστές και ακτιβίστριες της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα της Ελλάδας κατέφυγαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το οποίο το 2013, ανέφερε ότι η Ελληνική Κυβέρνηση δεν παρουσίασε σταθερά και πειστικά αποδεικτικά στοιχεία για να αποκλείσει τα ομόφυλα ζευγάρια από το σύμφωνο συμβίωσης και ότι αποτελεί διάκριση γι' αυτά (European Court of Human Rights, 2013· Παπαζόγλου, 2020).

Παράλληλα, την άνοιξη του 2008, λίγους μήνες πριν την θέσπιση του Νόμου 3719 2008, δύο ομοφυλοφιλικά ζευγάρια, παντρεύτηκαν στην Τήλο από τον τότε δήμαρχο Τάσο Αλιφέρη, υποστηρίζοντας πως η τότε νομοθεσία περί γάμου δεν απαγόρευε αυστηρά τον γάμο των ομόφυλων ζευγαριών. Αυτοί οι γάμοι ακυρώθηκαν από το Πρωτοδικείο της Ρόδου ένα χρόνο μετά. Από τότε έως και σήμερα υπήρξαν περιστατικά όπου εκπρόσωποι της Ελληνικής Ορθόδοξης Εκκλησίας τοποθετήθηκαν δημόσια κατά της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Για παράδειγμα, ο πρώην μητροπολίτης Αιγιαλείας και Καλαβρύτων προέβει σε υβριστικά σχόλια κατά της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, με αποτέλεσμα την μήνυσή του από ακτιβιστές για παραβίαση του αντιρατσιστικού νόμου το 2018 (Καούνη, 2019). Ταυτόχρονα, η εκκλησία έχει δημιουργήσει μια ιστοσελίδα που ονομάζεται omofylofilia.gr, όπου υποστηρίζει την ομοφυλοφιλία εφόσον το άτομο ζητήσει βοήθεια κάποιου ατόμου της εκκλησίας για να «ξεπεράσει αυτή την κρίση» (Κοκκίνη, 2019).

Αρκετά χρόνια μετά, το 2015, υπό την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ ο νόμος για το σύμφωνο συμβίωσης επεκτάθηκε ώστε να συμπεριλάβει και τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια, παρέχοντας σε αυτά τα ζευγάρια τα αντίστοιχα δικαιώματα που έχουν και τα ετερόφυλα (Καούνη, 2019· Παπαζόγλου, 2020). Συγκεκριμένα, ο Νόμος 4356 2015 αναφέρει ότι: «*Η συμφωνία δύο ενήλικων προσώπων, ανεξάρτητα από το φύλο τους, με την οποία ρυθμίζουν τη συμβίωσή τους (σύμφωνο συμβίωσης) καταρτίζεται αυτοπροσώπως με συμβολαιογραφικό έγγραφο.*» και «*Πρόσωπα του ίδιου ή άλλου φύλου τα οποία έχουν τελέσει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης που προβλέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσής του, με μέλη διπλωματικών αποστολών, μέλη έμμισθων προξενικών αρχών, καθώς και υπαλλήλους διεθνών οργανισμών που έχουν την Έδρα τους ή Γραφείο στην Ελλάδα, θεωρούνται μέλη της οικογένειας αυτών για τους σκοπούς της εφαρμογής της Σύμβασης της Βιέννης για τις Διπλωματικές Σχέσεις, της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις, και των κατά περίπτωση Συμφωνιών Έδρας και συναφών διεθνών συμφωνιών, αντιστοίχως, εφόσον έχουν ανακοινωθεί καταλλήλως από το Κράτος αποστολής ή τον διεθνή οργανισμό.*»

Τεκνοθεσία για Ομόφυλα Ζευγάρια και Νομοθεσία στην Ελλάδα

Συνυφασμένη με την νομιμοποίηση του ομόφυλου γάμου είναι και η υιοθεσία από ομόφυλους γονείς. Σύμφωνα με την «International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans, and Intersex Association», πλήρης κοινή υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια μέχρι το 2017 υπάρχει σε 17 χώρες: Ανδόρα, Ανδόρα, Αυστρία, Βέλγιο, Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Βρετανία. Στις Εσθονία, Ιταλία, Σλοβενία και Ελβετία ισχύει η νομοθεσία «υιοθεσίας θετού παιδιού». Η Κροατία επιτρέπει την «συντροφική κηδεμονία», που μοιάζει σε μεγάλο βαθμό με την κοινή υιοθεσία (Messina & D'Amore, 2018). Η Ολλανδία ήταν η 1^η χώρα στην Ευρώπη που νομιμοποίησε τον ομόφυλο γάμο και την υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια μαζί το 2001 (Takács, et al., 2016). Έρευνες, στην Ευρώπη δείχνουν πως ο αριθμός των παιδιών που υιοθετούνται από ομόφυλα ζευγάρια βρίσκεται σε συνεχή άνοδο. Επομένως, λόγω της μεγάλης ποικιλίας σε νόμους, η εμπειρία των θετών γονιών της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας διαφέρει σημαντικά ανάλογα με την χώρα διαμονής τους (Messina & D'Amore, 2018).

Οι έρευνες έχουν κυρίως προσανατολιστεί στα ετερόφυλα ζευγάρια, ωστόσο, οι υπάρχουσες μελέτες για τις μεταβάσεις στους ομοφυλόφιλους θετούς γονείς υποστηρίζουν

ότι αυτή η διαδικασία είναι πιο αγχωτική γι' αυτούς, λόγω της διασταύρωσης της νομοθεσίας για την υιοθεσία και της σεξουαλικής μειονότητας. Συγκεκριμένα οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν περιλαμβάνουν συναισθηματικές συγκρούσεις, αυτό-αβεβαιότητα και κοινωνικο-νομικά εμπόδια. Αυτοί οι γονείς αναφέρουν πως θα ήθελαν να αυξήσουν την αυτοπεποίθησή τους και στον λόγο τους παρατηρούνται στοιχεία εσωτερικευμένης ομοφοβίας και αυτό-επιβαλλόμενες προκαταλήψεις. Όταν ζουν σε χώρες που δεν επιτρέπεται ένα ζευγάρι ομοφυλόφιλων να υιοθετήσει, τα προβλήματα αυξάνονται. Για παράδειγμα, το ζευγάρι θα πρέπει να αποφασίσει ποιος θα είναι ο νόμιμος γονέας, ο οποίος θα κάνει την υιοθέτηση ως μονογονέας. Αυτή η διαδικασία δημιουργεί επιπλέον άγχος στον μη νόμιμο γονέα λόγω της ορατότητας, της περιθωριοποίησης και της έλλειψης νομικής σχέσης με το παιδί (Messina & D'Amore, 2018· Gianino, 2008). Ακόμη αυτοί που είναι κατά ως προς την υιοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια χρησιμοποιούν τα παιδιά ως το υποκείμενο στα επιχειρήματά τους λέγοντας πως αυτά θα υποφέρουν από τις προκαταλήψεις της κοινωνίας απέναντι στα ομόφυλα ζευγάρια (Takács, et al.,2016).

Σύμφωνα με τον Νόμο ν.2447 1996 ένας μονογονέας ΛΟΑΤΚΙ+ μπορεί θεωρητικά να υιοθετήσει, καθώς στην νομοθεσία δεν αναφέρεται κάτι απαγορευτικό. Αρκετά χρόνια μετά, σύμφωνα με τον Νόμο 4538 2018, τα ετερόφυλα και τα ομόφυλα ζευγάρια, κάνοντας ένα σύμφωνο συμβίωσης, έχουν το δικαίωμα αναδοχής αλλά όχι το δικαίωμα στην υιοθεσία. Η μη νομιμοποίηση του πολιτικού γάμου αποκλείει τα ομόφυλα ζευγάρια από τη διαδικασία της υιοθεσίας. Η κ. Στέλλα Μπελιά, εκπαιδευτικός, ακτιβίστρια, μέλος της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας, Πρόεδρος και ιδρυτικό μέλος της ΜΚΟ «Οικογένειες Ουράνιο Τόξο», σε συνέντευξή της, αναφέρει πως πρέπει να γίνει αναμόρφωση του Οικογενειακού Δικαίου και να αναγνωριστεί έννομα η συγγένεια (Σολομών-Πάντα, 2021).

Έχοντας συζητήσει τις παραπάνω θεματικές, τη βιοπολιτική, τη σεξουαλικότητα και την πολιτειότητα, καθώς και τη σύνδεση της βιοπολιτικής με τη σεξουαλικότητα, η επόμενη ενότητα παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο μελετήθηκε το θέμα της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Μεθοδολογία

Στόχος της συγκεκριμένης έρευνας είναι η διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στη θέση πως η πολιτική συμπεριφορά αντλεί από βιολογικούς παράγοντες καταρχάς, και αν συνδέεται

με την ανεκτικότητα ή μη ως προς τον διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, στο ελληνικό κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο.

Συμμετέχοντες/ουσες

Οι συμμετέχοντες/ουσες ήταν 10 Έλληνες ενήλικες 18-60 ετών. Συγκεκριμένα, συμμετείχαν 3 άντρες και 7 γυναίκες. Δεν ήταν απαραίτητο να έχουν τελειώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση, ενώ ήταν προϋπόθεση να έχουν πολιτικά δικαιώματα. Η προσέλευση των συμμετεχόντων/ουσών έγινε κυρίως μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Instagram και Facebook), με τη μορφή ανοιχτής ανακοίνωσης (Παράρτημα 1). Ωστόσο, ένα μέρος των δυνητικών συμμετεχόντων/ουσών ήρθε σε επικοινωνία με την ερευνητική ομάδα, μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, πριν την ανακοίνωση της πρόσκλησης των συμμετεχόντων, δηλώνοντας την επιθυμία του να συμμετάσχει στην έρευνα. Πριν τη συνάντηση δόθηκε το «έντυπο πληροφόρησης των συμμετεχόντων», το οποίο και συμπλήρωσαν (Παράρτημα 2). Καθ' όλη την διάρκεια της έρευνας διατηρήθηκε η ανωνυμία τους και η ιδιωτικότητά τους. Ακόμη, οι συμμετέχοντες/ουσες είχαν το δικαίωμα να αποσυρθούν οποιαδήποτε στιγμή της έρευνας επιθυμούσαν. Στόχος της ερευνητικής ομάδας δεν είναι η σύγκριση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, αλλά η συλλογή ποικίλων διαφορετικών απόψεων, γι' αυτό και υπάρχει μεγάλο ηλικιακό εύρος.

Επιλογή Μεθόδου Έρευνας

Η εργασία ακολουθεί την ποιοτική μέθοδο διότι ενδιαφερόμαστε για το νόημα, δηλαδή το πως οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τον κόσμο και όσα διαδραματίζονται. Ενδιαφερόμαστε, επομένως, για την ποιότητα μιας εμπειρίας και όχι για την απόδοση αιτιακών σχέσεων, όπως οι ποσοτικές μέθοδοι (Willig, 2013). Ειδικότερα, διεξήχθησαν ημι-δομημένες συνεντεύξεις, καθώς είναι η πιο ευρέως χρησιμοποιούμενη μέθοδος παραγωγής δεδομένων ποιοτικής έρευνας και είναι συμβατή με διάφορες μεθόδους ανάλυσης δεδομένων. Ακόμη, η πλειοψηφία των ατομικών συνεντεύξεων έγιναν μέσω της πλατφόρμας Zoom, ενώ για κάποιες χρησιμοποιήθηκαν οι πλατφόρμες Instagram και Skype, μετά από τη συγκατάθεση των συμμετεχόντων. Οι συνεντεύξεις διάρκησαν κατά μέσο όρο 15 λεπτά, ηχογραφήθηκαν και τα λεγόμενά τους καταγράφηκαν αυτολεξεί. Στην καταγραφή τους χρησιμοποιήθηκε η τεχνική της ψευδωνυμοποίησης, με βάση τον αυτοπροσδιορισμό των συμμετεχόντων/ουσών. Συνολικά οι συνεντεύξεις μεταγράφηκαν σε 77 σελίδες αριθμώντας

24.804 λέξεις. Η ημι-δομημένη συνέντευξη είναι μη κατευθυντική, ωστόσο τα ερευνητικά ερωτήματα πλαισιώνουν και, με αυτή την έννοια, καθοδηγούν τη ροή της συνέντευξης. Για να μιλήσουν οι συμμετέχοντες/ουσες πιο άνετα και ελεύθερα και για να ληφθούν υπόψη οι διάφορες κοινωνικές ταυτότητές τους, η ερευνήτρια άφησε ελεύθερο τον αυτοπροσδιορισμό (π.χ. φύλο). Επιπλέον, λήφθηκε υπόψη η γλωσσική μεταβλητότητα, δηλαδή η διαφορετική σημασία σε κάποιον όρο που αποδίδει η ερευνήτρια και οι συμμετέχοντες/ουσες, αντίστοιχα (Willig, 2013· Gerring, 2017· Fylan, 2005). Χρησιμοποιήθηκαν 9 ερωτήσεις ώστε να ανταποκριθούμε στους ερευνητικούς στόχους και να κινητοποιηθούν προηγούμενες θεωρήσεις. Οι ερωτήσεις (Παράρτημα 3) που χρησιμοποιήθηκαν ήταν:

- 1) Περιγραφικές: Χρησιμοποιήθηκαν για την καταγραφή των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων (π.χ. Ποιες ανωνυμίες χρησιμοποιείτε·).
- 2) Διαρθρωτικές: Χρησιμοποιήθηκαν για την κατανόηση των πλαισίων και των κατασκευών που αφορούν τον κόσμο (π.χ. Πως σας φαίνεται αυτό·).
- 3) Αντιθετικές: Η πλειονότητα των ερωτήσεων κινήθηκαν μέσα σε ένα ελαστικό δίπολο, καθώς αναδείχθηκαν και απαντήσεις που δεν ήταν άμεσα συνδεδεμένες με την αντίστοιχη ερώτηση (π.χ. Θα κατατάσσατε τον εαυτό σας ως περισσότερο συντηρητικό ή φιλελεύθερο (ή κάτι άλλο)) (Willig, 2013).

Οι ερωτήσεις αφορούσαν την προέλευση των πολιτικών απόψεων, την μορφολογία των παρέων ως προς τις πολιτικές ιδέες και την σεξουαλικότητα, την προέλευση της σεξουαλικότητας, το σύμφωνο συμβίωσης και τον γάμο ομόφυλων ζευγαριών, την από κοινού τεκνοθεσία από ομόφυλα ζευγάρια, το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, το περιστατικό του Ζακ Κωστόπουλου, το «coming out» και την πολιτική κατάταξη των ατόμων.

Ανάλυση Συνεντεύξεων

Η ανάλυση των συνεντεύξεων έγινε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης με και αντλώντας σε σημεία μόνο από τις αρχές της λογοανάλυσης. Αρχικά, η θεματική ανάλυση αποτελεί μια μέθοδο αναγνώρισης, ανάλυσης και ερμηνείας μοτίβων νοημάτων σε ποιοτικά δεδομένα. Παράγει κώδικες και θέματα. Οι κώδικες αποτελούν τα δομικά στοιχεία των θεμάτων (μοτίβα νοημάτων), που αθροίζονται υπό το πρίσμα μιας κεντρικής κοινής ιδέας. Τα

θέματα παρέχουν το πλαίσιο για την οργάνωση των κωδικών και για την ανάλυση των παρατηρήσεων του ερευνητή. Επομένως, στόχος της θεματικής ανάλυσης είναι ο εντοπισμός και η ερμηνεία μέρους των δεδομένων, σύμφωνα με τις ερευνητικές ερωτήσεις και με τον στόχο της έρευνας. Χρησιμοποιείται για την εύρεση μοτίβων εμπειρίας, απόψεων, συμπεριφορών, εμβαθύνοντας στις σκέψεις, στα συναισθήματα και στις πράξεις των συμμετεχόντων (Clarke, et al., 2015· Braun & Clarke, 2006· Terry, et al., 2017).

Παράλληλα, η λογοανάλυση εστιάζει στους τρόπους με τους οποίους τα άτομα χρησιμοποιούν το λόγο και τις συνέπειες αυτών των τρόπων. Μέσω της γλώσσας κατηγοριοποιείται ο κόσμος, ο οποίος κατασκευάζεται σύμφωνα με κοινωνικούς και πολιτισμικούς όρους. Επειδή αποτελεί μια περίπλοκη διαδικασία πρέπει να ληφθεί υπόψη το πλαίσιο, η μεταβλητότητα και η κατασκευή του αιτιολογικού λόγου. Εξετάστηκε το πως κατασκευάζονται τα υποκείμενα και τα αντικείμενα, πώς αυτές οι κατασκευές ποικίλλουν μεταξύ των διαλεκτικών πλαισίων και ποιες συνέπειες μπορεί να εμφανιστούν (Willig, 2013· Tonkiss, 2012· Potter, 2004). Για την αναγνώριση των διαφορετικών διαλεκτικών κατασκευών λήφθηκε υπόψη η ορολογία, το ύφος, η γραμματική, οι μεταφορές και τα σχήματα λόγου και ρητορικές στρατηγικές που χρησιμοποιήσαν οι συμμετέχοντες/ουσες (Willig, 2013· Tonkiss, 2012).

Βήματα Ανάλυσης

Αρχικά, οι συνεντεύξεις μεταφέρθηκαν σε ηλεκτρονικό αρχείο word. Η ερευνήτρια, έπειτα, ανέγνωσε επαναλαμβανόμενα και με προσοχή τα κείμενα. Σε αυτό το στάδιο, κράτησε σημειώσεις στις απαντήσεις των συμμετεχόντων, ξεχωριστά για κάθε συνέντευξη, ώστε να εντοπιστούν οι θεματικές κατηγορίες ανά συνέντευξη καθώς και τα κοινά θέματα στο σύνολο των συνεντεύξεων. Οι σημειώσεις βασίζονταν και στις τεχνικές της λογοανάλυσης. Αφού εντοπίστηκαν τα κοινά θέματα, κατατάξαμε αποσπάσματα από το λόγο των συμμετεχόντων σε αυτά. Ακολούθησε η σημείωση του άμεσου πλαισίου συζήτησης της κάθε θεματικής και η μελέτη της επιτελεστικότητας των του λόγου των συμμετεχόντων ώστε να οργανωθεί το υλικό στις τελικές θεματικές ενότητες. Έπειτα, επαναλήφθηκε η διαδικασία της λογοανάλυσης σε κάθε νέα θεματική. Δόθηκε βάση στον εντοπισμό ρητορικών στρατηγικών και στη χρήση τους στο λόγο ώστε να υπερβούμε την περιγραφική αποτύπωση του λόγου όπου ήταν δυνατό. Τέλος, ακολούθησε η σύνθεση και η γραφή του ερευνητικού μέρους της έρευνας.

Ανάλυση Δεδομένων

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις. Συγκεκριμένα, η ανάλυσή τους οδήγησε στις παρακάτω 8 θεματικές.

Αρχικά, παρατηρήθηκε ότι οι συμμετέχοντες/ουσες κατασκεύασαν την προέλευση των πολιτικών απόψεων συντηρώντας μια διάκριση ανάμεσα στο έμφυτο και στο επίκτητο, όπως αυτή παρουσιάστηκε μέσα από σχετική ερώτηση (Παράρτημα 3). Έκαναν εκτενή και συστηματική αναφορά στην οικογένεια ως πλαίσιο κοινωνικοποίησης και μάθησης, και, παράλληλα, κινητοποίησαν και την προσωπική βούληση ως στοιχείο διαμόρφωσης πολιτικών απόψεων, κινητοποιώντας την ηλικία και την ωριμότητα ως βασικά συστατικά της κριτήρια.

Στη συζήτηση για την ανακάλυψη της σεξουαλικότητας και για τη νομιμοποίηση του συμφώνου συμβίωσης για τα ομόφυλα ζευγάρια, οι συμμετέχοντες/ουσες κινητοποίησαν μια κατασκευή του χρόνου ως εξέλιξη και της μεγαλύτερης ηλικίας ως ωριμότητα.

Ακόμη, μιλώντας για τις παρέες τους, για το «coming out» και για την προέλευση της σεξουαλικότητας, κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες προσανατολίστηκαν στην ετεροφυλία ως νόρμα. Ταυτόχρονα, μέσα από συζητήσεις για το «coming out» από προσφιλιά τους άτομα, αναφέρθηκαν σε προϋποθέσεις για την συνέχιση των φιλικών τους σχέσεων, κινητοποιώντας όρους όπως η «παιδοφιλία», ο «σεβασμός» και η αποφυγή μετατροπής της φιλικής σχέσης σε ερωτική, καθιστώντας τους έτσι σχετικούς στις συζητήσεις για το «coming out» και για την προέλευση της σεξουαλικότητας.

Το επόμενο πλαίσιο συζήτησης αφορά την προέλευση της σεξουαλικότητας, με τους συμμετέχοντες/ουσες συστηματικά να την κατασκευάζουν με γενετικούς όρους. Ωστόσο, κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες διαπραγματεύονται όλες τις επιλογές, που διαμόρφωσε η ερώτηση, ενώ κάποια συμμετέχουσα, με αφορμή τις επιλογές που άφησε ανοιχτές η ερώτηση της ερευνήτριας (Παράρτημα 3), κινητοποίησε μια κατασκευή της «κοινωνίας», κάνοντας διάκριση σε «ανοιχτή» και «κλειστή».

Στη 5η θεματική, μιλώντας για τη νομιμοποίηση του συμφώνου συμβίωσης και του γάμου για τα ομόφυλα ζευγάρια οι συμμετέχοντες/ουσες προσανατολίστηκαν με όρους ισότητας, δικαιωμάτων, αγάπης, και «θεσμών» όπως η εκκλησία, και η οικογένεια. Οι

συμμετέχοντες/ουσες συνέκριναν το σύμφωνο συμβίωσης με το γάμο και μίλησαν για την εκκλησία ως πηγή στιγματισμού. Ακόμη, κάποιοι/κάποιες από τους συμμετέχοντες/ουσες χρησιμοποίησαν τους όρους «φυσιολογικό» και «κανονικό», αντλώντας από μια προσέγγιση στην ταυτότητα φύλου ως διπολική και από ένα (σχετικό) επιχείρημα περί διαίωσης του είδους για να μιλήσουν για τα παραπάνω.

Μιλώντας για το νομοθετικό πλαίσιο, συζητήθηκε η νομιμοποίηση της τεκνοθεσίας από τα ομόφυλα ζευγάρια, με όλους τους συμμετέχοντες/ουσες να υποστηρίζουν τη τεκνοθεσία, στο πλαίσιο της ισότητας και σε μια συλλογιστική που θέλει τους γονείς να επιτελούν «ρόλους». Στο πλαίσιο αυτής της συζήτησης, συνέκριναν ομόφυλα και ετερόφυλα ζευγάρια, και κινητοποίησαν ακραία σενάρια υπέρ της ακεραιότητας των παιδιών και του νόμιμου, ομόφυλου γονέα, υποστηρίζοντας με αφαιρετικό τρόπο την τεκνοθεσία στο βωμό της γονεϊκότητας.

Συζητώντας για σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και την εισαγωγή σχετικού μαθήματος στα σχολεία, οι συμμετέχοντες/ουσες παρουσιάζουν προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή του, κάνοντας επίκληση σε επιστημονική κατάρτιση και στη βάση μιας κατασκευής των γονέων και της οικογένειας ως ανεπαρκών.

Τέλος, στην 8η θεματική, στη συζήτηση για το «coming out» κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες κινητοποίησαν την ιδιωτικότητα και την εμπιστευτικότητα ώστε να υποστηρίζουν επιχείρημα κατά της δημοσιοποίησης της διαφορετικής σεξουαλικότητας. Ωστόσο, ορισμένοι/ορισμένες συμμετέχοντες/ουσες ταύτισαν την αποκάλυψη της σεξουαλικότητας με την ορατότητα, την αποδοχή και την ελευθερία, και προσανατολίστηκαν σε αυτά ως παράγοντες που οδηγούν στην «ανάπτυξη» της κοινωνίας.

Στις ενότητες που ακολουθούν θα παρουσιαστούν αναλυτικά οι παραπάνω θεματικές.

Προέλευση Πολιτικών Απόψεων

Οι παρακάτω θεματικές υπο-ενότητες διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της ερώτησης: «Γεννιόμαστε με συγκεκριμένες πολιτικές απόψεις ή τις μαθαίνουμε μεγαλώνοντας από τον περίγυρο;». Στο πλαίσιο της προέλευσης των πολιτικών απόψεων, η ερευνήτρια έκανε μια κοινότοπη διάκριση μεταξύ εγγενούς έμφυτου και επίκτητου, με αντίστοιχες ρητορικές συνέπειες.

Γενετική και Κοινωνικοποίηση

Οι συμμετέχοντες γενικά υποστήριξαν πως τα άτομα κληρονομούν κάποια «πολιτικά» χαρακτηριστικά αλλά, ταυτόχρονα, επηρεάζονται από το κοινωνικό πλαίσιο και την σε βάθος χρόνου κοινωνικοποίησή τους μέσα σε αυτό. Αυτή η διάκριση είναι έντονα εμφανής και στον επιστημονικό λόγο. Η απόδοση γενετικών παραγόντων κατασκευάζει τα χαρακτηριστικά ή τις στάσεις ως σταθερές και μη μεταβαλλόμενες, με σκοπό να τονίσουν τις διαφορές ανάμεσα στις ομάδες ατόμων (Suhay, & Jayaratne, 2013· Dar-Nimrod & Heine, 2011· Jayaratne, et al., 2009).

Απόσπασμα 1

Νίκος: Πιστεύω ότι κάποια πράγματα ας πούμε όπως η ο σεβασμός στον συνάνθρωπο και τα λοιπά είναι έμφυτα απλώς το τι κόμμα θα ψηφίσουμε τι ε έτσι πολιτική ε καριέρα μπορεί να κάνει κάποιος και την σταδιοδρομία του πιστεύω πως είναι καθαρά θέμα κοινωνικού πλαισίου.

Ο συμμετέχων διατηρεί τους δύο πόλους της διάκρισης στο πλαίσιο ενός ισορροπημένου επιχειρήματος. Αναφέρει, αρχικά, ότι κάποια χαρακτηριστικά είναι έμφυτα, φέρνοντας ως παράδειγμα τον σεβασμό, προσδίδοντάς του έτσι «πολιτική χροιά». Η λέξη «απλώς» εντείνει την γεγονοτικότητα που παρατηρείται στον λόγο του, καθώς δεν φαίνεται να χρειάζεται να το αναλύσει περισσότερο. Αναφέρεται, επίσης, σε πολιτικές και κομματικές επιλογές, τις οποίες αποδίδει αποκλειστικά στο κοινωνικό πλαίσιο. Παρατηρείται συχνή αλλαγή στο έρεισμα, από το α' ενικό και το α' πληθυντικό, προσδίδοντας συλλογικότητα, στην αοριστία του γ' ενικού, για να επιστρέψει πάλι στο α' ενικό. Επαναλαμβάνει το ρήμα «πιστεύω», το οποίο κάνει τον λόγο του πιο κατηγορικό.

Απόσπασμα 2

Κωσταντίνος: Λίγο και τα δύο πιστεύω ότι γενετικά κληρονομούμε κάποια χαρακτηριστικά τα οποία στον κόσμο που ζούμε μεταφράζονται ως προς κάποιες στάσεις ζωής ή πολιτικές απόψεις και ανάλογα και με το περιβάλλον αυτές μεγιστοποιούνται είτε καταπιέζονται είτε τείνουν προς τα άκρα ή προς το κέντρο.

Και εδώ ο συμμετέχων συντηρεί τη διάκριση. Αποδίδει την κληρονομικότητα σε κάποια χαρακτηριστικά, στάσεις ή απόψεις. Το «περιβάλλον», με την μορφή της κοινωνικοποίησης, επιδρά στον βαθμό εμφάνισής τους, καθώς, μπορεί να τις μεγιστοποιήσει ή να τις καταπιέσει. Παράλληλα, κάνει μια διάκριση στις πολιτικές απόψεις: τα άκρα και το κέντρο, πιθανά συνδέοντας τις πολιτικές απόψεις με τις πολιτικές κομματικές κατευθύνσεις.

Οικογένεια και Κοινωνικοποίηση

Οι συμμετέχοντες/ουσες, στο πλαίσιο της παραπάνω διάκρισης, κινητοποίησαν την «οικογένεια», και σημαντικούς άλλους κατά την παιδική τους ηλικία, κατασκευάζοντάς τους ως αφετηρία από την οποία τα άτομα εξελίσσονται, διατηρώντας, ωστόσο, στοιχεία από αυτή. Η κινητοποίηση των παραπάνω συνάρθρωνε επιχείρημα υπέρ μιας πολιτικής συμπεριφοράς ως αποτέλεσμα «μάθησης» από την οικογένεια, η οποία παρουσιάστηκε ως ένα κανονικό απόθεμα στο πλαίσιο της διάκρισης. Η προσέγγιση της οικογένειας ως καταλυτική στην διαμόρφωση των ταυτοτήτων παρουσιάζεται έντονα και στην υπάρχουσα βιβλιογραφία (Van Ditmars, 2023· Kudrnáč, 2015· Murray & Mulvaney, 2012). Παράλληλα, αναφέρθηκαν και στο μεταιχμιακό της ηλικίας, όπου η μικρή ηλικία ταυτίστηκε με την αβουλησία και την έλλειψη προσωπικότητας.

Απόσπασμα 1

Ελένη: Πιστεύω ότι οφείλεται κυρίως στον περίγυρό μας περισσότερο πιστεύω ότι είναι στην οικογένειά και το κατά πόσο μπορεί να επηρεαστεί ένας άνθρωπος πόσο είσαι πιο μικρός επηρεάζεσαι περισσότερο και μεγαλώνοντας βέβαια ο καθένας αναπτύσσει το δικό του σκεπτικό και προσανατολίζεται πολιτικά διαφορετικά αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν έχει την όλο και κάτι από την οικογένεια οπωσδήποτε παίρνει κάποια πράγματα και έτσι δημιουργεί και το πολιτικό του και αργότερα τις πολιτικές του ιδέες και τα λοιπά από την οικογένεια το πιστεύω ότι ξεκινάει αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι και απόλυτο το κάθε ο κάθε άνθρωπος μεγαλώνοντας πηγαίνοντας σε κάποια σχολή και από το σχολείο ακόμα και παίζει ρόλο βέβαια και οι παρέες που κάνει πολλές φορές και εξωγενείς παράγοντες.

Η συμμετέχουσα στην απάντησή της κατασκευάζει την οικογένεια με όρους κοινωνικοποίησης. Στον λόγο της παρατηρείται ένα δίλημμα ανάμεσα στην συλλογικότητα και την προσωπική επιλογή. Αναφέρεται στον παράγοντα της προσωπικής βούλησης, κάνοντας αποποιήσεις για να αναφερθεί στην συνεισφορά της οικογένειας, μειώνοντας σταδιακά στον λόγο της, τον βαθμό που αυτή επηρεάζει τα άτομα. Φαίνεται να θέτει την οικογένεια ως την βάση των πολιτικών απόψεων, από την οποία, όμως, τα άτομα μπορούν να διαφύγουν. Ακόμη, κατασκευάζει τα παιδιά ως ευάλωτα στις πληροφορίες του περιβάλλοντος και το μικρό της ηλικίας τους φαίνεται να συνδέεται με την ανωριμότητα. Τελειώνοντας την απάντησή της, εισάγει νέους παράγοντες, «εξωγενείς», κρατώντας τον παράγοντα της κοινωνικοποίησης, αλλάζοντας το πλαίσιο. Επομένως, δεν ασπάζεται ολοκληρωτικά το δίπολο της ερώτησης. Παρατηρείται επαναλαμβανόμενη χρήση του ρήματος «πιστεύω», κάνοντας τον λόγο της πιο κατηγορικό. Ακόμη, υπάρχει συχνή αλλαγή

στο νόημα: ξεκινάει με α' ενικό, περνάει στο γ' ενικό και μετά χρησιμοποιεί β' ενικό. Ωστόσο, έπειτα από αυτό, ο λόγος της είναι σε γ' ενικό, χρησιμοποιώντας αοριστίες, αποστασιοποιημένα από το περιεχόμενο της ερώτησης.

Απόσπασμα 2

Αμαλία: Ότι δεν είναι ότι ας πούμε μαθαίνουμε απλά παίρνουμε κάτι πολύ ξερά και το ενστερνιζόμαστε σίγουρα στις στις και στην παιδική ηλικία η στάση των γονιών μας ας πούμε ή το περιβάλλοντός μας του οικογενειακού ποια πολιτική στάση έχουν που μπορεί να επηρεάσει έναν άνθρωπο αλλά νομίζω πως οι πολιτικές ιδεολογίες είναι κάτι που διαμορφώνουμε για όλη μας την ζωή και μπορεί ακόμη και ως παιδιά να έχουμε μια άλλη άλλες πολιτικές πεποιθήσεις από το περιβάλλον μας που μεγαλώνουμε αλλά όταν έχουμε φτάσει είκοσι τριάντα σαράντα μεγαλώνοντας να αποκτάμε άλλες πολιτικές ιδεολογίες γιατί εξελισσόμαστε οπότε δεν τις μαθαίνουμε τις εξελισσόμαστε και τις καλλιεργούμε.

Η συμμετέχουσα ξεκινάει την απάντησή της, κατασκευάζοντας την «παιδική ηλικία» ως αφετηρία επιρροής των ατόμων, με το γονεϊκό πλαίσιο να τα επηρεάζει. Ωστόσο, γενικεύει τον κύκλο της κοινωνικοποίησής τους. Και αυτή βλέπει την οικογένεια με όρους κοινωνικοποίησης και δεν αναφέρεται μόνο στους γονείς. Διαχωρίζει την πολιτική στάση με την πολιτική ιδεολογία, όπου ευθύνονται η οικογένεια και ο εαυτός, αντίστοιχα. Ακόμη, η μικρή ηλικία ταυτίζεται με την αβουλησία και την πλήρη ταύτιση με τον γονέα. Και εδώ παρουσιάζεται δίλημμα στον λόγο, καθώς αναφέρεται στην οικογένεια και στον εαυτό. Τελειώνει την απάντησή της, αναφερόμενη στην πολιτική ιδεολογία με όρους εξέλιξης. Επομένως, και αυτή, δεν ασπάζεται ολοκληρωτικά το δίπολο της ερώτησης.

Απόσπασμα 3

Φώτης: Θεωρώ αυστηρά ότι τις μαθαίνουμε από τον περίγυρο τις απόψεις μας γιατί ήδη βλέπεις γιατί βλέπεις εξάλλου και στην κοινωνία ότι τα παιδιά πολλές φορές διαμορφώνουν τις πολιτικές τους απόψεις μέσω των γονέων δεν θεωρώ ότι είναι κάτι με το οποίο γεννιέσαι νομίζω σε καμία περίπτωση και ότι το μαθαίνεις α απευθείας δηλαδή από αυτούς από αυτούς που είναι γύρω σου στα πρώτα στάδια της ζωής σου διαμορφώνεις πολιτική συμπεριφορά και ύστερα πολιτική άποψη και το τι ψηφίζεις θεωρώ πως είναι ξεκάθαρα από την επιρροή των γονιών πάνω σου δηλαδή πολλά μέχρι και πολλά άτομα κιάλας πράγματα που δεν συμφωνούν λόγω των γονιών τους οπότε θεωρώ πως είναι κάτι που αυστηρά διαμορφώνεται από την στιγμή που γεννιέσαι και μετά.

Ο συμμετέχων μπαίνει στο δίπολο της ερώτησης και προσανατολίζεται στην οικογένεια με όρους κοινωνικοποίησης, δίνοντας ορισμό γι' αυτό. Διαχωρίζει τους γονείς από το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον και διαχωρίζει την πολιτική συμπεριφορά με την

πολιτική άποψη και τις κομματικές προτιμήσεις. Τα δύο τελευταία επηρεάζονται αποκλειστικά από τους γονείς και οι συνέπειες είναι κοινωνικές. Σε αυτό το σημείο ο συμμετέχων φαίνεται να αφαιρεί την προσωπική βούληση από τα άτομα, φέρνοντας ένα παράδειγμα («δηλαδή πολλά μέχρι και πολλά άτομα κιόλας πράγματα που δεν συμφωνούν λόγω των γονιών τους»). Στο τέλος ανακεφαλαιώνει την αρχική του πρόταση. Ο συμμετέχων ξεκινάει την απάντησή του επαναλαμβάνοντας μέρος της ερώτησης και χρησιμοποιεί συγκεκριμένα επιρρήματα (π.χ. «αυστηρά»), που κάνουν τον λόγο του κατηγορικό. Επίσης, χρησιμοποιεί α' ενικό και πληθυντικό και, κυρίως, β' ενικό, απευθυνόμενος αποκλειστικά στην ερευνήτρια, ενώ χρησιμοποιεί γ' πληθυντικό σε καταστάσεις που αποστασιοποιείται.

Απόσπασμα 4

Εύα: Ναι θεωρώ ότι μας επηρεάζει ο κοινωνικός μας και ο οικογενειακός μας ε κύκλος στο να αναπτύξουμε απόψεις ε θεωρώ τα άτομα που έχεις ως πρότυπα ίσως μεγαλώνοντας ανεξάρτητα που μπορεί να είναι στην οικογένεια και στην παρέα αλλά ας πούμε για μένα δεν ήταν οι αδερφές μου ήταν οι ξαδέρφες μου ένα άτομο από τον στενό σου κύκλο το οποίο θαυμάζεις και με το οποίο νιώθεις πιο κοντά θεωρώ ότι σου περνάει καλύτερα κάποιες ε πεποιθήσεις στο κεφάλι σου μεγαλώνοντας.

Η συμμετέχουσα μπαίνει στο δίπολο της ερώτησης, κατασκευάζοντας την οικογένεια με ευρύτερους όρους κοινωνικοποίησης. Τα άτομα, τα οποία μας επηρεάζουν, κατασκευάζονται ως πρότυπα και δίνει ένα προσωπικό παράδειγμα. Επιπλέον, δίνει παραπάνω στοιχεία στον ορισμό της, εισάγοντας ως παράγοντες τον θαυμασμό, την συχνότητα της αλληλεπίδρασης και την εγγύτητα. Αυτά του είδους τα άτομα, είναι πιο αποτελεσματικά στην μεταβίβαση απόψεων. Ακόμη, η συμμετέχουσα δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στις πολιτικές πεποιθήσεις. Η συχνή χρήση του β' ενικού κάνει τον λόγο της πιο άμεσο.

Προσωπική Βούληση

Κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες, αμφιταλαντεύτηκαν και φάνηκε να αμφισβητούν το πλαίσιο που τέθηκε από το δίπολο της ερώτησης, προσθέτοντας την προσωπική βούληση ως παράγοντα για τη δημιουργία πολιτικών απόψεων. Η εισαγωγή αυτού του «νέου παράγοντα» παρατηρείται συχνά στην βιβλιογραφία, ως αλληλοσχετιζόμενος με την ηλικία (Biddle, 2017· Johfre & Saperstein, 2023· Mortimer & Moen, 2016· Tisdall & Punch, 2012).

Απόσπασμα 1

Ελένη: Όχι αυτό πιστεύω ότι οφείλεται κυρίως στον περίγυρό μας περισσότερο πιστεύω ότι είναι στην οικογένειά και το κατά πόσο μπορεί να επηρεαστεί ένας άνθρωπος τόσο είσαι πιο μικρός επηρεάζεσαι περισσότερο και μεγαλώνοντας βέβαια ο καθένας αναπτύσσει το δικό του σκεπτικό και προσανατολίζεται πολιτικά διαφορετικά αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν έχει την όλο και κάτι από την οικογένεια οπωσδήποτε παίρνει κάποια πράγματα και έτσι δημιουργεί και το πολιτικό του αργότερα τις πολιτικές του ιδέες και τα λοιπά από την οικογένεια το πιστεύω ότι ξεκινάει αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι και απόλυτο ο κάθε άνθρωπος μεγαλώνοντας πηγαίνοντας σε κάποια σχολή και από το σχολείο ακόμα και παίζει ρόλο βέβαια και οι παρέες που κάνει πολλές φορές και εξωγενείς παράγοντες.

Η συμμετέχουσα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, φαίνεται να αντλεί από ένα δίλημμα ανάμεσα στην επιρροή της οικογένειας και τη προσωπική βούληση, κάνοντας συχνές αποποιήσεις. Η επιλογή κατασκευάζεται με όρους ηλικίας και ωριμότητας. Η οικογένεια φαίνεται να επηρεάζει την πολιτική κατεύθυνση και τις πολιτικές ιδέες των ατόμων, αλλά το τελικό αποτέλεσμα διαμορφώνεται από τα ίδια τα άτομα.

Απόσπασμα 2

Ιωάννα: Δεν πιστεύω ότι είναι έμφυτο και ότι ας πούμε έρχεται από την γέννα πιστεύω από ότι αναπτύσσουμε σε σκέψεις σε απόψεις και όλα αυτά είναι κάτι που αποκτάται και από την παιδική μας ηλικία από ότι ακούμε από τους γονείς μας από τον περίγυρό μας και αυτό εξελίσσεται μπορεί όταν είσαι εσύ σε μικρότερη ηλικία να ακούς αυτά που σου λένε οι γονείς σου και να έχεις αυτό ως πολιτική άποψη αλλά καθώς μεγαλώνεις και αναπτύσσεσαι και εσύ και ψάχνεις πράγματα και κάνοντας συζητήσεις με φίλους και όλα αυτά πιστεύω ότι το δημιουργείς το αναπτύσσεις μόνος σου και δεν είναι έμφυτο αυτό.

Η συμμετέχουσα συντηρεί με την απάντησή της την επιρροή της οικογένειας, ωστόσο προσανατολίζεται περισσότερο προς την προσωπική βούληση. Ξεκινάει αναφερόμενη γενικά στις απόψεις και, μετά, συγκεκριμένα στις πολιτικές. Η μικρή ηλικία κατασκευάζεται ως περίοδος αβουλησίας, όπου τα παιδιά «ακούν» τον ευρύτερο οικογενειακό τους περίγυρο. Επομένως, η μεγαλύτερη ηλικία κατασκευάζεται με όρους εξέλιξης. Η πολιτική ανάπτυξη παρουσιάζεται σαν κάτι που τα άτομα το κάνουν μόνα τους και η εξέλιξη του εαυτού σημαίνει εξέλιξη απόψεων. Οι «συζητήσεις με φίλους» αφορούν την ανταλλαγή διαφορετικών απόψεων και πληροφοριών, χωρίς να τους βλέπει ως πηγή επιρροής.

Απόσπασμα 3

Αμαλία: Ότι δεν είναι ότι ας πούμε μαθαίνουμε απλά παίρνουμε κάτι πολύ ξερά και το ενστερνιζόμαστε σίγουρα στις και στην παιδική ηλικία η στάση των γονιών μας ας πούμε ή το περιβάλλοντός μας του οικογενειακού ποια πολιτική στάση έχουν που μπορεί να επηρεάσει έναν άνθρωπο αλλά νομίζω πως οι πολιτικές ιδεολογίες είναι κάτι που διαμορφώνουμε για όλη μας την ζωή και μπορεί ακόμη και ως παιδιά να έχουμε μια άλλη άλλες πολιτικές πεποιθήσεις από το περιβάλλον μας που μεγαλώνουμε αλλά όταν έχουμε φτάσει είκοσι τριάντα σαράντα μεγαλώνοντας να αποκτάμε άλλες πολιτικές ιδεολογίες γιατί εξελισσόμαστε οπότε δεν τις μαθαίνουμε τις εξελίσσουμε και τις καλλιεργούμε.

Η συμμετέχουσα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, μπαίνει στο δίπολο αλλά προσθέτει και την προσωπική βούληση ως καταλυτική στη διαμόρφωση των πολιτικών στάσεων και όχι στην άκριτη, «ξερά» υιοθέτησή της. Η ηλικία κατασκευάζεται με όρους ωριμότητας και εξέλιξης. Όταν μεγαλώνουν ηλικιακά τα άτομα, οι πολιτικές τους απόψεις αλλάζουν από αυτές των γονιών τους. Επιπλέον, αλλάζουν με την πάροδο των χρόνων και κατασκευάζονται ως κάτι το οποίο δεν θα ολοκληρωθεί ποτέ. Η χρήση του ρήματος «καλλιεργούμε» υποδηλώνει την ενεργή και συνεχή προσπάθεια των ατόμων να αναπτυχθούν πολιτικά. Χρησιμοποιεί, κυρίως, α΄ πληθυντικό, αναφερόμενη σε μία συλλογικότητα.

Εκτός από τις παραπάνω θεματικές, υπήρξαν 2 συμμετέχοντες/ουσες, όπου στην παραπάνω ερώτηση, απέρριψαν πλήρως την έμφυτη προέλευση των πολιτικών απόψεων και την κατασκεύασαν με όρους (κοινωνικής) τάξης και τις εμπειρίες μέσα σε αυτή.

Χρόνος και Ηλικία

Οι παρακάτω θεματικές ενότητες και απαντήσεις προέκυψαν από διαφορετικές ερωτήσεις, ωστόσο το κοινό τους είναι ο χρόνος, συγκεκριμένα μια κατασκευή του χρόνου ως εξέλιξη και της μεγαλύτερης ηλικίας ως ωριμότητα.

Ηλικία Ανάπτυξης της Σεξουαλικότητας

Η ερώτηση που πλαισίωσε τις παρακάτω απαντήσεις είναι: «Τα άτομα που θεωρούν ή κατατάσσουν τον εαυτό τους ως μέλη της κοινότητας λοατκι πλας γεννιούνται με έναν συγκεκριμένο σεξουαλικό προσανατολισμό και φύλο; ή αυτά αλλάζουν με τα χρόνια και είναι κάτι το οποίο μπορούν να επιλέξουν;». Σε αυτά τα αποσπάσματα η ηλικία συνδέεται με την «ανακάλυψη» της σεξουαλικότητας και συγγενή συναισθήματα. Αυτή η άποψη για την παιδική ηλικία συντηρείται και στον επιστημονικό λόγο, όπου τα παιδιά παρουσιάζονται με

κοινωνικούς όρους ως ευάλωτα, που τους λείπει ο ορθολογισμός (Mortimer & Moen, 2016· Tisdall & Punch, 2012). Ακόμη, η σεξουαλικότητα παρουσιάζεται ως κάτι το οποίο έχει «παγώσει» ή λανθάνει και εμφανίζεται αργότερα ηλικιακά.

Απόσπασμα 1

Ιωάννα: Απλά ίσως εκδηλωθεί σε κάποια μεγαλύτερη ηλικία δηλαδή μπορεί να μην το γνωρίζω στα τρία μου στα πέντε μου αλλά μπορεί να το καταλάβω στα δεκαπέντε ίσως αυτό δεν σημαίνει όμως ότι δεν ήμουν πριν αυτό απλά μπορεί να αργεί να εκδηλωθεί η σεξουαλικότητα.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει, μέσω του παραδείγματος, την εφηβεία ως την κατάλληλη ηλικία ανακάλυψης της σεξουαλικότητας. Η ηλικία κατασκευάζεται με όρους ωριμότητας και ο έφηβος παρουσιάζεται ως αρκετά ώριμος για να «καταλάβει» την σεξουαλικότητά του. Επίσης, κατασκευάζει την σεξουαλικότητα ως κάτι παγιωμένο, που τα άτομα είναι «από πριν» κι όχι ως δυναμικό χαρακτηριστικό.

Απόσπασμα 2

Εύα: Αλλά μεγαλώνοντας μαθαίνεις να το να το αποδέχεσαι καλύτερα και να αλλάζουμε οι απόψεις σου πάνω στο τι είσαι εκεί και που νιώθεις άνετα και που νιώθεις ο εαυτός σου αλλά νομίζω δεν είναι όχι δεν είναι μια επιλογή που κάνεις συνειδητά ότι εμένα μ αρέσει αυτό εμένα μ αρέσει αυτό απλά μεγαλώνοντας αντιλαμβάνεσαι τι είναι αυτό που εσένα σε καλύπτει.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει την ηλικία με όρους κατανόησης του εαυτού. Μέχρι τα άτομα να βρουν την σεξουαλικότητα που αισθάνονται άνετα, θα αλλάξουν και θα δοκιμάσουν και άλλες. Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει για τη συμμετέχουσα ότι τα άτομα έχουν επιλογή. Η μεγαλύτερη ηλικία εδώ συνδέεται με μια πιο εύκολη αποδοχή του εαυτού. Η συμμετέχουσα φαίνεται να κατασκευάζει την σεξουαλικότητα ως αναπόσπαστο και βασικό μέρος της διαμόρφωσης της ατομικής ταυτότητας.

Διάρκεια ή Δυναμική Εξέλιξη της Σεξουαλικότητας

Η ερώτηση που έγινε ήταν η εξής: «Τα άτομα που θεωρούν ή κατατάσσουν τον εαυτό τους ως μέλη της κοινότητας λοατκι πλας γεννιούνται με έναν συγκεκριμένο σεξουαλικό προσανατολισμό και φύλο ή αυτά αλλάζουν με τα χρόνια και είναι κάτι το οποίο μπορούν να επιλέξουν;». Σε αυτά τα αποσπάσματα τα άτομα κατασκευάζουν ως διαδικασία την ανακάλυψη της σεξουαλικότητας, χωρίς να θέσουν αφετηρία ή τέλος. Η διάρκεια αυτής της

διαδικασίας εξαρτάται από το άτομο. Αυτές οι προσεγγίσεις για την σεξουαλική ρευστότητα παρατηρούνται συχνά στον επιστημονικό λόγο (Diamond, 2016· Katz-Wise, 2015).

Απόσπασμα 1

Αναστασία: Αλλά σίγουρα ταυτόχρονα η σεξουαλικότητα και η ταυτότητα φύλου είναι κάτι ρευστό και μπορείς να το να ανα αναπροσδιορίστεις γενικά πάρα πολλές φορές στην ζωή σου οπότε ναι δε σίγουρα δεν είναι επιλογή και ταυτόχρονα έχεις την δυνατότητα να εξελίσεσαι συνέχεια.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει την σεξουαλικότητα ως κάτι ρευστό και ασταθές. Ακόμη, την επιλογή και την ρευστότητα τις ορίζει ως εξέλιξη. Φαίνεται πως τα άτομα για να καταλήξουν σε μια σεξουαλικότητα θα δοκιμάσουν άλλες σεξουαλικές ταυτότητες, κατασκευάζοντας μια διαδικασία ανακάλυψης της σεξουαλικότητας. Ωστόσο, η συμμετέχουσα βρίσκεται σε δίλημμα, καθώς φαίνεται να μην μπορεί να καταλήξει αν είναι επιλογή ή όχι. Αυτό το απόσπασμα διαφέρει με το επόμενο και με αυτά της προηγούμενης θεματικής, διότι, εδώ, η συμμετέχουσα κατασκευάζει την σεξουαλικότητα με δυναμικό χαρακτήρα, ενώ, τα υπόλοιπα την παρουσιάζουν ως κάτι έμφυτο, που το ανακαλύπτει κάποιος/ος.

Απόσπασμα 2

Αννα: Σε καμία περίπτωση δεν είναι κάτι που αποφασίζεις θεωρώ ότι γεννιόμαστε με συγκεκριμένες προτιμήσεις θα έλεγα αλλά επειδή υπάρχει μία ρευστότητα είναι δύσκολο να ανακαλύψεις τουλάχιστον επειδή βρισκόμαστε σε μία κοινωνία που θεωρεί το κοινωνικό αποδεκτό και το νορμ και την νόρμα τη θεωρεί το να είσαι στρέιτ οπότε σίγουρα θα υπάρξει μια άρνηση μία διαδικασία ανακάλυψης του εαυτού για να μπορέσει κάποιος να καταλήξει α στην αρχή νόμιζα είμαι μπαί ότι είμαι μπαί αλλά μετά κατάλαβα ότι είμαι λεσβία αλλά όχι μετά συνειδητοποίησα ότι είμαι παν υπάρχουνε πολλές διαφορετικές εκφράσεις της σεξουαλικότητας.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει τη διαδικασία ανακάλυψης της σεξουαλικότητας ως διαδικασία ανακάλυψης του εαυτού. Επομένως, ταυτίζει τον εαυτό με την σεξουαλικότητα, ο οποίος δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς αυτή. Η ίδια αναφέρει ότι αποτελεί διαδικασία και παραθέτει ένα παράδειγμα. Από αυτό φαίνεται πως η διαδικασία περιέχει και άλλες σεξουαλικότητες, πριν το άτομο καταλήξει σε μία και, επομένως, «βρει» τον εαυτό του. Θέτει ως αρχή αυτής της διαδικασίας την άρνηση της σεξουαλικότητας, και, κατ' επέκτασιν, του εαυτού, εξαιτίας της κοινωνίας, που αναδεικνύει την ετεροφυλία ως το κοινωνικά αποδεκτό, και η σεξουαλική ρευστότητα κατασκευάζεται ως κάτι γεγονός και «αυτονόητο». Με την τελευταία φράση «υπάρχουνε πολλές διαφορετικές εκφράσεις της σεξουαλικότητας»,

φαίνεται να αναγνωρίζει το δικαίωμα στα άτομα να περάσουν από οποιαδήποτε σεξουαλικότητα μέχρι να βρουν την κατάλληλη γι' αυτά.

Χρόνος Νομιμοποίησης του Συμφώνου Συμβίωσης για τα Ομόφυλα Ζευγάρια

Η ερώτηση που έγινε ήταν η εξής: «Στην Ελλάδα νομικά δεν αναγνωρίζεται ο γάμος μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Ταυτόχρονα υπό την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ το 2015 νομιμοποιήθηκε το σύμφωνο συμβίωσης και για τα ομόφυλα ζευγάρια. Πως το βλέπεις εσύ αυτό;». Στα παρακάτω αποσπάσματα ο χρόνος κατασκευάζεται με όρους προόδου. Σε αντίθεση με τις παραπάνω θεματικές, σε αυτή όσο αργεί η θέσπιση νομοθεσίας για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων, τόσο κατασκευάζεται η Ελλάδα ως «πίσω» στην εξέλιξή της. Οι 2 συμμετέχουσες φαίνεται να αποδίδουν αυτή την ευθύνη στο κράτος, ένας κοινός τόπος αναφοράς στην Ελλάδα.

Απόσπασμα 1

Αναστασία: Ταυτόχρονα οικτρό και θλιβερό τουλάχιστον και μεσαιωνικό το πόσο πίσω είμαστε και το ότι αυτό από μόνο του είναι ένα ναι ένα μεγάλο βήμα ξέρω εγώ θα πρεπε να είναι να έχει γίνει εδώ και πάρα πολύ καιρό.

Η συμμετέχουσα εισάγει τον χρονικό παράγοντα και χρησιμοποιεί κάποια ακραία επίθετα για να χαρακτηρίσει το πόσο «πίσω» είναι η ελληνική κοινωνία στη νομοθεσία και στην ιδεολογία. Παρατηρείται ένα φαινομενικά αντιθετικό μήνυμα στην πρόταση - «και το ότι αυτό από μόνο του είναι ένα ναι ένα μεγάλο βήμα». Φαίνεται πως αυτή η νομοθεσία κατασκευάζεται ως καταδεικτικό προόδου αλλά όχι ως σημαντική.

Απόσπασμα 2

Άννα: Έπρεπε να έχει γίνει νωρίτερα και είναι ένα δικαίωμα που πρέπει να έχουν όλοι ανεξαιρέτως χωρίς το κράτος να μας λέει ποιον μπορούμε ή δεν μπορούμε να αγαπήσουμε και να περάσουμε την ζωή μας και δεν έχει κανένα λόγο γενικώς το κράτος να μου πει εμένα ή εσένα όχι δεν θα παντρευτείς εκείνον δεν θα ζήσεις μαζί με εκείνον επειδή έχουμε κάποιες αρχές και το θεωρώ τελείως ανούσιο το κράτος να ελέγξει κάτι τέτοιο γιατί δεν μπορεί να ελεγχθεί τι θα γίνει και μπορεί ο καθένας να ζήσει την ζωή του όπως γουστάρει.

Η συμμετέχουσα εισάγει τον χρονικό παράγοντα ως προς τη νομοθεσία, κατασκευάζοντας το κράτος ως προκατειλημμένο απέναντι στους ομοφυλόφιλους και ως ελεγκτική δύναμη. Το κράτος έχει «κάποιες αρχές», οι οποίες αποτελούν εμπόδιο και επηρεάζουν την ζωή των ομοφυλόφιλων. Το επιχείρημά της κατασκευάζεται γύρω από μια

έλλειψη επιλογής και ελέγχου που του ίδιου του ατόμου για τη σεξουαλικότητά του. Επομένως, γι' αυτή το κράτος δεν μπορεί να ελέγξει την σεξουαλικότητα των ατόμων, αλλά συνεχίζει να προσπαθεί.

Χρονική Σύγκριση

Η ερώτηση που έγινε ήταν η εξής: «Γενικά έχουν γίνει αρκετές συζητήσεις για θέματα αποκάλυψης της σεξουαλικής ταυτότητας ή αποκάλυψης της ταυτότητας φύλου. Θεωρείς ότι όλο και περισσότερο τα άτομα αποκαλύπτουν τις σεξουαλικές τους ταυτότητες που τις απέκρυπταν και πώς σου φαίνεται αυτό;». Η υπάρχουσα κοινωνία κατασκευάζεται ως πιο προοδευτική συγκριτικά με προηγούμενα χρόνια και πιο ανεκτική ως προς το διαφορετικό. Οι ρητορικές συνέπειες της ίδιας της ερώτησης φαίνεται να συνιστούν μια χρονική σύγκριση.

Απόσπασμα 1

Νίκος: Πιστεύω πως πλέον ναι ότι ζούμε σε μια εποχή που έχει ξεκινήσει αυτό και γίνεται πιο ευρή σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια και είμαι φυσικά φανατικά υπέρ και είμαι πάρα πολύ χαρούμενος που συμβαίνει αυτό διότι έχουμε ξεπεράσει πλέον τον μεσαίωνα τις εποχές αυτές τις τραγικές το κινήγι μαγισσών που λέμε και έπρεπε κάποια στιγμή να συμβεί ήταν νομοτέλεια δηλαδή αυτό το πράμα εν έτη δύο χιλιάδες είκοσι δύο.

Θάλια: Και πως το βλέπεις αυτό; Ως κάτι θετικό; Ως κάτι που μπορεί να μας γυρίσει πίσω;

Νίκος: Πιστεύω προφανώς ότι είναι κάτι προοδευτικό και κυρίως πιστεύω ότι είναι κάτι λογικό γιατί εν έτη δύο χιλιάδες ας πούμε είκοσι δύο και είκοσι τρία πιστεύω ότι οποιοσδήποτε άνθρωπος με ένα διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό δεν θα έπρεπε να θεωρείται εγκληματίας και να αντιμετωπίζεται τέτοιο ως περιθωριακός επειδή προφανώς δεν ζούμε στον μεσαίωνα.

Ο συμμετέχων κατασκευάζει την εποχή μας ως πιο προοδευτική σε σχέση με τα παλιότερα χρόνια. Η χρήση της λέξης «νομοτέλεια» υποδηλώνει ότι κατασκευάζει την αποκάλυψη της σεξουαλικότητας ως κάτι το οποίο έπρεπε και ήταν φυσικό να γίνει για την πρόοδο της κοινωνίας. Επαναλαμβάνει την χρονολογία για να τονίσει την προοδευτικότητα της κοινωνίας που είναι συνυφασμένη με την πάροδο των χρόνων. Ο συμμετέχων έχει κατασκευάσει ως «μεσαίωνα» την εποχή, όπου τα άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό αντιμετωπίζονταν ως εγκληματίες και ήταν αποστασιοποιημένοι από την κοινωνία. Με την φράση «το κινήγι μαγισσών» θέλει να τονίσει την κοινωνική τους περιθωριοποίηση. Γενικά χρησιμοποιεί αρκετές μεταφορές, λέξεις συναισθηματικά

φορτισμένες και επαναλήψεις, κάνοντας τον λόγο του κατηγορικό. Οι αλλαγές στο έρεισμα είναι συχνές, χρησιμοποιώντας το α' πληθυντικό, για να αναφερθεί στα μέλη της κοινωνίας, και, στο τέλος, αποστασιοποιείται από το περιεχόμενο της ερώτησης με γ' ενικό.

Απόσπασμα 2

Ελένη: Ε ναι αυτό αυτό είναι σίγουρο όλο τα τελευταία χρόνια ειδικά πιο παλιά δεν τολμούσε κάποιος να μιλήσει για για αυτό το πράγμα διότι γινόταν ο αποδιοπομπαίος τράγος στην κοινότητα είτε είτε ήταν χωριό είτε σε σε πόλη γινόταν ήτανε μη αποδεκτός.

Η συμμετέχουσα συγκρίνει το «τότε» με το «τώρα». Κατασκευάζει το «τώρα» ως την εποχή που τα άτομα εκφράζουν την σεξουαλικότητά τους, ενώ, κατασκευάζει το «τότε» ως μια μη ανεκτική εποχή και ως μια κοινωνία που περιθωριοποιεί τα άτομα που διαθέτουν σεξουαλικές ταυτότητες προς «αποκάλυψη». Ο «αποδιοπομπαίος τράγος» ορίζεται ως ο μη αποδεκτός. Η φράση «είτε είτε ήταν χωριό είτε σε σε πόλη», τονίζει την έλλειψη αποδοχής και φαίνεται πως θέλει να καταστήσει ως γεγονός μια γεωγραφική ολότητα κοινωνικού αποκλεισμού.

Απόσπασμα 3

Εύα: Θέλω να πιστεύω πως πως ναι έχουν αλλάξει οι εποχές πως τα άτομα των της κοινότητας της λσατκι κοινότητας βρίσκουν πιο πολλούς αν όχι απαραίτητα συμμάχους με την έννοια του ενεργού και να ενδιαφέρει και να καταλαβαίνω άτομα που δεν θα τους κρίνουνε γι αυτό που είναι θεωρώ ότι οι γενιές μας είναι πιο σειφ περιβάλλον για να είσαι ο εαυτός σου και θεωρώ ότι είναι και η εποχή πιο εύκολη για να βρεις άτομα που θεωρείς ότι θα είναι σειφ το περιβάλλον με εκείνους ότι θα είναι ανεκτικοί για και οκέι με την διαφορετικότητά σου.

Η συμμετέχουσα για να αναφερθεί στα άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό χρησιμοποιεί τον όρο «λοατκι» και τους κατασκευάζει ως κοινότητα. Δίνει τον ορισμό της για τους «συμμάχους» ως άτομα που είναι δεκτικοί και τους αποδέχονται. Συνδέει την τωρινή εποχή με τους νέους της κοινωνίας κατασκευάζοντάς τους ως πιο ασφαλείς. Η ασφάλεια επεκτείνεται και στο να βρουν τον εαυτό τους. Η συμμετέχουσα συνδέει τον εαυτό με την ανακάλυψη της σεξουαλικότητας.

Απόσπασμα 4

Γεωργία: Ναι ναι την έκρυσαν ίσως επειδή φοβόντουσαν και επειδή τώρα η κοινωνία τώρα έχει αλλάξει είναι όλοι πολύ πιο ελεύθεροι από ότι ήταν παλιά πιο παλιά γι αυτό τώρα προσπαθούν να δείξουνε να νιώσουν και αυτοί άνετα να μην κρύβουν τίποτα.

Η συμμετέχουσα συνδέει την ύπαρξη φόβου με την απόκρυψη της σεξουαλικότητας. Κάνει σύγκριση του «τότε» με το «τώρα», κατασκευάζοντας το «τώρα» ως μια εποχή ελευθερίας. Η αυτοδιόρθωση στη φράση «γι αυτό τώρα προσπαθούν να δείξουν να νιώσουν και αυτοί άνετα» υπονοεί ότι αυτά τα άτομα, ακόμη και με την αποδοχή της κοινωνίας, δεν μπορούν να νιώσουν πραγματικά άνετα με την σεξουαλικότητά τους και, επομένως, προσποιούνται. Η συμμετέχουσα με την τελευταία πρόταση, «να μην κρύβουν τίποτα», φαίνεται να απαντά σε ένα ερώτημα έξω από τη συνθήκη της συνέντευξης που έρχεται να δικαιολογήσει μια απροκάλυπτη διάθεση έκφρασης και αποκάλυψης.

Ετεροφυλία και Παρέες

Οι παρακάτω θεματικές ενότητες και απαντήσεις προέκυψαν από διαφορετικά πλαίσια και ερωτήσεις, ωστόσο το κοινό τους στοιχείο βρίσκεται στην κατασκευή της διαφορετικής σεξουαλικότητας και στους διαφορετικούς τρόπους που την ορίζουν.

***Straight** ως Κοινωνικά Αποδεκτό**

Αυτή η θεματική ενότητα προέκυψε από διαφορετικές ερωτήσεις, που σχετίζονταν με την σεξουαλικότητα, στις οποίες οι συμμετέχοντες/ουσες κατασκεύασαν την ετεροφυλία ως φυσιολογική και ως κοινωνικά επιθυμητή. Αυτή η προσέγγιση της ετεροφυλίας «συντηρείται» και στη βιβλιογραφία, καθώς, φαίνεται να κατασκευάζεται πολιτισμικά ως η κυρίαρχη νόρμα, επιβάλλοντας κανόνες συμπεριφοράς, που την καθιστούν ως «κανονική» (Dean, 2011). Τα άτομα, κατ' επέκτασιν, υιοθετούν τον ρόλο του «ετερόφυλου» (Tiwari, 2022).

Απόσπασμα 1

Θάλεια: Οι παρέες σου πως είναι ως προς την σεξουαλικότητα; Διαφέρουν από την δικιά σου;

Νίκος: Τώρα δεν ξέρω ακριβώς για την σεξουαλικότητα του καθενός άμα θεωρήσουμε ας πούμε του αυτό που οι περισσότεροι άνθρωποι ας πούμε θεωρούν το το στρέιτ που λέμε ως γενικό όριο θα έλεγα πως όχι απλά δεν ξέρω την σεξουαλικότητα του καθενός νομίζω πως όχι.

Ο συμμετέχων κατασκευάζει την σεξουαλικότητα ως κάτι προσωπικό. Αναφέρει ότι δεν ξέρει την σεξουαλικότητα της παρέας του, ωστόσο υποθέτει ότι είναι ετερόφυλοι. Ακόμη, κατασκευάζει την ετεροφυλία σαν αυτό που θεωρούν οι περισσότεροι άνθρωποι της

κοινωνίας ως «γενικό όριο». Κρίνεται σημαντική η χρήση αυτού του συνδυασμού λέξεων, διότι φαίνεται να βλέπει την κοινωνία ως κάτι το οποίο βάζει εμπόδια και όρια στην σεξουαλικότητα, παρουσιάζοντας την ετεροφυλία ως την αποδεκτή σεξουαλικότητα. Η επανάληψη της φράσης «απλά δεν ξέρω την σεξουαλικότητα του καθενός», προσανατολίζεται στον προσωπικό χαρακτήρα της σεξουαλικότητας μέσω αποποίησης. Ο λόγος του είναι δυναμικός με συχνές μεταβάσεις στα ρηματικά πρόσωπα.

Απόσπασμα 2

Θάλεια: Θα προτιμούσες να στο έλεγε η ίδια ο ίδιος ή να το μάθαινες από άλλου;

Αναστασία: Θα προτιμούσα να το έλεγε ο ίδιος γιατί ξέρω πόσο δύσκολο είναι να πόσο άσχημο είναι να μαθαίνεται από άλλου γιατί υπάρχει δυστυχώς ομοφοβία και αυτό ονομάζεται αουτινγκ επειδή υπάρχει ομοφοβία αλλά κάτι τέτοιο δεν θα υπήρχε αν η σεξουαλικότητα του άλλου ήταν στρέιτ οπότε γι αυτό το λόγο δυστυχώς υπάρχει και αυτή η συζήτηση περί αουτινγκ.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει το «αουτινγκ» ως κάτι για το οποίο ευθύνεται η ομοφοβία και η κοινωνία που θεωρεί την ετεροφυλία ως αποδεκτή. Φαίνεται έμμεσα να συγκρίνει τους ετερόφυλους με τα άτομα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, καθώς οι πρώτοι δεν χρειάζεται να το πουν κάπου, διότι η κοινωνία το θεωρεί «κανονικό» και «αυτονόητο». Κινητοποιεί υποθετικό παράδειγμα για να ορίσει το «αουτινγκ», κατασκευάζοντας έτσι την διαδικασία ως κάτι δυσάρεστο, καθώς φαίνεται να μην υπάρχει η συναίνεση του ατόμου.

Απόσπασμα 3

Θάλεια: Θεωρείς πως τα άτομα που θεωρούν ή κατατάσσουν τον εαυτό τους ως μέλη της κοινότητας λωατκι πλας γεννιούνται με έναν συγκεκριμένο σεξουαλικό προσανατολισμό και φύλο ή αυτά αλλάζουν με τα χρόνια και είναι κάτι που μπορούν να επιλέξουν;

Αννα: Σε καμία περίπτωση δεν είναι κάτι που αποφασίζεις θεωρώ ότι γεννιόμαστε με συγκεκριμένες προτιμήσεις θα έλεγα απλά επειδή υπάρχει μία ρευστότητα είναι δύσκολο να ανακαλύψεις τουλάχιστον επειδή βρισκόμαστε σε μία κοινωνία που θεωρεί το κοινωνικό αποδεκτό και το νορμ και την νόρμα τη θεωρεί το να είσαι στρέιτ.

Στην απάντησή της, η συμμετέχουσα κατασκευάζει ως δύσκολη την ανακάλυψη της σεξουαλικότητας, λόγω του περιορισμού που θέτει η κοινωνία στα μέλη της. Αποδίδει την

ευθύνη στην κοινωνία, η οποία έχει κατασκευάσει την ετεροφυλία ως την αποδεκτή και την φυσιολογική σεξουαλικότητα.

Απόσπασμα 4

Θάλεια: Γενικά έχουν γίνει αρκετές συζητήσεις για τέτοια θέματα και θεωρείται ότι όλο και περισσότερο τα άτομα αποκαλύπτουν τις σεξουαλικές τους ταυτότητες που πιο πριν έκρυβαν. Πως το βλέπεις εσύ αυτό;

Άννα: Να μπορέσουν να εκφραστούν να μην θεωρούν να μην το θεωρήσουν κάτι τόσο μεγάλο και τραγικό το να είσαι γκέι το να είσαι λεσβία ή στιδήποτε να μην το θεωρήσουν τόσο μεγάλο και απλά να είναι ένα κομμάτι της ταυτότητάς τους που εν τέλει δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία το λέω ξέροντας ότι έχει τεράστια σημασία για κάποιους ανθρώπους απλά δεν θα έπρεπε να είναι τόσο κακό και καταδικαστέο να μην είναι τόσο μεγάλο μία τεράστια αποκάλυψη το να το πει θεωρώ ότι το ιδανικό σε μία τέτοια περίπτωση παρόλο που η νόρμα είναι ακόμα το να είσαι στρέιτ.

Η συμμετέχουσα, στα πλαίσια των 2 αυτών διαφορετικών ερωτήσεων (απόσπασμα 3 & 4), ανέδειξε την ίδια κατασκευή, δηλαδή παρουσίασε την ετεροφυλία με όρους νόρμας. Σε αυτή την απάντηση, η συμμετέχουσα αποδίδει πάλι την ευθύνη για την δυσκολία στην ανακάλυψη της σεξουαλικότητας, στην κοινωνία, η οποία κατασκευάζεται ως αυτή που έθεσε ως φυσιολογικό και αποδεκτό την ετεροφυλία.

Σεξουαλικότητα και Παρέες

Η ερώτηση που έγινε ήταν η εξής: «Οι παρέες σου πως είναι ως προς την σεξουαλικότητα; Διαφέρουν από την δικιά σου;». Από τις απαντήσεις που προέκυψαν, δεν υπήρξε συγκεκριμένος λόγος για τον οποίο διαφέρουν ή όχι οι παρέες ως προς την σεξουαλικότητα, καθώς οι συμμετέχοντες/ουσες παρουσίασαν τον παράγοντα της «τύχης» ως λόγο σύγκλισης σεξουαλικότητας στις παρέες. Για παράδειγμα:

Απόσπασμα 1

Ελένη: Όχι όχι δεν έτυχε δεν έτυχε να έχω τέτοιες παρέες όχι αυτοί διαφέρουν από τους να δε δεν έτυχε να έχω παρέες ομοφυλόφιλα άτομα δεν έτυχε θα μπορούσα να έχω να κάνω παρέα δεν έχω πρόβλημα αλλά δεν έτυχε μέχρι στιγμής.

Η συμμετέχουσα αποδίδει την ευθύνη στην τύχη. Επαναλαμβάνει πολλές φορές το «όχι» και το «δεν έτυχε», κάνοντας τον λόγο της κατηγορικό. Αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο να μπορούσε να κάνει παρέα με ομοφυλόφιλους. Ταυτόχρονα, κατασκευάζει 2 κατηγορίες: τους ετερόφυλους και τους ομοφυλόφιλους. Φαίνεται πως κατασκευάζει τη διαφορετική

σεξουαλικότητα ως ομοφυλοφιλία. Χρησιμοποιεί κυρίως απρόσωπη σύνταξη, με αρκετές επαναλήψεις, κάνοντας εμφανέστερη την σύγχυσή της.

Ωστόσο, 2 συμμετέχουσες διαφοροποιήθηκαν από τους υπόλοιπους, κατασκευάζοντας 2 διακριτές κατηγορίες: «queer» και «ετερόφυλοι». Θέτουν τον εαυτό τους στην κατηγορία «queer», αναφέροντας, ωστόσο, ότι διατηρούν φιλικές σχέσεις και με ετερόφυλα άτομα.

Απόσπασμα 2

Ιωάννα: Κάποια άτομα με κάποια άτομα που κάνω παρέα έχουμε την ίδια σεξουαλικότητα ή παρόμοια τέλος πάντων στο ίδιο φάσμα στο κουιρ αλλά ε κάνω παρέα και με άτομα τα οποία δεν είναι κουιρ αλλά αυτό δεν σημαίνει κάτι ότι δεν με δέχονται ή το σιδηρότερο ή ότι δε δεν δέχονται γενικά τα λωατκι άτομα.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει ως «φάσμα» το «queer», τοποθετώντας τον εαυτό της μέσα σε αυτό, αναγνωρίζοντας την ύπαρξη διαφορετικών σεξουαλικοτήτων, οι οποίες καλύπτονται από την λέξη «queer». Αυτό φαίνεται και από τις λέξεις «λωατκι άτομα». Κατασκευάζει 2 κατηγορίες: τους ετερόφυλους και τους «queer». Στους πρώτους αναφέρεται ως «άτομα τα οποία δεν είναι κουιρ» και φαίνεται να δίνει βάση στην αποδοχή της από αυτούς.

Απόσπασμα 3

Αναστασία: Και εκεί είμαι λίγο επιλεκτική συνήθως έχω πιο κουιρ άτομα κάνω παρέα με κουιρ άτομα πιο πολύ γιατί πάλι έχω την αίσθηση ότι ανήκω μαζί τους και δεν χρειάζεται να εξηγηθώ πολύ για το ποια είμαι αλλά έχω και στρέιτ φίλους δεν έχω πρόβλημα μαζί τους.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει τα άτομα με διαφορετική σεξουαλικότητα ως «queer» και προτιμάει να κάνει παρέα μαζί τους, φέρνοντας στο προσκήνιο το συναίσθημα του «ανήκειν», καθώς ταυτίζεται μαζί τους σε επίπεδο εμπειριών. Παρουσιάζει τη σεξουαλικότητα ως μέρος του εαυτού. Επίσης, κατασκευάζει 2 κατηγορίες: τους ετερόφυλους και τους «queer».

Προϋποθέσεις Φιλικών Σχέσεων

Οι παρακάτω απαντήσεις πλαισιώθηκαν από την ερώτηση: «Αν μάθαινες ότι κάποιος κάποια από το περιβάλλον σου έχει διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό από αυτό που

πίστευες πως είχε, πως θα σου φαινόταν αυτό;». Σε αυτά τα αποσπάσματα κινητοποιήθηκε η κατασκευή διαφορετικών μεταξύ τους προϋποθέσεων για την συνέχεια της φιλικής σχέσης.

Απόσπασμα 1

Κωσταντίνος: Δεν θα είχα πρόβλημα εφόσον αυτό δεν παραβιάζει δεν είναι παιδόφιλος ας πούμε γιατί και αυτό σαν σεξουαλικό προ προσανατολισμός δεν ξέρω αν πιάνεται αλλά αν είναι εντός του νόμου δεν θα είχα πρόβλημα.

Ο συμμετέχων, ενώ λέει ότι δεν έχει θέμα κάποιος να έχει διαφορετική σεξουαλικότητα, θέτει μια προϋπόθεση. Εισάγει το νομοθετικό στοιχείο και επικαλείται το τι είναι επιτρεπτό από τον νόμο. Αυτή του η επίκληση, βασίζεται στην κατασκευή της παιδοφιλίας ως σεξουαλικό προσανατολισμό. Μετά το αποποιείται, επικαλούμενος άγνοια, αλλά επαναλαμβάνει το παραπάνω επιχειρήμα. Η παιδοφιλία φαίνεται να είναι γι' αυτόν ένας σεξουαλικός προσανατολισμός, ο οποίος τιμωρείται από τον νόμο και αλλάζει την σχέση.

Απόσπασμα 2

Φώτης: Πολύ εντάξει πολύ νορμάλ όπως είπα αφού εμένα δεν με ενοχλεί δεν με επηρεάζει εφόσον ο άλλος με σέβεται θα τον σεβαστώ και εγώ γιατί έχω και περιπτώσεις που άτομα καλά πέρα από την δικιά μου σεξουαλικότητας και διαφορετικής σεξουαλικότητας δεν έχουν δείξει τον απαραίτητο σεβασμό απέναντί μου αλλά θεωρώ ότι εφόσον δείχνεις σεβασμό ο ένας στον άλλον και δηλαδή πως να το πω σέβεσαι τα όριά του τον προσωπικό του χώρο δεν θα είχα κανένα απολύτως πρόβλημα με ένα τέτοιο άτομο.

Ο συμμετέχων θέτει ως προϋπόθεση το σεβασμό. Αναφέρεται στον τρόπο συμπεριφοράς του άλλου, χωρίς να προσανατολίζεται προς μια συγκεκριμένη σεξουαλική κατεύθυνση. Η ατομικότητα του άλλου έχει σημασία στις σχέσεις και όχι η σεξουαλικότητα. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στον αμοιβαίο σεβασμό, ορίζοντάς τον ως «σέβεσαι τα όριά του τον προσωπικό του χώρο», αφήνοντας μια υπόνοια ότι αυτά κάποιες φορές στις σχέσεις παραβιάζονται.

Απόσπασμα 3

Εύα: Δεν θα με επηρέαζε κάπου δεν βρρίσκω λόγο να με επηρεάζει κάπου όταν δεν αλλάζει η μορφή της σχέσης μας βασικά και να άλλαζε δηλαδή να το καταλάβαινα και άμα μια φίλη μου ήταν ομοφυλόφιλη και μου την έπεφτε ούτε αυτό θα με επηρέαζε κάπου δηλαδή θα ξεκαθάριζα ότι είμαστε φίλες και αυτή από την στιγμή που η σχέση μας παραμένει φιλική αυτή που θέλουμε και οι δύο να είναι δεν θα είχα πρόβλημα.

Η συμμετέχουσα θέτει ως προϋπόθεση τη διατήρηση της φιλικής σχέσης, αποφεύγοντας τη μετατροπή της σε ερωτική. Παρουσιάζει ένα παράδειγμα με μια ομοφυλόφιλη φίλη της, η οποία ίσως θελήσει να συνάψει σεξουαλική σχέση μαζί της. Ωστόσο, η συμμετέχουσα φαίνεται να προτιμά τη φιλική σχέση, η οποία αν δεν συντηρηθεί, θα διακοπεί. Σε αυτό το πλαίσιο κατασκευάζει τη συνέχεια της φιλίας ως αποτέλεσμα συναίνεσης, μεταθέτοντας έτσι την ευθύνη για αυτή.

Προέλευση Σεξουαλικότητας

Οι παρακάτω θεματικές ενότητες και απαντήσεις προέκυψαν από διαφορετικά πλαίσια και ερωτήσεις, ωστόσο το κοινό τους στοιχείο βρίσκεται στην κινητοποίηση όρων γενετικής, αλλαγής ή επιλογής για την προέλευση της σεξουαλικότητας και την κατασκευή της διαφορετικής σεξουαλικότητας ως στιγματισμένη.

Έμφυτη

Η ερώτηση που έγινε ήταν η εξής: «Τα άτομα που θεωρούν ή κατατάσσουν τον εαυτό τους ως μέλη της κοινότητας λσατκι πλας γεννιούνται με έναν συγκεκριμένο σεξουαλικό προσανατολισμό και φύλο ή αυτά αλλάζουν με τα χρόνια και είναι κάτι το οποίο μπορούν να επιλέξουν;». Σε αυτή την ερώτηση, η ερευνήτρια κατασκευάζει τους ΛΟΑΤΚΙ+ ως μια κοινότητα. Ακόμη, παρουσιάζονται 3 επιλογές στα άτομα: φύση, αλλαγή, επιλογή. Σε αυτά τα αποσπάσματα οι συμμετέχοντες/ουσες κινητοποιούν ιατρικούς όρους για την κατασκευή της προέλευσης της σεξουαλικότητας, επιλέγοντας το επιχείρημα της φύσης. Αυτή η διάκριση συντηρείται έντονα στον επιστημονικό λόγο. Αποδίδοντας την ευθύνη στην γενετική, οι συμμετέχοντες/ουσες κατασκευάζουν την σεξουαλικότητα ως κάτι σταθερό, φυσικό και μη ελέγξιμο (Haider-Markel & Joslyn, 2008· Jayaratne, et al., 2006· DeLamater & Hyde, 1998· Tiwari, 2022· Seidman, 2003). Αυτή η στάση φαίνεται να συνδέεται με αυξημένη ανοχή και αποδοχή ως προς τους ομοφυλόφιλους (Dar-Nimrod & Heine, 2011).

Απόσπασμα 1

Ιωάννα: Δεν πιστεύω ότι είναι επιλογή δεν πιστεύω ότι εγώ μια μέρα ξύπνησα και είπα Α ξέρεις τι θα είμαι μπάι και θα διαλέξω να φάω μπουλινγκ κάποια στιγμή στην ζωή μου ή να με κράζουν για αυτό ή να με απολύσουν ή το οτιδήποτε πιστεύω ότι γεννιόμαστε με αυτά τα χαρακτηριστικά άλλωστε νομίζω είναι και αποδεδειγμένο επιστημονικά έχει να κάνει με τα χρωμοσώματα γενικά νομίζω.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει τη σεξουαλικότητα με γενετικούς όρους. Με την επίκληση σε ειδικές και ιατρικές γνώσεις, αποδίδει την ευθύνη στα χρωμοσώματα. Με χρήση του α' προσώπου κάνει επίκληση σε μια κατηγορία («μπαι»), όπου κατατάσσει τον εαυτό της

Απόσπασμα 2

Γεωργία: Σίγουρα το έχουν μέσα τους με τις οι ορμόνες δεν είναι· δεν ξέρω εγώ πιστεύω ότι γεννιούνται έτσι και μετά μετά από λίγα χρόνια το βγάζουν να φαίνεται να φαίνεται· το δείχνουν.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει την σεξουαλικότητα με ιατρικούς όρους. Με ρητορική ερώτηση, αποδίδει την ευθύνη στις ορμόνες και ορίζει ως απαρχή της σεξουαλικότητας τη γέννηση.

Απόσπασμα 3

Άννα: Σε καμία περίπτωση δεν είναι κάτι που αποφασίζεις θεωρώ ότι γεννιόμαστε με συγκεκριμένες προτιμήσεις θα έλεγα... Νομίζω ότι κάποιος να ενδιαφέρεται σεξουαλικά ρομαντικά με οποιονδήποτε τρόπο για κάποιον άλλον έχει να κάνει με την λειτουργία του εγκεφάλου και την και το πως αντιδρά το σώμα του άμα δω εγώ μία κοπέλα και μ αρέσει θα μπορεί να την θέλω και σεξουαλικά ή να την θέλω ρομαντικά και με αυτόν τον τρόπο αντιδράω δεν είναι κάτι που με που αποφάσισα είναι κάτι που βγαίνει από το σώμα μου το ίδιο και ένας γκέι ή ένας μπαι που θέλει να που θα δει ένα αγόρι θα δει ένα κορίτσι και θα και θα αντιδράσει αναλόγως το σώμα του οι σκέψεις του είναι αυτόματες αντιδράσεις και όχι απαραίτητα αποφάσεις οπότε δεν μπορώ να πω αποφασίζω για να είμαι ή να μην είμαι γκέι.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει την σεξουαλικότητα με ιατρικούς όρους, αποδίδοντας την ευθύνη στην λειτουργία του εγκεφάλου και στις αντιδράσεις του σώματος, που είναι ακούσιες. Χρησιμοποιεί παραδείγματα, τα οποία περιορίζονται στην δυαδικότητα του φύλου, για τις αντιδράσεις του σώματος. Στο τέλος, συνδέει τον εγκέφαλο με τις σκέψεις, τον βιολογικό με τον πνευματικό κόσμο, δείχνοντας ότι ο πνευματικός κόσμος βασίζεται και ελέγχεται από τον βιολογικό. Το σώμα και οι σκέψεις του ατόμου κατασκευάζονται ως αυτόματες και ακούσιες, στερώντας έτσι την δυνατότητα επιλογής της σεξουαλικότητας και του ελέγχου πάνω σε αυτή. Χρησιμοποιεί την λέξη «gay» ως όρο ομπρέλα για τις ομοφυλοφιλικές σχέσεις.

Ουδετερότητα

Η ερώτηση που έγινε ήταν η εξής: «Τα άτομα που θεωρούν ή κατατάσσουν τον εαυτό τους ως μέλη της κοινότητας λωατκι πλας γεννιούνται με έναν συγκεκριμένο σεξουαλικό

προσανατολισμό και φύλο· ή αυτά αλλάζουν με τα χρόνια και είναι κάτι το οποίο μπορούν να επιλέξουν;». Σε αυτή την ερώτηση, η ερευνήτρια κατασκευάζει τους ΛΟΑΤΚΙ+ ως μια κοινότητα. Ακόμη, παρουσιάζονται 3 επιλογές στα άτομα: φύση, αλλαγή, επιλογή. Σε αυτά τα αποσπάσματα οι συμμετέχοντες/ουσες φαίνεται να υποστηρίζουν παραπάνω από μία επιλογές και στον λόγο τους είναι έντονα εμφανή τα διλήμματα. Στις απαντήσεις τους μπορεί να διαπραγματεύονται μέχρι και τις τρεις επιλογές αλλά να μην καταλήγουν σε μία. Κινητοποιούν ιατρικές ορολογίες, το δικαίωμα της επιλογής, την κοινωνία και την αλλαγή της σεξουαλικότητας.

Απόσπασμα 1

Ελένη: Εγώ πιστεύω ότι είναι θέμα επιλογής το να γεννιούνται τώρα· αυτό νομίζω χρήζει τώρα και ιατρικής κάποιας ιατρικής άποψης δεν ξέρω εάν υπάρχουν κάποια γονίδια κάποια που πιο πολύ στο αρσενικό ή προς το θηλυκό και μπορεί και στην πορεία αυτό να αλλάξει μπορεί να οφείλεται και στις παρές που κάνουν ενδεχομένως και να ναι να είναι θέμα παρές δεν μπορώ να το πω με σιγουριά μπορεί να είναι και να γεννιούνται μπορεί και όχι.

Η συμμετέχουσα διαπραγματεύεται και τις 3 επιλογές, μέσα από αποποιήσεις. Ξεκινάει την απάντησή της κατασκευάζοντας τη σεξουαλικότητα ως επιλογή και, στη συνέχεια, αναφέρεται στην γενετική. Με τη χρήση ιατρικών όρων, αποδίδει την ευθύνη στα γονίδια, βασιζόμενη σε μια δυαδικότητα του φύλου. Επιπλέον, διαπραγματεύεται την αλλαγή της σεξουαλικότητας, κατασκευάζοντας ως υπεύθυνους τις παρές που κάνουν τα άτομα. Ωστόσο, κλείνει την απάντησή της, με μια ρητορική ερώτηση, κάνοντας επίκληση σε μια ισορροπία για όσα υποστηρίζει.

Απόσπασμα 2

Αμαλία: Νομίζω η αλήθεια είναι κάπου στην μέση δηλαδή δεν νομίζω ότι γεννιούνται έτσι αλλά ούτε ότι γίνονται δεν ξέρω νομίζω παίζουνε όλα δηλαδή παίζει και η κοινωνία που έχουν μεγαλώσει με την έννοια ότι ένα άτομο μπορεί να έχει μεγαλώσει σε μια κοινωνία πολύ κλειστή και ιδιαίτερα σε χώρες που μπορεί να έχουν και ακραίους νόμους ακόμη και αν νιώθει έλξη ας πούμε προς το ίδιο φύλο δεν θα το εκφράσει το ίδιο εύκολα όπως σε μια ανοιχτή κοινωνία οπότε κατά αυτή την έννοια νομίζω παίζει ρόλο το σε ποια κοινωνία βρίσκεται άρα αν θα διαμορφωθεί και αν θα υπάρξει χώρος για να διαμορφώσει την σεξουαλικότητά του ναι αλλά νομίζω είναι ένα μίγμα όλων ότι δεν ξέρω μπορεί να υπάρχουν κάποια βιολογικά χαρακτηριστικά αλλά στην τελική εξαρτάται και από το πως αν θα του δοθεί χώρος του ατόμου να μπορέσει να εκφραστεί ελεύθερα.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει τη σεξουαλικότητα ως μια μίξη των επιλογών που της δόθηκαν στην ερώτηση. Ωστόσο, για την υπόλοιπη απάντησή της, φεύγει από τα πλαίσια της ερώτησης και εισάγει ως έναν «νέου παράγοντα» την κοινωνία και την εξουσία, ως ... διαμορφώνει τους νόμους της κοινωνίας. Η κοινωνία κινητοποιείται με όρους ελέγχου της σεξουαλικότητας και παρουσιάζεται ως η αρμόδια για την έκφρασή της στο κοινωνικό πλαίσιο. Κάνει σύγκριση μεταξύ κλειστής και ανοιχτής κοινωνίας μέσω ενός παραδείγματος. Η κλειστή κοινωνία ορίζεται με γνώμονα τους απαγορευτικούς νόμους και η ανοιχτή με όρους ελευθερίας έκφρασης, ανάπτυξης και ανακάλυψης της σεξουαλικότητας. Ο ρόλος της κοινωνίας στην έκφραση της σεξουαλικότητας έχει συζητηθεί εκτενώς στον επιστημονικό λόγο (Ventriglio & Bhugra, 2019).

Σύμφωνο Συμβίωσης και Γάμος για τα Ομόφυλα Ζευγάρια

Οι παρακάτω θεματικές ενότητες και απαντήσεις προέκυψαν από την ερώτηση: «Στην Ελλάδα νομικά δεν αναγνωρίζεται ο γάμος μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Ταυτόχρονα, υπό την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ το 2015 νομιμοποιήθηκε το σύμφωνο συμβίωσης και για τα ομόφυλα ζευγάρια. Πώς το βλέπεις αυτό; Θεωρείς πως πρέπει να νομιμοποιηθεί και ο γάμος για τα ομόφυλα ζευγάρια;». Αναδείχθηκαν διαφορετικές απόψεις για την υπάρχουσα νομοθεσία. Στα αποσπάσματα κινητοποιήθηκαν όροι όπως η ισότητα, τα δικαιώματα, η αγάπη, η εκκλησία, το φυσιολογικό και η οικογένεια.

Ανισότητα ως προς τα Δικαιώματα

Στα παρακάτω αποσπάσματα, οι συμμετέχοντες/ουσες σύγκριναν το σύμφωνο συμβίωσης με τον γάμο, κινητοποιώντας όρους ισότητας ως προς τον νόμο. Η μεροληψία με όρους δικαιώματος ως προς τον νόμο έχει αναφερθεί εκτενώς και στην βιβλιογραφία (Σολομών-Πάντα, 2021).

Απόσπασμα 1

Ιωάννα: Εντάξει είναι ένα βήμα αν και έγινε το δεκαέξι αυτό και από τότε δεν έχει ειπωθεί κάτι παραπάνω εντάξει μπορείς να έχεις ένα σύμφωνο συμβίωσης νομίζω ότι είναι καλό να υπάρχει αυτό εννοείται αυτό έλειπε και να μην είμαστε και ικλούντιντ σε όλα αυτά αλλά δεν έχει γίνει και κάτι παραπάνω δηλαδή ούτε να υιοθετήσεις μπορείς κάποιος ας πούμε που είναι θρήσκος η εκκλησία δεν το δέχεται και μπορεί να θέλει να κάνει θρησκευτικό γάμο για τον οποιοδήποτε λόγο και να μην μπορεί γιατί δεν το δέχεται οπότε δεν ξέρω κατά πόσο καλύπτει αυτό κάποια άτομα είναι μία λύση

βασικά είναι η μόνη λύση για αυτά τα άτομα η μόν δεν έχουν άλλες επιλογές αυτό χαίρομαι που υπάρχει αλλά παρόλα αυτά πιστεύω ότι μπορούμε μπορεί η κυβέρνηση τώρα αυτή που έχουμε δεν ξέρω αλλά γενικά κάποια στιγμή πρέπει να γίνει και κάτι παραπάνω.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει το σύμφωνο συμβίωσης ως κάτι το οποίο δεν αρκεί. Μέσα από τα παραδείγματά της για την υιοθεσία και το θρησκευτικό γάμο, υποστηρίζει την ύπαρξη ανισότητας των ομοφυλοφίλων ως προς τον νόμο. Με την φράση «και να μην είμαστε και ικλούντιντ σε όλα αυτά», φαίνεται να κατατάσσει τον εαυτό της ως μέρος αυτών των ατόμων, που δεν έχουν ολοκληρωμένα δικαιώματα. Παρουσιάζει το σύμφωνο συμβίωσης ως τη μοναδική λύση για ένα ζευγάρι που θέλει να νομιμοποιήσει τη σχέση του και αποδίδει την ευθύνη στις κυβερνήσεις.

Απόσπασμα 2

Αμαλία: Ότι θέλουμε να νομιμοποιηθεί ο γάμος για τα ομόφυλα ζευγάρια δεν είναι το ίδιο το σύμφωνο συμβίωσης και ο γάμος γιατί με τον γάμο υπάρχουν άλλα δικαιώματα τα οποία δεν μπορούν να έχουν τα ομόφυλα ζευγάρια και βασικά δεν υπάρχει ακόμη ισότητα γύρω από όλο αυτό οπότε όλο αυτό δεν βοηθάει τα ίδια τα άτομα να μπορούν να ζουν όπως θέλουνε και να έχουν την ζωή που θέλουνε και όλο αυτό ενισχύει την ομοφοβία το να μην έχουμε ίσα δικαιώματα αλλά και μετά να να παλεύουμε για τα ίσα δικαιώματα οπότε λίγο δε χρειάζεται χρειάζεται να υπάρχουν ίσοι νόμοι δηλαδή όπως τα ετερόφυλα άτομα μπορούν να παντρευτούνε με πολιτικό γάμο έστω έτσι να μπορούν να κάνουνε και τα ομόφυλα ζευγάρια.

Η συμμετέχουσα από την αρχή της απάντησής της συγκρίνει το σύμφωνο συμβίωσης με τον γάμο, στη βάση της απουσίας δικαιωμάτων. Ο γάμος κατασκευάζεται ως μια νομοθεσία που παρέχει διαφορετικά και παραπάνω δικαιώματα από το σύμφωνο συμβίωσης και η μη θεσμοθέτησή του και για τα ομόφυλα ζευγάρια ορίζεται ως ανισότητα. Αυτή η ανισότητα στον νόμο φαίνεται να εντείνει την ήδη υπάρχουσα ομοφοβία. Ο νόμος κατασκευάζεται ως σεξουαλικά προκατειλημμένος, με τα ετερόφυλα ζευγάρια να έχουν παραπάνω δικαιώματα από τα ομόφυλα. Η συμμετέχουσα αναφέρεται στον πολιτικό γάμο, παρουσιάζοντας τον, έτσι, ως το ελάχιστο δυνατό.

Κατασκευή Μη Φυσιολογικού

Αν και η πλειοψηφία των συμμετεχόντων προσανατολίστηκε σε αποδοχή της θέσπισης του συμφώνου συμβίωσης και του γάμου και για τα ομόφυλα ζευγάρια με όρους ορατότητας, ασφάλειας και αγάπης, υπήρξαν 2 συμμετέχουσες, οι οποίες εξέφρασαν την αντίθεσή τους με αυτές τις νομοθεσίες. Ο λόγος τους κινητοποίησε όρους όπως το

«φυσιολογικό» και το «κανονικό» και για να αναδειχθούν οι κατασκευές τους, ρωτήθηκαν: «Γιατί δεν το θεωρείς κανονικό;». Από τις απαντήσεις τους φάνηκε πως κατασκεύασαν τα ζευγάρια με βάση μια δυαδικότητα του φύλου και με όρους (ικανότητα) αναπαραγωγής. Παρατηρήθηκε στο λόγο τους ότι αυτή η ερώτηση προκάλεσε σύγχυση, καθώς έκαναν συστηματική χρήση αποποιήσεων. Η ιδιωτική και η δημόσια φύση της σεξουαλικότητας επηρεάζει καταλυτικά, σύμφωνα με την βιβλιογραφία, τη θεσμοθέτηση αντίστοιχων δικαιωμάτων. Τα άτομα, επικαλούμενα βιολογικούς όρους, θέτουν ως σκοπό του σεξ την αναπαραγωγή. Μέσω αυτή της κατασκευής, καθιστούν την ετεροφυλία ως «φυσιολογική» και «ηθική» (Richardson, 2000· Richardson, 2017).

Απόσπασμα 1

Ελένη: Φυσ δε δεν το θεωρώ φυσιολογικό ο νόμος της φύσης είναι να διαιωνίσεις το είδος και όταν δύο άτομα δεν μπορούν να διαιωνίσουν το είδος νομίζω ότι δεν όχι ότι είμαι κατά ο καθένας μπορεί να κάνει ε ότι θέλει αλλά δεν νομίζω ότι θα μπορούσαν να μπορούσαν δύο δηλα μπορεί αυτοί να ζούνε καλά αλλά θεωρώ ότι δεν είναι και θέμα για νομιμοποίηση αυτό το πράγμα.

Η συμμετέχουσα κάνει επίκληση σε κάτι ανώτερο («νόμος της φύσης»), για να κατασκευάσει το επιχειρήμα της. Επικαλείται την δυαδικότητα του φύλου και την ανικανότητα 2 ατόμων ίδιου φύλου να αναπαραχθούν. Το φυσιολογικό ζευγάρι κατασκευάζεται ως αυτό που αποτελείται από έναν άντρα και μία γυναίκα και μπορούν να διαιωνισθούν. Έπειτα, ο λόγος της φαίνεται ακανόνιστος, με αποποιήσεις, αυτοδιορθώσεις και παύσεις. Κλείνει την απάντησή της με την φράση «δεν είναι και θέμα για νομιμοποίηση αυτό το πράγμα», υποβαθμίζοντας το αίτημα για τα ομόφυλα ζευγάρια.

Απόσπασμα 2

Γεωργία: Γιατί θεωρώ ότι δεν είναι κανονικό γιατί είναι ένας άντρας και δύο άντρες είναι ε η κοινωνία εξαιτίας της κοινωνίας το θεωρώ όλο αυτό των στερεοτύπων και το τι είναι το τι τα στερεότυπα περισσότερο δεν φαίνεται ωραίο έμενα δεν θα μου άρεζε δεν ξέρω μπορείς να με πεις όπως θέλεις.

Η συμμετέχουσα ξεκινάει την απάντησή της επαναλαμβάνοντας την ερώτηση και κατασκευάζοντας τη δυαδικότητα του φύλου ως το κανονικό. Ωστόσο, μετά αποποιείται προσωπική ευθύνη και χαρακτηρίζει ως υπεύθυνη την κοινωνία, η οποία είναι αυτή που κατασκεύασε τα στερεότυπα σχετικά με τα φύλα και τις σεξουαλικότητες. Ωστόσο, στη συνέχεια, εναλλάσσεται το ατομικό με το κοινωνικό και εισάγει αισθητικούς όρους για το

«ωραίο». Στο τέλος, παίρνει αμυντική στάση, μεριμνώντας ώστε να μη χαρακτηριστεί με κάποιο τρόπο.

Στιγματισμός από την Εκκλησία

Κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες κατασκεύασαν την εκκλησία ως εμπόδιο στην νομιμοποίηση του εκκλησιαστικού γάμου και ως ένας «θεσμός» που δεν αποδέχεται την ομοφυλοφιλία. Αυτή η στάση της εκκλησίας έχει αναπτυχθεί και στην βιβλιογραφία (Καούνη, 2019· Κοκκίνη, 2019). Για παράδειγμα:

Απόσπασμα 1

Νίκος: Απλώς πιστεύω ότι επειδή η εκκλησία ως φορέας είναι λίγο οπισθοδρομική σε κάποια πράγματα θα βάλει η ίδια φρένο στο πρώτο εγώ είμαι φανατικά υπέρ να γίνονται και τα δύο απλώς πιστεύω απ από το πρώτο απέχουμε παρά σανγκας ακόμα.

Ο συμμετέχων κατασκευάζει την εκκλησία ως οπισθοδρομική. Οι απόψεις της φαίνεται να μην συμβαδίζουν με τα τωρινά δεδομένα. Ακόμη, την παρουσιάζει ως μια συλλογικότητα, η οποία έχει την εξουσία να επηρεάσει τη νομοθεσία και να μην αφήνει να νομιμοποιηθεί ο εκκλησιαστικός γάμος. Στο τέλος, με τη μεταφορά «απέχουμε παρά σανγκας ακόμα», τονίζει το χάσμα και την διάσταση φάσεων. Οι οπισθοδρομικές απόψεις της εκκλησίας φαίνεται να εμποδίζουν την κοινωνική πρόοδο.

Τεκνοθεσία από Ομόφυλα Ζευγάρια

Οι παρακάτω θεματικές ενότητες και απαντήσεις προέκυψαν από την ερώτηση: «Στην Ελλάδα δεν υπάρχει νομοθεσία για από κοινού υιοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια αλλά επιτρέπεται για μονογονέα λοακκι. Το άλλο μέλος της σχέσης νομικά δεν θεωρείται μέρος της και δεν έχει καμία νομική υπόσταση ως γονέας. Ποια είναι η άποψή σου γι' αυτό; Θεωρείς πως πρέπει να νομιμοποιηθεί η από κοινού νομοθεσία για τα ομόφυλα ζευγάρια;». Στις παρακάτω θεματικές κινητοποιήθηκαν συγκρίσεις ανάμεσα στα ετερόφυλα και στα ομόφυλα ζευγάρια και κατασκεύασαν τους λόγους, που πρέπει να νομιμοποιηθεί η από κοινού τεκνοθεσία.

Κατασκευές για την Τεκνοθεσία από Ομόφυλα Ζευγάρια

Όλοι οι συμμετέχοντες/ουσες είχαν θετική στάση ως προς την τεκνοθεσία, κινητοποιώντας όρους νομικής ισότητας και ρόλων γονέων. Τα παρακάτω 2 αποσπάσματα ξεχώρισαν από τα υπόλοιπα:

Απόσπασμα 1

Ιωάννα: Ναι εννοείται πιστεύω ότι πρέπει να νομιμοποιηθεί όπως υπάρχει και σε άλλες χώρες νομίζω στην ολλανδία δεν ξέρω για τις υπόλοιπες αλλά νομίζω ότι εκεί είναι νόμιμο οπότε γιατί να μην είναι και εδώ· πρέπει να νομιμοποιηθεί γιατί δεν γίνεται είναι ακόμη πιο δύσκολο πιστεύω για έναν για ένα άτομο που είναι έτσι μόνο του να υιοθετήσει είναι πιο δύσκολο πιστεύω από γραφειοκρατικά και όλα αυτά και είναι κρίμα να μην παίρνει αναγνώριση και το άλλο άτομο ως πα πως το λένε γονιός πρέπει πρέπει να γίνει αυτό πρέπει να νομιμοποιηθεί γιατί είναι απλά μια υιοθεσία είναι απλά ένα παιδί το οποίο χρειάζεται γονείς γιατί να το βάλουμε σε κατηγορίες μητέρα πατέρα σε γυναίκα άντρας είναι ξεπερασμένο πολύ αυτό πιστεύω.

Η συμμετέχουσα ξεκινάει την απάντησή της, κάνοντας μια σύγκριση ανάμεσα στις νομοθεσίες της Ελλάδας με την Ολλανδία, όπου στην δεύτερη επιτρέπεται η τεκνοθεσία και από ομόφυλα ζευγάρια. Κατασκευάζει την γραφειοκρατία για την υιοθεσία ενός παιδιού ως πιο δύσκολη για έναν μονογονέα. Ακόμη, το παιδί κατασκευάζεται ως ευάλωτο, που χρειάζεται την προστασία των γονιών του. Τα φύλα κατασκευάζονται ως κατηγορίες, οι οποίες δεν ισχύουν στην τωρινή κοινωνία, απορρίπτοντας την δυαδικότητα του φύλου. Ο ρόλος του γονέα φαίνεται να παραμένει ίδιος παρά το φύλο του.

Απόσπασμα 2

Γεωργία: Ναι να νομ νομιμοποιηθεί γιατί όπως λέμε μπαμπάς μαμά έτσι πρέπει και αυτοί να θεωρούνται όχι μόνο ένας να είναι τι θα είναι ο ένας· και μαμά και μπαμπάς· είναι άδικο και γι αυτά τα ζευγάρια γιατί είναι μια ιδιαιτερότητα γιατί με αυτό γεννήθηκαν οπότε θέλουνε να ζήσουν ως μέσα στην κοινωνία ως κανονικοί άνθρωποι να κάνουν ότι κάνουνε όλα τα ζευγάρια.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει ως σημαντικό το ρόλο που έχουν οι γονείς στην φροντίδα του παιδιού, υποστηρίζοντας πως ένας γονέας δεν μπορεί να καλύψει επαρκώς τις ανάγκες του παιδιού. Κατασκευάζει ως άδικη αυτή την απαγόρευση, καθώς η ομοφυλοφιλία χαρακτηρίζεται ως «ιδιαιτερότητα» και ως κάτι το οποίο δεν μπορεί να αλλάξει. Αυτά τα άτομα παρουσιάζονται ως ιδιαίτερα από τη γέννηση, που δε θα μπορούσαν ποτέ να είναι «κανονικά ζευγάρια». Η νομοθεσία παρουσιάζεται ως απόκριση σε αυτή την «αδικία».

Σύγκριση Ζευγαριών

Στα παρακάτω αποσπάσματα τα άτομα συνέκριναν τα ετερόφυλα με τα ομόφυλα ζευγάρια ως προς την ιδιότητα του γονέα. Από τις κατασκευές τους αναδείχθηκε η σεξουαλικότητα και το φύλο ως φαινομενικά ασύνδετα με την καταλληλότητα του γονέα.

Απόσπασμα 1

Νίκος: Φυσικά γιατί πιστεύω πως ένα ομο ομόφυλο ζευγάρι μπορεί να είναι και οι καλύτεροι γονείς από ένα ετεροφυλόφιλο δεν είναι στο η η προσωπικότητα του κάθε ανθρώπου είναι μοναδική και δεν καθορίζει από το αν είσαι ομοφυλόφιλος ή αν είσαι ετερο ετεροφυλόφιλος τι άνθρωπος είσαι οπότε είμαι και σε αυτό φυσικά υπέρ αρκεί να αγαπούν το παιδί που θα υιοθετήσουνε.

Ο συμμετέχων ξεκινάει την απάντησή του συγκρίνοντας τα ετερόφυλα με τα ομόφυλα ζευγάρια. Η σεξουαλικότητα και το φύλο των γονέων κατασκευάζονται ως ασήμαντα. Το κύριο χαρακτηριστικό του γονέα είναι το πως συμπεριφέρεται στο παιδί και αυτό εξαρτάται από την προσωπικότητά του, και όχι από την σεξουαλικότητα και το φύλου του.

Απόσπασμα 2

Κωσταντίνος: Ναι γιατί εντάξει όσοι έχουν αντίρρηση σε αυτό εγώ δεν είχα ποτέ αντίρρηση γιατί πάντα είχα στην πόλη μου κάποια παραδείγματα ανθρώπων οι οποίοι ναι μεν είναι ετερόφυλοι αλλά την ζωή των παιδιών τους την κάνανε σκέτη κόλαση σε καθημερινή βάση και του κοντινού τους οικογενειακού και γειτονικού περιγύρου οπότε το να έχει ένα παιδάκι υιοθετημένο κιόλας δύο γονείς που τον αγαπάνε γιατί να έχει έναν και να μην έχει δύο νόμιμα κιόλας έτσι ώστε χτύπα ξύλο αν συμβεί κάτι στον έναν να υπάρξει κηδεμονία ασφάλεια ένα σπίτι κάποιος να προσέχει κάποιον.

Ο συμμετέχων συγκρίνει στην απάντησή του τα ετερόφυλα με τα ομόφυλα ζευγάρια. Υποστηρίζει ότι η σεξουαλικότητα και το φύλο του γονέα δεν έχει σχέση με την αποτελεσματικότητα στον ρόλο του. Παρουσιάζει κάποια εμπειρικά παραδείγματα ως πιστοποίηση ακαταλληλότητας ετερόφυλων γονέων. Επομένως, σε αυτά στηρίζει το επιχείρημα ότι σημασία δεν έχει η σεξουαλικότητα και το φύλο, αλλά το πως συμπεριφέρονται στα παιδιά τους.

Ωστόσο, η σύγκριση γίνεται αντιληπτή και έμμεσα, μέσω της χρήσης ακραίων παραδειγμάτων, που κατασκευάζουν τα παιδιά ως ευάλωτα και απροστάτευτα, ενώ η

παρουσία του νόμιμου γονέα κατασκευάζεται ως ασταθής. Η συμμετέχουσα, στην απάντησή της, κινητοποιεί το ρόλο του κράτους και του γονέα.

Απόσπασμα 3:

Αμαλία: Ότι χτυπά ξύλο παθαίνει κάτι ο μπαμπάς του ο νόμιμος το παιδί που θα πάει; θα καταλήξει σε ένα ίδρυμα ενώ έχει μεγαλώσει ήδη σε ένα όμορφο χώρο πιθανόν με αγάπη με τι θα γίνει μετά άλλο ας πούμε δηλαδή είναι τραγικό πως τα παιδιά μπορεί να αναγνωρίζουνε του δύο γονείς ως γονείς και το κράτος όχι και μετά αυτό προκύπτει στην συνέχεια μπορεί να προκύψουν πολλά προβλήματα από όλο αυτό η δεν μπορεί το παιδί ας πούμε να πάει στο σχολείο με τον γονέα του πάρα πολλά προκύπτουν από αυτό ή να μην μπορεί να πάει στο νοσοκομείο με τον γονέα του πες ότι κάτι παθαίνει το παιδί θα πουν ποιος είσαι εσύ.

Η συμμετέχουσα αποδίδει την ευθύνη για προβλήματα που θα προκύψουν στο μέλλον στο κράτος. Κατασκευάζει 2 κατηγορίες για την οικογένεια. Η πρώτη αφορά τη συναισθηματική οικογένεια, μέσα στην οποία το παιδί αναγνωρίζει τα άτομα που το μεγαλώνουν ως γονείς τους, ασχέτως της νομοθεσίας, και η δεύτερη αφορά μια οικογένεια όπως τη βλέπει το κράτος, δηλαδή η νομοθεσία, στην οποία φαίνεται ως γονέας ένα άτομο. Αυτός ο περιορισμός από το κράτος μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα, που παρουσιάζονται μέσα από επίκληση σε ακραίες περιπτώσεις. Σε όλα τα παραπάνω παραδείγματα το παιδί κατασκευάζεται ως εύλωτο, που δεν το καλύπτει η νομοθεσία. Επιπλέον, ο μη νόμιμος γονέας παρουσιάζεται με λιγότερα δικαιώματα λόγω κράτος και, κατ' επέκταση, λιγότερες υποχρεώσεις ως προς το παιδί, λόγω της μη νομικής του υπόστασης.

Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση

Οι παρακάτω θεματικές ενότητες και απαντήσεις προέκυψαν από την ερώτηση: «Τον Μάιο του 2022 η υπουργός κυρία Κεραμέως έκανε με το νέο σχολικό έτος το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης υποχρεωτικό σε όλα τα δημοτικά και τα γυμνάσια της Ελλάδας. Ποια είναι η άποψή σου πάνω σε αυτό; Είναι καλό τα παιδιά να μαθαίνουν για το σεξ, το φύλο, το διαφορετικό;». Η ερώτηση αφορά το σχολικό πλαίσιο. Κινητοποιήθηκαν όροι για να διαπραγματευθούν την καταλληλότητα του μαθήματος και την ικανότητα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης από τους γονείς ως ελλειμματική. Ακόμη, ασκήθηκε κριτική στον τρόπο που έγινε το μάθημα στα ελληνικά σχολεία.

Προϋποθέσεις Μαθήματος

Στα παρακάτω αποσπάσματα, οι συμμετέχοντες/ουσες, ενώ συμφώνησαν για την ανάγκη ύπαρξης αυτού του μαθήματος, προσανατολίστηκαν στην καταλληλότητα διεξαγωγής του βάσει προϋποθέσεων. Κοινό στοιχείο στις προτάσεις τους ήταν η διάκριση μεταξύ επιστημονικών φορέων και μη. Παρατηρείται συστηματική χρήση επιστημονικού λόγου, καθιστώντας την απάντησή τους γεγονιική και αντικειμενική. Ένας συνδυασμός των παρακάτω προτάσεων έχουν υιοθετηθεί και από τους ερευνητές για την κατάλληλη διεξαγωγή του μαθήματος (Haberland & Rogow, 2015· Leung, et al., 2019).

Απόσπασμα 1

Νίκος: Πιστεύω ότι τα παιδιά φυσικά και πρέπει να μαθαίνουν για το σεξ γιατί άμα δεν το μάθουν στο σχολείο κάποια στιγμή θα το ανακαλύψουν μόνα τους οπότε καλό είναι ας πούμε να μαθαίνουν κάποια πράγματα βασικά για πρακτικές αντισύλληψης για να αποφευχθούν τυχόν ατυχήματα· και διάφορα άλλα πράγματα που πρέπει να γνωρίζουν φυσικά είμαι υπέρ της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης απλώς να γίνεται με έναν τρόπο του λεγόμενου πολιτικι κορρεκτ δηλαδή να μην ακούγεται στο σχολικό περιβάλλον βωμολοχίες και τα λοιπά.

Ο συμμετέχων, στην απάντησή του, προσανατολίστηκε στο σεξ, και την εκμάθηση για το σεξ και τις πρακτικές αντισύλληψης ως κατασκευάζει ως σημαντικά. Υποστηρίζει ότι είναι καλύτερο τα παιδιά να μαθαίνουν για το σεξ από το σχολείο, διότι διαφορετικά θα το μάθουν μόνα τους και δε θα είναι προετοιμασμένα και δε θα ξέρουν να προστατεύσουν τον εαυτό τους. Η φράση «για να αποφευχθούν τυχόν ατυχήματα», φαίνεται να αφορά τις ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες. Θεωρεί ότι το μάθημα πρέπει να γίνεται με βάση το «politically correct*», το οποίο συνεπάγεται κόσμια συμπεριφορά στη διεξαγωγή του.

Απόσπασμα 2

Αναστασία: Η κίνηση ήταν καλή το περιεχόμενο ήταν απαίσιο αισχρό αισχρό τουλάχιστον δεν συμφωνούσα δε συμφωνώ καθόλου στην στο περιεχόμενο νομίζω τι ήτανε δεν θυμάμαι ναι τέλος πάντων γενικά είναι εννοείται πως θα έπρεπε να υπάρχει σεξουαλική διαπαιδαγώγηση αλλά από επιστημονικούς φορείς που έχουν πιο νέα δεδομένα και που είναι επιστημονικά και όχι πάλι παλαιολιθικά αυτά.

Η συμμετέχουσα διακρίνει ανάμεσα σε επιστημονικό και μη και υποστηρίζει ότι οι «επιστημονικοί φορείς», πρέπει να είναι αρμόδιοι στη βάση του ότι έχουν εκσυγχρονισμένα δεδομένα. Ακόμη, παρουσιάζει ότι το μάθημα δεν έγινε σωστά στην Ελλάδα και ότι τα

δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν δεν ήταν επιστημονικά και δεν ανταποκρίνονταν στις απαιτήσεις του σήμερα.

Απόσπασμα 3

Κωσταντίνος: Είναι εφόσον το βιβλίο έχει καλογραφτεί αμερόληπτα και από από όλες τις πλευρές δηλαδή να καθίσουν σε ένα τραπέζι όλων όλο το λοατκι και οι στρέιτ και να γραφτεί ένα βιβλίο το οποίο να το φτιάξουν με τέτοιο τρόπο ώστε να αλλά ούτε να ωθούνε υποσυνείδητα ή συνειδητά τα παιδιά προς σεξουαλικοποίηση ή αν κάποιο παιδί κοροϊδέψει κάποιον επειδή μπορεί να είναι πιο ρε παιδί μου να τείνει προς μια άλλη κατεύθυνση κατάλαβες; αυτό απλά πρέπει να είναι πολύ καλογραμμένο όχι ότι τα άλλα βιβλία είναι καλογραμμένα εγώ αν έχω μία έναν έναν ενδοιασμό ή ενστάσεις για κάτι τέτοιο το βιβλίο δεν το έχω δει βέβαια έτσι τα βιβλία που τους δίνουνε είναι ότι αν τα άλλα βιβλία είναι έτσι όπως δηλαδή λογικό βρίσκω μερικούς γονείς να αγχωνόντουσαν λίγο αλλά από την άλλη από το να στο σπίτι τους στο ίντερνετ που κανένας γονιός δεν ξέρει να βάλει φίλτρα ίσως να είναι καλύτερο έτσι.

Ο συμμετέχων δίνει έμφαση στο βιβλίο που θα χρειαστεί τα παιδιά να μελετήσουν. Φαίνεται πως το κατάλληλο βιβλίο πρέπει να περιέχει πληροφορίες από όλες τις πλευρές. Διαχωρίζει την ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα και τους ετερόφυλους, δημιουργώντας δυο κατηγορίες. Ακόμη, ορίζει «το κατάλληλο βιβλίο», το οποίο πρέπει να έχει ειδικό λεξιλόγιο και περιεχόμενο, για να μπορούν να αντιμετωπιστούν τα περιστατικά «bullying» στο σχολείο. Βέβαια, παρουσιάζει την αμφιβολία του σχετικά με το αν ένα τέτοιο βιβλίο μπορεί να οδηγήσει τα παιδιά στην σεξουαλικοποίηση. Επομένως, φαίνεται έμμεσα να κατασκευάζει την ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα ως περισσότερο σεξουαλικοποιημένη από τους ετερόφυλους. Επίσης, φαίνεται να μην έχει εμπιστοσύνη στην δημιουργία του βιβλίου γι' αυτό το μάθημα, συγκρίνοντάς το με την προσωπική του εμπειρία από τα βιβλία για τα υπόλοιπα μαθήματα. Με γεγονόςικό τρόπο («λογικό βρίσκω μερικούς γονείς να αγχωνόντουσαν λίγο») παρουσιάζει τους γονείς ως αγχωμένους, με την πηγή αυτού του άγχους να είναι το μάθημα. Η ανακάλυψη τέτοιων ζητημάτων από τα παιδιά με την χρήση του «internet» φαίνεται να κατασκευάζεται ως ακατάλληλη. Ο συμμετέχων εισάγει μία σύγκριση με τους γονείς ως τα υποκείμενα, όπου ο ένας πόλος της σύγκρισης αφορά την εκμάθηση σεξουαλικών θεμάτων από το σχολείο και ο άλλος σχετίζεται με την «μοναχική» ανακάλυψή τους από τα παιδιά. Σε αυτή την αναφορά για τους γονείς, ο συμμετέχων τους κατασκευάζει ως «ανίκανους» στην οριοθέτηση της χρήσης του «internet». Φαίνεται, έμμεσα, αυτό να ενέχει κινδύνους για τα παιδιά.

Σε αυτή τη θεματική, μία συμμετέχουσα πρότεινε την ενημέρωση του υλικού και των εκπαιδευτικών, κινητοποιώντας ακραίο σενάριο περί «τραυματισμού» των παιδιών. Τέλος, μία άλλη συμμετέχουσα κατασκεύασε το μάθημα με ηλικιακούς όρους, προτείνοντας περιεχόμενο ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα των μαθητών.

Ακόμη, 2 συμμετέχουσες αναφέρθηκαν στην σεξουαλική διαπαιδαγώγηση που λαμβάνουν τα παιδιά από την οικογένεια, κατασκευάζοντας τους ως ανεπαρκείς γι' αυτή του είδους την συζήτηση. Η συνεισφορά των γονέων στην σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών είναι κυρίαρχη στον επιστημονικό λόγο (Jankovic, et al., 2013· Breuner, et al., 2016· Shtarkshall, et al., 2007).

Απόσπασμα 1

Ελένη: Περισσότερο να καταλάβουν κάποια πράγματα τα οποία ίσως η οικογένεια πολλές φορές μην νομίζει πολλές οικογένειες μπορούν να μιλήσουν ανοιχτά να έχουν κάποια σχέση καλή ή με τα παιδιά τους που μπορεί να φτάσουν καλή εννοώ εννοώντας ώστε μπορεί να φτάσουν σε τέτοιο σημείο που να μπορούν να συζητάνε αυτά τα πράγματα με τα παιδιά τους.

Η συμμετέχουσα φαίνεται να αποδίδει ευθύνη για την έλλειψη της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών από τις οικογένειές τους, στη μεταξύ τους σχέση. Η «καλή σχέση» κατασκευάζεται ως άνετη και ανοιχτή για τέτοιες συζητήσεις, οι οποίες παρουσιάζονται ως δύσκολες.

Απόσπασμα 2

Αμαλία: Γιατί πολλές φορές όταν το θέμα αυτό το παίρνει η οικογένεια πάνω της γιατί λέγαμε ότι α είναι υπόθεση της οικογένειας και η οικογένεια πως τα μεγαλώνει αυτά τα παιδιά και τα διαπαιδαγωγεί σεξουαλικά· αν τα διαπαιδαγωγούσαν σεξουαλικά δεν θα είχαμε φτάσει εδώ σήμερα σε αυτή την κοινωνία.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει την κοινωνία και την οικογένεια ως συνυπεύθυνους για την έλλειψη διαπαιδαγώγησης των παιδιών. Η οικογένεια παρουσιάζεται ως η αφετηρία των πάντων και ως υποχρέωση των γονέων να είναι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους. Οι συνέπειες αυτής της διαπαιδαγώγησης φαίνονται στον τρόπο λειτουργίας της κοινωνίας.

Ιδιωτικότητα και Ορατότητα

Οι παρακάτω θεματικές ενότητες και απαντήσεις προέκυψαν από διαφορετικές ερωτήσεις, αλλά από το ίδιο πλαίσιο, το οποίο αφορά την αποκάλυψη των σεξουαλικών ταυτοτήτων. Οι συμμετέχοντες/ουσες στις απαντήσεις τους κινητοποίησαν όρους όπως εμπιστευτικό, μυστικό και προσωπικό για να κατασκευάσουν την σεξουαλικότητα ως κάτι ιδιωτικό.

Ιδιωτικότητα της Σεξουαλικότητας

Οι συμμετέχοντες/ουσες, στα παρακάτω αποσπάσματα, μέσα από διαφορετικές ερωτήσεις, κατασκεύασαν την σεξουαλικότητα ως κάτι ιδιωτικό, κινητοποιώντας όρους όπως την «εμπιστοσύνη» και το «μυστικό». Ακόμη, η ιδιωτικότητα της σεξουαλικότητας κατασκευάστηκε και ως κάτι προσωπικό, που δεν πρέπει να μοιραστεί με άλλους. Αυτή η διάκριση ανάμεσα σε ιδιωτικό και δημόσιο διατηρείται συστηματικά και στην βιβλιογραφία (Richardson, 2000· Richardson, 2017).

Απόσπασμα 1

Θάλεια: Θα προτιμούσα να στο έλεγε η ίδια ο ίδιος ή να το μάθαινες από αλλού;

Νίκος: Γιατί πιστεύω πως είμαι ένας άνθρωπος που μπορώ να το κρατήσω μυστικό αν δεν ήθελες να πούμε να αποκαλυφθεί θα προτιμούσα αν με εμπιστευόταν να μου το πει και βεβαίως θα είχα και την τον κατάλληλο ε την κατάλληλη διακριτικότητα να κρατήσω το μυστικό αν τυχόν ήθελε φυσικά.

Σε αυτή του την απάντηση, ο συμμετέχων κατασκευάζει την σεξουαλικότητα ως κάτι εμπιστευτικό και μυστικό. Βάζει ως παράγοντα την προσωπικότητα αυτού που θα ακούσει το «μυστικό». Αυτός στον οποίο θα το πει πρέπει να το κρατήσει «μυστικό». Ακόμη, κατασκευάζει το θέμα της διαφορετικής σεξουαλικότητας ως ευαίσθητο, που χρειάζεται διακριτικότητα στον χειρισμό του. Ωστόσο, εισάγει έμμεσα και έναν ακόμη παράγοντα, αυτόν που το άτομο μπορεί να μην του πει να το κρατήσει «μυστικό». Επομένως, αυτός μετά, με την έγκριση του ατόμου, μπορεί να μεταβιβάσει αυτή την πληροφορία και σε άλλους. Η χρήση της λέξης «μυστικό» τονίζει την ιδιωτικότητα της διαφορετικής σεξουαλικότητας.

Απόσπασμα 2

Θάλεια: Θα προτιμούσες να στο έλεγε η ίδια ο ίδιος ή να το μάθαινες από άλλού;

Ελένη: Να σου πω δεν θα με πείραζε τίποτα από τα δύο γιατί θεωρώ ότι είναι καθαρά προσωπικό να ναι θα προτιμούσα να μου το λεγε αλλά και να μη μου το λεγε πάλι δεν θα είχα πρόβλημα δεν θα με πείραζε καθόλου δηλ δηλαδή δεν όταν ένας άνθρωπος είναι εντάξει απέναντί μου το τι κάνει στο κρεβάτι του δεν με απασχολεί και η σεξουαλική του ζωή.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει, με κατηγορικό τρόπο, την σεξουαλικότητα ως κάτι προσωπικό. Χρησιμοποιεί την φράση «ο τι κάνει στο κρεβάτι του δεν με απασχολεί», για να τονίσει τον προσωπικό χαρακτήρα της σεξουαλικότητας. Επιπλέον, την κατασκευάζει ως κάτι το οποίο περιορίζεται σε ένα δωμάτιο, έχει αποκλειστικά χαρακτήρα ερωτικής προτίμησης και δεν επηρεάζει και, κατ' επέκτασιν, δεν είναι μέρος της υπόλοιπης του ζωής.

Απόσπασμα 3

Θάλεια: Γενικά, έχουν γίνει συζητήσεις για τέτοια θέματα και θεωρείται ότι όλο και περισσότερο τα άτομα αποκαλύπτουν τις σεξουαλικές τους ταυτότητες που πιο πριν έκρυβαν. Πως το βλέπεις εσύ αυτό;

Ελένη: Ε ναι αυτό αυτό είναι σίγουρο όλο τα τελευταία χρόνια ειδικά πιο παλιά δεν τολμούσε κάποιος να μιλήσει για για αυτό το πράγμα διότι γιν γινόταν ο αποδιοπομπαίος τράγος στην κοινότητα είτε είτε ήταν χωριό είτε σε σε πόλη γινόταν ήτανε μη αποδεκτός τώρα σιγά σιγά η κοινωνία έχει καταλάβει ότι αυτά τα πράγματα είναι τελείως προσωπικά και ο καθένας έχει την επιλογή στην σεξουαλική προτίμηση.

Τα παραπάνω αποσπάσματα προέρχονται από 2 διαφορετικές ερωτήσεις, όπου η συμμετέχουσα παρουσίασε την ίδια κατασκευή για την σεξουαλικότητα, δηλαδή κινητοποίησε όρους ιδιωτικότητας για να την χαρακτηρίσει. Και σε αυτή την απάντησή της, κατασκευάζει την σεξουαλικότητα ως κάτι προσωπικό.

Απόσπασμα 4

Θάλεια: Γενικά, έχουν γίνει συζητήσεις για τέτοια θέματα και θεωρείται ότι όλο και περισσότερο τα άτομα αποκαλύπτουν τις σεξουαλικές τους ταυτότητες που πιο πριν έκρυβαν. Πως το βλέπεις εσύ αυτό;

Γεωργία: Ε το βγάζουνε γιατί το κάνουν όλοι δηλαδή βλέπουν τους άλλους ότι δείχνουν και αυτοί την σεξουαλικότητά τους πιο άνετα τα δημοσιοποιούν κιόλας οπότε γι αυτό το το κάνουν και αυτοί πολύ πιο εύκολα εμένα εντάξει δεν με αφορά θεωρώ ότι είναι κάτι περισσότερο ιδιωτικό και πρέπει να το κρατήσει για τον εαυτό του αλλά έτσι όπως έχουμε γίνει που όλα τα αναρτούμε σε ινσταγκραμ φεισβμπουκτικ τοκ λογικό να τα δείχνουν όλοι τόσο πολύ.

Η συμμετέχουσα ξεκινάει τον λόγο της με μια γεγονικότητα, με την χρήση του επιθέτου «όλοι», για να περιγράψει τον λόγο που αποκαλύπτουν την σεξουαλικότητά τους. Τα άτομα επηρεάζονται από άλλους που αποκαλύπτουν τις σεξουαλικές τους ταυτότητες, και αυτό καθιστά την δική τους αποκάλυψη πιο άνετη. Ως μέσω αποκάλυψης παρουσιάζονται τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ακόμη, η σεξουαλικότητα κατασκευάζεται ως ιδιωτική. Φαίνεται να αποδίδει την ευθύνη στα ΜΚΔ, ως υπεύθυνα για την δημοσιοποίηση κάθε πτυχής της ζωής μας.

Αποκάλυψη ως Ορατότητα

Η ερώτηση που έγινε ήταν η εξής: «Γενικά, έχουν γίνει συζητήσεις για τέτοια θέματα και θεωρείται ότι όλο και περισσότερο τα άτομα αποκαλύπτουν τις σεξουαλικές τους ταυτότητες που πιο πριν έκρυβαν. Πως το βλέπεις εσύ αυτό;». Οι συμμετέχοντες/ουσες κινητοποίησαν όρους όπως η ελεύθερη έκφραση της σεξουαλικότητας, η αναγνώριση, η ορατότητα, η κοινωνική ανάπτυξη και η αποδοχή.

Απόσπασμα 1

Ιωάννα: Ε χαίρομαι πάρα πολύ γι αυτό είναι ένα τεράστιο βήμα να μπορείς να μιλήσεις ανοιχτά για την σεξουαλικότητά σου καλά αυτό περισσότερο γίνεται στα πλαίσια των φοιτητών των νέων εντάξει πιστεύω ότι δεν γίνεται τόσο πολύ ανάμεσα σε άνω των σαρανταπέντε εντάξει ίσως επειδή δεν κάνω τόσο παρέα με τέτοια άτομα αυτής της ηλικίας αλλά ναι χαίρομαι πάρα πολύ που γίνεται αυτό είναι πολύ θετικό και ο κόσμος μιλάει και πρέπει να μιλάει γι αυτά γιατί όσο όσο μιλάμε γι αυτά και όσο τα αποκαλύπτουμε τόσο καλύτερο είναι και για την κοινωνία να αρχίσει να τα ενσωματώνει στην σκέψη του και να υπάρχει αυτή η αναγνώριση και η ορατότητα.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει την τωρινή εποχή ως ένα ανεκτικό μέρος για να εκφράσει κάποιος ελεύθερα την σεξουαλικότητά του. Παρουσιάζει μία συγκεκριμένη ομάδα («φοιτητές») ως το πλαίσιο στο οποίο συμβαίνει αυτό. Ακόμη, η ελευθερία έκφρασης της σεξουαλικότητας ταυτίζεται και συνοδεύει την ανάπτυξη της κοινωνίας. Αυτή, με την σειρά της, αρχίζει να θεωρεί αυτά τα άτομα ως μέλη της. Μέσα από αυτή την διαδικασία, σύμφωνα με τη συμμετέχουσα, προκύπτει η «αναγνώριση» και η «ορατότητα».

Απόσπασμα 2

Άννα: Ό,τι πιο θετικό δείχνει μία έστω ανάπτυξη της κοινωνίας μία μικρή αλλά μία ανάπτυξη της κοινωνίας μία αποδεκτικότητα στα άτομα να μπορέσουν να εκφραστούν να μην θεωρούν να μην το θεωρήσουν κάτι τόσο μεγάλο και τραγικό το να να είσαι γκέι το να είσαι λεσβία ή οτιδήποτε να μην το θεωρήσουν τόσο μεγάλο

και απλά να είναι ένα κομμάτι της ταυτότητάς τους που εν τέλει δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία.

Η συμμετέχουσα κατασκευάζει την αποκάλυψη των σεξουαλικών ταυτοτήτων ως ανάπτυξη της κοινωνίας, η οποία κατασκευάζεται με όρους αποδοχής και ελευθερίας έκφραση. Ωστόσο, η κοινωνική ανάπτυξη χαρακτηρίζεται ως μικρή. Επίσης, η αποδοχή φαίνεται να μειώνει το συναισθηματικό αντίκτυπο που έχει η σεξουαλικότητα στα άτομα που θέλουν να την αποκαλύψουν. Η συμμετέχουσα υποστηρίζει ότι φαίνεται να απαξιώνει το ρόλο της σεξουαλικότητας στην ψυχική υγεία των ατόμων και τη θεωρεί ως «ένα κομμάτι της ταυτότητάς τους».

Συγκρίνοντας τις 2 αυτές θεματικές, παρατηρείται η κατασκευή ενός διλήμματος: το «μη φαίνεσθαι» ως ελευθερία και της δημόσιας αναγνώρισης ως ελευθερία. Οι συμμετέχοντες/ουσες της πρώτης θεματικής, διαχωρίζουν έμμεσα τη ζωή σε ιδιωτική και δημόσια, με τη σεξουαλικότητα να «ανήκει» στην πρώτη κατηγορία. Μέσα από τον ιδιωτικό χαρακτήρα της σεξουαλικότητας αναδεικνύεται η ελευθερία, καθώς τα άτομα μπορούν «να κάνουν ό,τι θέλουν», χωρίς να το δημοσιοποιούν. Από την άλλη πλευρά, κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες συνδέσαν τη δημόσια αναγνώριση της διαφορετικής σεξουαλικότητας με την ελευθερία, την ορατότητα και την αποδοχή. Φαίνεται πως μόνο μέσα από την δημοσιοποίησή της μπορούν τα άτομα να αισθανθούν «πραγματικά ελεύθερα».

Συζήτηση

Στην παρούσα εργασία, ερευνήθηκε η σχέση ανάμεσα στη θέση πως η πολιτική συμπεριφορά αντλεί από βιολογικούς παράγοντες και την ανεκτικότητα ή μη ως προς τον διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, στο ελληνικό κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Ωστόσο, η προσέγγιση που ακολουθήθηκε κατέδειξε μια πιο σύνθετη εικόνα. Ακολουθώντας την μέθοδο της θεματικής ανάλυσης και σε σημεία εφαρμόζοντας το πρίσμα της λογοανάλυσης, εξετάστηκαν τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν και οι ρητορικές στρατηγικές των συμμετέχοντων/ουσων, με στόχο την ανάδειξη κατασκευών για τις πολιτικές απόψεις, τη (διαφορετική) σεξουαλικότητα και τα δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας.

Εντοπίστηκε μια συστηματική αναφορά στην «οικογένεια» ως πλαίσιο κοινωνικοποίησης και μάθησης των πολιτικών απόψεων, παρουσιάζοντας, τα παιδιά ως «υποκείμενα» άνευ προσωπικότητας και ευάλωτα στην επιρροή των γονέων.

Κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες, επίσης, πρόσθεσαν την προσωπική βούληση ως «νέο παράγοντα» διαμόρφωσης πολιτικών απόψεων, συνδέοντάς τη με την ηλικία και κινητοποιώντας όρους εξέλιξης και ωριμότητας, αποδίδοντας ενεργητικό ρόλο στη δημιουργία ενημερωμένων πολιτικών ιδεών.

Ως προς τη διαφορετική σεξουαλικότητα, ορισμένοι/ορισμένες συμμετέχοντες/ουσες κατασκεύασαν την ετεροφυλία ως τη «φυσιολογική» και την κοινωνικά αποδεκτή σεξουαλικότητα. Τα πλαίσια στα οποία αναδείχθηκε αυτή η κατασκευή αφορούσαν το «coming out» και την προέλευση της σεξουαλικότητας. Οι συμμετέχοντες/ουσες κατέδειξαν, επίσης, την κοινωνία ως υπεύθυνη γι' αυτή την κατασκευή της ετεροφυλίας.

Ακόμη, παρατηρήθηκε συστηματική χρήση επιστημονικού λόγου, κυρίως ιατρικών όρων και γενετικής, όταν μιλούσαν για την προέλευση της σεξουαλικότητας. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ασπάστηκε την έμφυτη προέλευση της σεξουαλικότητας, κατασκευάζοντάς τη με γενετικούς όρους. Η συστηματική αναφορά στους γενετικούς παράγοντες της σεξουαλικότητας και η σύνδεσή τους με τη μη μεταβλητότητά της, βοηθάει στην κατηγοριοποίηση ενός διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού, στον λόγο, ως «φυσικού» και, κατ' επέκτασιν, αυξάνει την ανοχή (Haider-Markel & Joslyn, 2008· Jayaratne, et al., 2006· DeLamater & Hyde, 1998· Tiwari, 2022· Seidman, 2003). Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί, ότι όλοι/όλες οι συμμετέχοντες/ουσες, με εξαίρεση ένα άτομο, προσανατολίστηκαν προς την σεξουαλικότητα, χωρίς να αναφερθούν στην προέλευση της ταυτότητας φύλου, που ήταν μέρος της ερώτησης. Ακόμη, όλοι/όλες οι συμμετέχοντες/ουσες, με εξαίρεση δύο άτομα, δεν υπερέβησαν την δυαδικότητα του φύλου.

Επιπλέον, στο πλαίσιο συζήτησης για τα νομοθετικά δικαιώματα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, αν και η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών ανταποκρίθηκε θετικά στη νομοθεσία, κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες κινητοποίησαν όρους περί κανονικότητας. Αυτοί κατασκεύασαν την ετεροφυλία ως τη «φυσιολογική» σεξουαλικότητα, κινητοποιώντας όρους δυαδικότητας του φύλου και αναπαραγωγής. Τέλος, κάποιοι/κάποιες συμμετέχοντες/ουσες κατασκεύασαν τη σεξουαλικότητα ως κάτι ιδιωτικό και προσωπικό, στα πλαίσια των ερωτήσεων για το «coming out», κινητοποιώντας όρους εμπιστευτικότητας.

Ωστόσο, πρέπει να αναφερθεί ότι τα παραπάνω αποτελέσματα προέκυψαν από 10 συμμετέχοντες/ουσες, επομένως δε θα ήταν δυνατή η γενίκευση των αποτελεσμάτων και ούτε ουσιώδης. Επιπλέον, αυτές οι κατασκευές και επιχειρήματα προέκυψαν σε ένα

συγκεκριμένο πλαίσιο που έθεσε η παρούσα έρευνα, και στο ελληνικό κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο. Επομένως, χρήζει περαιτέρω έρευνας σε άλλα πλαίσια αλλά και διαπολιτισμικά.

Συνοψίζοντας, η παρούσα έρευνα καταδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω μελέτη της κοινωνικής κατασκευής της επιρροής της οικογένειας και της ενηλικίωσης ως ωριμότητα στο πλαίσιο της δημιουργίας και της ανάπτυξης των πολιτικών απόψεων. Ακόμη, σημαντική είναι η αναζήτηση των κατασκευών για το «φυσιολογικό» και το «κανονικό», εντός του πλαισίου της διαφορετικής σεξουαλικότητας, αλλά και της ιδιωτικότητας της σεξουαλικότητας, καθώς φαίνεται να συναρθρώνουν επιχειρήματα που αναπαράγουν διακρίσεις και αποκλεισμούς.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Abou-Chadi, T., & Finnigan, R. (2019). Rights for same-sex couples and public attitudes toward gays and lesbians in Europe. *Comparative Political Studies*, 52(6), 868-895.

<https://doi.org/10.1177/0010414018797947>

Aleshire, M. E. (2016). Sexual orientation, gender identity, and gender expression: what are they?. *The Journal for Nurse Practitioners*, 12(7), e329-e330.

<https://doi.org/10.1016/j.nurpra.2016.03.016>

Alford, J. R., & Hibbing, J. R. (2008). The new empirical biopolitics. *Faculty Publications: Political Science*, 36. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.11.060806.161216>

Ali, S. (2017). The Coming Out Journey: A Phenomenological Investigation of a Lifelong Process. *VISTAS Online*, 21, 1-16.

Ali, S., & Barden, S. (2015). Considering the Cycle of Coming Out: Sexual Minority Identity Development. *Professional Counselor*, 5(4). doi:10.15241/sa.5.4.501

Ali, S., & Lambie, G. W. (2019). Examining the utility of group counseling for LGBTQ+ young adults in the coming out process. *The Journal for Specialists in Group Work*, 44(1), 46-61. <https://doi.org/10.1080/01933922.2018.1561775>

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- Attwood, F. (2006). Sexed up: Theorizing the sexualization of culture. *Sexualities*, 9(1), 77-94. <https://doi.org/10.1177/1363460706053336>
- Ashley, F. (2019). Thinking an ethics of gender exploration: Against delaying transition for transgender and gender creative youth. *Clinical child psychology and psychiatry*, 24(2), 223-236. <https://doi.org/10.1177/1359104519836462>
- Baams, L., Grossman, A. H., & Russell, S. T. (2015). Minority stress and mechanisms of risk for depression and suicidal ideation among lesbian, gay, and bisexual youth. *Developmental psychology*, 51(5), 688. <https://doi.org/10.1037/a0038994>
- Baiocco, R., Fontanesi, L., Santamaria, F., Ioverno, S., Marasco, B., Baumgartner, E., Willoughby, B. L. B., & Laghi, F. (2015). Negative parental responses to coming out and family functioning in a sample of lesbian and gay young adults. *Journal of Child and Family Studies*, 24(5), 1490-1500. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-9954-z>
- Barnes, R., Auburn, T., & Lea, S. (2004). Citizenship in practice. *British journal of social psychology*, 43(2), 187-206. <https://doi.org/10.1348/0144666041501705>
- Baumrind, D. (2013). Authoritative parenting revisited: History and current status. In R. E. Larzelere, A. S. Morris, & A. W. Harrist (Eds.), *Authoritative parenting: Synthesizing nurturance and discipline for optimal child development* (pp. 11–34). <https://doi.org/10.1037/13948-002>
- Baum, J., & Westheimer, K. (2015). Sex? Sexual Orientation? Gender Identity? Gender Expression?. *Teaching Tolerance*, 50(34–38).
- Biddle, S. K. (2017). Social constructions of childhood: From not-yet-adults to people in their own right. *Anthós*, 8(1), 3. DOI:10.15760/anthos.2017.10
- Blank, R. H. (2014). Biology and Political Behavior. In *Politics and the Life Sciences: The State of the Discipline*. Emerald Group Publishing Limited. <https://doi.org/10.1108/S2042-994020140000012004>
- Bogaert, A. F. (2015). Asexuality: What it is and why it matters. *Journal of sex research*, 52(4), 362-379. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1015713>

- Braun, B. (2007). Biopolitics and the molecularization of life. *Cultural geographies*, 14(1), 6-28. <https://doi.org/10.1177/1474474007072817>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Breuner, C. C., Mattson, G., Committee on Adolescence, Committee on Psychosocial Aspects of Child and Family Health, Breuner, C. C., Adelman, W. P., ... & Wissow, L. S. (2016). Sexuality education for children and adolescents. *Pediatrics*, 138(2), e20161348. <https://doi.org/10.1542/peds.2016-1348>
- Brotto, L. A., & Yule, M. (2017). Asexuality: Sexual orientation, paraphilia, sexual dysfunction, or none of the above?. *Archives of sexual behavior*, 46(3), 619-627. <https://doi.org/10.1007/s10508-016-0802-7>
- Callis, A. S. (2009). Playing with Butler and Foucault: Bisexuality and queer theory. *Journal of Bisexuality*, 9(3-4), 213-233. <https://doi.org/10.1080/15299710903316513>
- Cannon, C., Lauve-Moon, K., & Buttell, F. (2015). Re-theorizing intimate partner violence through post-structural feminism, queer theory, and the sociology of gender. *Social Sciences*, 4(3), 668-687. <https://doi.org/10.3390/socsci4030668>
- Cass, V. C. (1979). Homosexual identity formation: A theoretical model. *Journal of homosexuality*, 4(3), 219-235. https://doi.org/10.1300/J082v04n03_01
- Clarke, V., Braun, V., & Hayfield, N. (2015). Thematic analysis. *Qualitative psychology: A practical guide to research methods*, 3, 222-248.
- Coleman, M., & Grove, K. (2009). Biopolitics, biopower, and the return of sovereignty. *Environment and Planning D: Society and Space*, 27(3), 489-507. <https://doi.org/10.1068/d3508>
- Condor, S. (2011). Towards a social psychology of citizenship? Introduction to the special issue. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 21(3), 193-201. <https://doi.org/10.1002/casp.1089>

- Dar-Nimrod, I., & Heine, S.J. (2011). Genetic essentialism: On the deceptive determinism of DNA. *Psychological Bulletin*, 137(5), 800-818. <https://doi.org/10.1037/a0021860>
- Dean, C. J. (1994). The productive hypothesis: Foucault, gender, and the history of sexuality. *History and theory*, 271-296. <https://doi.org/10.2307/2505475>
- Dean, J. J. (2011). The cultural construction of heterosexual identities. *Sociology Compass*, 5(8), 679-687. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9020.2011.00395.x>
- DeLamater, J. D., & Hyde, J. S. (1998). Essentialism vs. social constructionism in the study of human sexuality. *Journal of sex research*, 35(1), 10-18. <https://doi.org/10.1080/00224499809551913>
- DeLuzio Chasin, C. J. (2011). Theoretical issues in the study of asexuality. *Archives of sexual behavior*, 40(4), 713-723. <https://doi.org/10.1007/s10508-011-9757-x>
- Diamond, L. M. (2016). Sexual fluidity in male and females. *Current Sexual Health Reports*, 8, 249-256. <https://doi.org/10.1007/s11930-016-0092-z>
- Drazenovich, G. (2012). A Foucauldian analysis of homosexuality. *Educational philosophy and theory*, 44(3), 259-275. <https://doi.org/10.1111/j.1469-5812.2010.00653.x>
- Duckitt, J. (2015). Authoritarian personality. *International encyclopedia of the social & behavioral sciences*, 2, 2. ISBN: 9780080970868
- Duckitt, J., & Sibley, C. G. (2010). Personality, ideology, prejudice, and politics: A dual-process motivational model. *Journal of personality*, 78(6), 1861-1894. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2010.00672.x>
- Dunn, K. (2010). Biological determinism and LGBT Tolerance: a quantitative exploration of biopolitical beliefs. *Western Journal of Black Studies*, 34(3).
- European Court of Human Rights (2013). Reasons for excluding same-sex couples from “civil unions” under Greek law were not convincing.
- Evans, D. (2013). Sexual citizenship: The material construction of sexualities. *Routledge*.

- Foucault, M. (1976). *The History of Sexuality, Volume 1: An Introduction (La volonté de savoir)*. New York: Pantheon Books.
- Frost, T. (2019). The dispositif between Foucault and Agamben. *Law, Culture and the Humanities*, 15(1), 151-171. <https://doi.org/10.1177/1743872115571697>
- Fylan, F. (2005). Semi-structured interviewing. *A handbook of research methods for clinical and health psychology*, 5(2), 65-78.
- Galupo, M. P., Henise, S. B., & Mercer, N. L. (2016). “The labels don't work very well”: Transgender individuals' conceptualizations of sexual orientation and sexual identity. *International Journal of Transgenderism*, 17(2), 93-104. <https://doi.org/10.1080/15532739.2016.1189373>
- Gerring, J. (2017). Qualitative methods. *Annual review of political science*, 20, 15-36. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-092415-024158>
- Gianino, M. (2008). Adaptation and transformation: The transition to adoptive parenthood for gay male couples. *Journal of GLBT Family Studies*, 4(2), 205–243. doi:10.1080/15504280802096872.
- Gilroy, C., & Kashyap, R. (2021). Digital traces of sexualities: understanding the salience of sexual identity through disclosure on social media. *Socius*. <https://doi.org/10.1177/23780231211029499>
- Gordon, P. E. (2017). The authoritarian personality revisited: Reading Adorno in the age of Trump. *boundary 2*, 44(2), 31-56. <https://doi.org/10.1215/01903659-3826618>
- Green, A. I. (2007). Queer theory and sociology: Locating the subject and the self in sexuality studies. *Sociological theory*, 25(1), 26-45. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9558.2007.00296.x>
- Haberland, N., & Rogow, D. (2015). Sexuality education: emerging trends in evidence and practice. *Journal of adolescent health*, 56(1), S15-S21. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.08.013>

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- Haider-Markel, D. P., & Joslyn, M. R. (2008). Beliefs about the origins of homosexuality and support for gay rights: An empirical test of attribution theory. *Public opinion quarterly*, 72(2), 291-310. <https://doi.org/10.1093/poq/nfn015>
- Hannah, M. G. (2011). Biopower, life and left politics. *Antipode*, 43(4), 1034-1055. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8330.2010.00840.x>
- Haslam, N., & Kvaale, E. P. (2015). Biogenetic explanations of mental disorder: The mixed-blessings model. *Current Directions in Psychological Science*, 24(5), 399-404. <https://doi.org/10.1177/09637214155588082>
- Haslam, N., & Levy, S. R. (2006). Essentialist beliefs about homosexuality: Structure and implications for prejudice. *Personality and social psychology bulletin*, 32(4), 471-485. <https://doi.org/10.1177/0146167205276516>
- Hatemi, P. K., & McDermott, R. (2012). The genetics of politics: Discovery, challenges, and progress. *Trends in Genetics*, 28(10), 525-533. <https://doi.org/10.1016/j.tig.2012.07.004>
- He, L. (2017). The construction of gender: Judith Butler and gender performativity. In 2nd International Conference on Contemporary Education, Social Sciences and Humanities (ICCESSH 2017) (pp. 682-685). *Atlantis Press*. DOI: 10.2991/iccessh-17.2017.166
- Herd, G., & Kertzner, R. (2006). I do, but I can't: The impact of marriage denial on the mental health and sexual citizenship of lesbians and gay men in the United States. *Sexuality Research and Social Policy Journal of NSRC*, 3, 33-49. <https://doi.org/10.1525/srsp.2006.3.1.33>
- Herek, G. M. (2004). Beyond "homophobia": Thinking about sexual prejudice and stigma in the twenty-first century. *Sexuality research & social policy*, 1, 6-24. <https://doi.org/10.1525/srsp.2004.1.2.6>
- Hooghe, M., & Meeusen, C. (2013). Is same-sex marriage legislation related to attitudes toward homosexuality? Trends in tolerance of homosexuality in European countries

between 2002 and 2010. *Sexuality Research and Social Policy*, 10(4), 258-268.

<https://doi.org/10.1007/s13178-013-0125-6>

Αλλαγή κωδικού πεδίου

Jankovic, S., Malatestinic, G., & Bencevic Striehl, H. (2013). Parents' attitudes on sexual education—what and when?. *Collegium antropologicum*, 37(1), 17-22.

Jayaratne, T. E., Gelman, S. A., Feldbaum, M., Sheldon, J. P., Petty, E. M., & Kardia, S. L. (2009). The perennial debate: Nature, nurture, or choice? Black and White Americans' explanations for individual differences. *Review of General Psychology*, 13(1), 24-33. <https://doi.org/10.1037/a0014227>

Jayaratne, T. E., Ybarra, O., Sheldon, J. P., Brown, T. N., Feldbaum, M., Pfeffer, C. A., & Petty, E. M. (2006). White Americans' genetic lay theories of race differences and sexual orientation: Their relationship with prejudice toward Blacks, and gay men and lesbians. *Group Processes & Intergroup Relations*, 9(1), 77-94. <https://doi.org/10.1177/1368430206059863>

Jenkins, J., & Finneman, T. (2018). Gender trouble in the workplace: applying Judith Butler's theory of performativity to news organizations. *Feminist Media Studies*, 18(2), 157-172. <https://doi.org/10.1080/14680777.2017.1308412>

Johfre, S., & Saperstein, A. (2023). The Social Construction of Age: Concepts and Measurement. *Annual Review of Sociology*, 49. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-031021-121020>

Kanai, R., Feilden, T., Firth, C., & Rees, G. (2011). Political orientations are correlated with brain structure in young adults. *Current biology*, 21(8), 677-680. <https://doi.org/10.1016/j.cub.2011.03.017>

Kantor, L. M., & Lindberg, L. (2020). Pleasure and sex education: The need for broadening both content and measurement. *American Journal of Public Health*, 110(2), 145-148. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2019.305320>

Katz-Wise, S. L. (2015). Sexual fluidity in young adult women and men: Associations with sexual orientation and sexual identity development. *Psychology & Sexuality*, 6(2), 189-208. <https://doi.org/10.1080/19419899.2013.876445>

- Kudrnáč, A. (2015). Theoretical perspectives and methodological approaches in political socialization research. *Sociológia-Slovak Sociological Review*, 47(6), 605-624.
- Leung, H., Shek, D. T., Leung, E., & Shek, E. Y. (2019). Development of contextually-relevant sexuality education: Lessons from a comprehensive review of adolescent sexuality education across cultures. *International journal of environmental research and public health*, 16(4), 621. <https://doi.org/10.3390/ijerph16040621>
- Lilja, M., & Vinthagen, S. (2014). Sovereign power, disciplinary power and biopower: resisting what power with what resistance?. *Journal of Political Power*, 7(1), 107-126. <https://doi.org/10.1080/2158379X.2014.889403>
- Lindqvist, A., Sendén, M. G., & Renström, E. A. (2021). What is gender, anyway: a review of the options for operationalising gender. *Psychology & sexuality*, 12(4), 332-344. <https://doi.org/10.1080/19419899.2020.1729844>
- Little, W., & Little, W. (2016). Gender, sex, and sexuality. *Introduction to Sociology-2nd Canadian Edition*.
- Lister, R. (2007). Inclusive citizenship: Realizing the potential. *Citizenship studies*, 11(1), 49-61. <https://doi.org/10.1080/13621020601099856>
- MacInnis, C. C., & Hodson, G. (2015). Why are heterosexual men (vs. women) particularly prejudiced toward gay men? A social dominance theory explanation. *Psychology & Sexuality*, 6(3), 275-294. <https://doi.org/10.1080/19419899.2014.987684>
- Maimon, M. R., Sanchez, D. T., Albuja, A. F., & Howansky, K. (2021). Bisexual identity denial and health: Exploring the role of societal meta-perceptions and belonging threats among bisexual adults. *Self and Identity*, 20(4), 515-527. <https://doi.org/10.1080/15298868.2019.1624275>
- Manning, J. (2015). Communicating sexual identities: A typology of coming out. *Sexuality & culture*, 19(1), 122-138. <https://doi.org/10.1007/s12119-014-9251-4>
- McCann, H. (2016). Epistemology of the subject: Queer theory's challenge to feminist sociology. *Women's studies quarterly*, 224-243.

Αλλαγή κωδικού πεδίου

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- McWhorter, L. (2004). Sex, race, and biopower: A Foucauldian genealogy. *Hypatia*, 19(3), 38-62. <https://doi.org/10.1111/j.1527-2001.2004.tb01301.x>
- Mehra, B., & Braquet, D. (2011). Progressive LGBTQ reference: Coming out in the 21st century. *Reference services review*. <https://doi.org/10.1108/00907321111161403>
- Messina, R., & D'Amore, S. (2018). Adoption by lesbians and gay men in Europe: Challenges and barriers on the journey to adoption. *Adoption quarterly*, 21(2), 59-81. <https://doi.org/10.1080/10926755.2018.1427641>
- Miglietta, A., Gattino, S., & Esses, V. M. (2014). What causes prejudice? How may we solve it? Lay beliefs and their relations with classical and modern prejudice and social dominance orientation. *International Journal of Intercultural Relations*, 40, 11-21. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.12.004>
- Molnar, I. E. (2015). Aspects Regarding the Reliability of the Translated and Adapted Version of the Gay Lesbian Identity Scale. *Journal of Experiential Psychotherapy Revista de Psihoterapie Experientiala*, 18(2).
- Morandini, J. S., Blaszczyński, A., & Dar-Nimrod, I. (2017). Who adopts queer and pansexual sexual identities?. *The Journal of Sex Research*, 54(7), 911-922. <https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1249332>
- Morgenroth, T., & Ryan, M. K. (2018). Gender trouble in social psychology: How can Butler's work inform experimental social psychologists' conceptualization of gender?. *Frontiers in Psychology*, 1320. doi: 10.3389/fpsyg.2018.01320
- Morris, C., Kaljonen, M., & Hadley Kershaw, E. (2022). Governing plant-centred eating at the urban scale in the UK: The Sustainable Food Cities network and the reframing of dietary biopower. *The Geographical Journal*, 188(3), 358-369. <https://doi.org/10.1111/geoj.12388>
- Mortimer, J. T., & Moen, P. (2016). The changing social construction of age and the life course: Precarious identity and enactment of "early" and "encore" stages of adulthood. *Handbook of the Life Course: Volume II*, 111-129. https://doi.org/10.1007/978-3-319-20880-0_5

Αλλαγή κωδικού πεδίου

- Mota, T. (2022). Biopolitics and Agonistics: From Foucault to Negri and Hardt. *Kriterion: Revista de Filosofia*, 63, 491-514.
- Murray, R. G., & Mulvaney, M. K. (2012). Parenting styles, socialization, and the transmission of political ideology and partisanship. *Politics & Policy*, 40(6), 1106-1130. <https://doi.org/10.1111/j.1747-1346.2012.00395.x>
- Parchev, O. (2019). Biopower, sadomasochism, and pastoral power: Acceptance via transgression. *Sexuality & Culture*, 23(1), 337-355. <https://doi.org/10.1007/s12119-018-9563-x>
- Parker, R. (2009). Sexuality, culture and society: shifting paradigms in sexuality research. *Culture, health & sexuality*, 11(3), 251-266. <http://dx.doi.org/10.1080/13691050701606941>
- Pistella, J., Salvati, M., Ioverno, S., Laghi, F., & Baiocco, R. (2016). Coming-out to family members and internalized sexual stigma in bisexual, lesbian and gay people. *Journal of Child and Family Studies*, 25(12), 3694-3701. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0528-0>
- Polderman, T. J., Kreukels, B. P., Irwig, M. S., Beach, L., Chan, Y. M., Derks, E. M., ... & International Gender Diversity Genomics Consortium. (2018). The biological contributions to gender identity and gender diversity: bringing data to the table. *Behavior genetics*, 48, 95-108. <https://doi.org/10.1007/s10519-018-9889-z>
- Potter, J. (2004). Discourse analysis. *Handbook of data analysis*, 607-624.
- Rabinow, P., & Rose, N. (2006). Biopower today. *BioSocieties*, 1(2), 195-217. <https://doi.org/10.1017/S1745855206040014>
- Raman, S., & Tutton, R. (2010). Life, science, and biopower. *Science, Technology, & Human Values*, 35(5), 711-734. <https://doi.org/10.1177/0162243909345838>
- Repo, J. (2013). The life function: The biopolitics of sexuality and race revisited. *Theory & Event*, 16(3). <https://doi.org/10.1177/0162243909345838>
- Richardson, D. (2000). Constructing sexual citizenship: Theorizing sexual rights. *Critical social policy*, 20(1), 105-135.

- Richardson, D. (2017). Rethinking sexual citizenship. *Sociology*, 51(2), 208-224.
<https://doi.org/10.1177/0038038515609024>
- Roach, T. J. (2009). Sense and Sexuality: Foucault, Wojnarowicz, and Biopower. *Nebula*, 6(3), 155-173.
- Rose, N. (2001). Biopolitics in the twenty first century—Notes for a research agenda. *Distinktion: Scandinavian Journal of Social Theory*, 2(3), 25-44.
<http://dx.doi.org/10.1080/1600910X.2001.9672798>
- Rose, N. (2012). Democracy in the contemporary life sciences. *BioSocieties*, 7(4), 459-472.
<https://doi.org/10.1057/biosoc.2012.26>
- Rumens, N. (2016). Sexualities and accounting: A queer theory perspective. *Critical Perspectives on Accounting*, 35, 111-120. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2015.05.003>
- Ryan, J. M. (2020). Queer theory. *Companion to sexuality studies*, 79-94.
<https://doi.org/10.1002/9781119315049.ch5>
- Schotten, C. H. (2015). Against totalitarianism: Agamben, Foucault, and the politics of critique. *Foucault Studies*, 155-179. <https://doi.org/10.22439/fs.v0i0.4935>
- Seidman, S. (2003). The Social Construction of Sexuality. *Semantic Scholar*.
- Sibley, C. G., & Duckitt, J. (2008). Personality and prejudice: A meta-analysis and theoretical review. *Personality and Social Psychology Review*, 12(3), 248-279.
<https://doi.org/10.1177/1088868308319226>
- Sibley, C. G., & Liu, J. H. (2010). Social dominance orientation: Testing a global individual difference perspective. *Political Psychology*, 31(2), 175-207.
<https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2009.00748.x>
- Shtarkshall, R. A., Santelli, J. S., & Hirsch, J. S. (2007). Sex education and sexual socialization: Roles for educators and parents. *Perspectives on sexual and reproductive health*, 39(2), 116-119. <https://doi.org/10.1363/3911607>

- Shurts, W. M., Kooyman, L., Rogers, R. C., & Burlew, L. (2020). Assessing the intersectionality of religious and sexual identities during the coming-out process. *Counseling and Values*, 65(1), 15-37.
- Souza, E. M. D. (2017). Where is queer theory in organizational studies. *Sociol Int J*, 1(4), 127-134.
- Stryker, S. (2014). Biopolitics. *Transgender Studies Quarterly*, 1(1-2), 38-42.
<https://doi.org/10.1215/23289252-2399542>
- Suhay, E., Brandt, M. J., & Proulx, T. (2017). Lay belief in biopolitics and political prejudice. *Social Psychological and Personality Science*, 8(2), 173-182.
<https://doi.org/10.1177/1948550616667615>
- Suhay, E., & Jayaratne, T. E. (2013). Does biology justify ideology? The politics of genetic attribution. *Public opinion quarterly*, 77(2), 497-521.
<https://doi.org/10.1093/poq/nfs049>
- Takács, J., Szalma, I., & Bartus, T. (2016). Social attitudes toward adoption by same-sex couples in Europe. *Archives of sexual behavior*, 45, 1787-1798.
<https://doi.org/10.1007/s10508-016-0691-9>
- Terry, G., Hayfield, N., Clarke, V., & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The SAGE handbook of qualitative research in psychology*, 2, 17-37.
- Tisdall, E. K. M., & Punch, S. (2012). Not so 'new'? Looking critically at childhood studies. *Children's geographies*, 10(3), 249-264.
<https://doi.org/10.1080/14733285.2012.693376>
- Tiwari, P. R. (2022). LITERATURE AND SOCIAL CONSTRUCTION OF SEXUALITY.
- Tonkiss, F. (2012). Discourse analysis. *Researching society and culture*, 3, 405-423.
- Van Ditmars, M. M. (2023). Political socialization, political gender gaps and the intergenerational transmission of left-right ideology. *European Journal of Political Research*, 62(1), 3-24. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12517>

Ventriglio, A., & Bhugra, D. (2019). Sexuality in the 21st century: Sexual fluidity. *East Asian Archives of Psychiatry*, 29(1), 30-34.

Weeks, J. (1998). The sexual citizen. *Theory, culture & society*, 15(3-4), 35-52.

<https://doi.org/10.1177/0263276498015003003>

Willig, C. (2013). EBOOK: introducing qualitative research in psychology. *McGraw-hill education (UK)*.

Ελληνική

Καούνη, Ν. (2019) Από το 2005 έως σήμερα: Έκρηξη ακτιβιστικής δραστηριότητας και ενδοσκόπηση. Στο Δ. Αγγελίδης, Ν. Παπαθανασίου & Ε.-Ο. Χρηστίδη (Επιμ.), *Αόρατη Ιστορία: Διαδρομές, βιώματα, πολιτικές των ΛΟΑΤΚΙ+ στην Ελλάδα*. Αθήνα: *Εφημερίδα των Συντακτών*.

Κοκκίνη, Μ. (2019). Στο [omofylofilia.gr](https://www.lifo.gr/lgbtqi-sto-omofylofilia-gr-oi-omofylofiloi-einai-apodektoi-ftanei-na-min-kanoun-sex-kai-na-ginoum) οι ομοφυλόφιλοι είναι αποδεκτοί φτάνει να μην κάνουν σεξ (και να γίνουν άγιοι). *LiFO*. Ανακτήθηκε από <https://www.lifo.gr/lgbtqi-sto-omofylofilia-gr-oi-omofylofiloi-einai-apodektoi-ftanei-na-min-kanoun-sex-kai-na-ginoum>

Λαχανιώτη, Λ. (2020). Σεξουαλικότητα, φύλο και κοινωνική εργασία. Στο Ν. Παπαθανασίου & Ε.-Ο. Χρηστίδη (Επιμ.) *Συμπερίληψη & Ανθεκτικότητα. Βασικές αρχές ψυχοκοινωνικής στήριξης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου*. (σελ 263-278). Gutenberg.

Παπαγάνης, Φ. (2020). Βασικές έννοιες και ΛΟΑΤΚΙ+ ορολογία. Στο Ν. Παπαθανασίου & Ε.-Ο. Χρηστίδη (Επιμ.) *Συμπερίληψη & Ανθεκτικότητα. Βασικές αρχές ψυχοκοινωνικής στήριξης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου*. (σελ 70-85). Gutenberg.

Παπαζόγλου, Α. (2020). Η ελληνική ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα τον 21^ο αιώνα. Οι διεκδικήσεις και η συναφής νομοθεσία. Στο Ν. Παπαθανασίου & Ε.-Ο. Χρηστίδη (Επιμ.) *Συμπερίληψη & Ανθεκτικότητα. Βασικές αρχές ψυχοκοινωνικής στήριξης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου*. (σελ 423-436). Gutenberg.

Παπαθανασίου, Ν., & Χρηστίδη, Ε. Ο. (2020). Θεωρητικό πλαίσιο. Επίδραση των διακρίσεων, μειονοτικό στρες, ψυχική ανθεκτικότητα, και κοινοτική ψυχολογία. Στο Ν. Παπαθανασίου & Ε.-Ο. Χρηστίδη (Επιμ.) Συμπερίληψη & Ανθεκτικότητα. Βασικές αρχές ψυχοκοινωνικής στήριξης σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου. (σελ 29-69). Gutenberg.

Ρούσσοι, Α. (2015). Η «Αυταρχική Προσωπικότητα». Η δημιουργία και η διαχείριση της έννοιας, σύμφωνα με την ποιοτική προσέγγιση της Κριτικής Θεωρίας. *ResearchGate*.

Σολομών-Πάντα, Λ. (2021). Τα ομόφυλα ζευγάρια στην Ελλάδα δεν δικαιούνται να υιοθετούν παιδιά. Καιρός να το ανατρέψουμε. *Propaganda*. Ανακτήθηκε από: <https://propaganda.gr/stories/onirevomaste-enan-kosmo-opou-ta-loatki-zevgaria-tha-dikeounte-na-iiothetoun-pedia>

Ελληνικοί Νόμοι

Νόμος ν.2447 1996: Μεταρρυθμίσεις για την υιοθεσία. ΦΕΚ Α' 278 30.12.1996. Ανακτήθηκε από: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/208808/nomos-2447-1996>

Νόμος 3719 2008 : Μεταρρυθμίσεις για την οικογένεια , το παιδί , την κοινωνία και άλλες διατάξεις. ΦΕΚ 241 Α 26-11-2008. Ανακτήθηκε από <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia-n-3719-2008.html>

Νόμος 4538 2018 : Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις. ΦΕΚ 85 Α 16-5-2018. Ανακτήθηκε από <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia-nomos-4538-2018-phek-85a-16-5-2018.html>

Νόμος 4356 2015 : Σύμφωνο συμβίωσης, άσκηση δικαιωμάτων, ποινικές και άλλες διατάξεις. ΦΕΚ 181 Α 24-12-2015. Ανακτήθηκε από <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia-nomos-4356-2015.html>

Παραρτήματα

Παράρτημα 1

Στα πλαίσια της εκπόνησης πτυχιακών εργασιών του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, διεξάγεται έρευνα με θέμα τη σχέση ανάμεσα στην πίστη πως υπάρχουν βιολογικοί παράγοντες στην πολιτική συμπεριφορά και στην ανεκτικότητα ως προς τον διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό στο ελληνικό κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Η συμμετοχή σας θα είναι εθελοντική και χωρίς καμία δέσμευση. Θα διατηρηθεί η ανωνυμία και θα προστατευθούν τα προσωπικά σας δεδομένα (εφόσον ενδιαφέρεστε να συμμετάσχετε στην έρευνα, θα σας δοθεί το αντίστοιχο έντυπο ενημέρωσης). Η μελέτη έχει λάβει έγκριση από την επιτροπή ηθικής και δεοντολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Σε περίπτωση που ενδιαφέρεστε να μάθετε περισσότερα ή και να συμμετάσχετε στην έρευνα, παρακαλώ επικοινωνήστε με την ερευνήτρια Ευθαλία Σκούρα μέσω psy00110@uowm.gr.

Παράρτημα 2

Έχετε προσκληθεί να συμμετάσχετε σε μια έρευνα με θέμα «βιοπολιτική, σεξουαλικότητα και πολιτεότητα» που διεξάγεται από την Ευθαλία Σκούρα, φοιτήτρια στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Το έντυπο που κρατάτε στα χέρια θα σας δώσει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζεστε προκειμένου να καταλάβετε για ποιούς λόγους πραγματοποιείται αυτή η έρευνα και γιατί έχετε προσκληθεί να συμμετάσχετε. Περιγράφει, επίσης, τι θα αφορά η συμμετοχή σας, δηλαδή τι θα πρέπει να κάνετε καθώς και τυχόν κινδύνους ή δυσκολίες που μπορεί να προκύψουν από τη συμμετοχή σας. Σας παρακαλούμε να αφιερώσετε όσο χρόνο χρειάζεστε για να το διαβάσετε, να το σκεφτείτε και να κάνετε όποιες ερωτήσεις θέλετε είτε τώρα είτε οποιαδήποτε άλλη στιγμή. Αν αποφασίσετε να συμμετάσχετε, θα σας ζητηθεί να υπογράψετε αυτό το έντυπο και θα λάβετε ένα αντίγραφο.

1. ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ·

Θα ερευνηθεί το εάν η απόδοση της πολιτικής συμπεριφοράς σε βιολογικούς παράγοντες ή όχι σχετίζεται με το πώς προσλαμβάνεται η σεξουαλικότητα, με έμφαση προσανατολισμούς

στο φάσμα του «διαφορετικού». Η έρευνα εστιάζει στο ελληνικό πλαίσιο και απευθύνεται σε άτομα που ζουν στην Ελλάδα.

2. ΠΟΙΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ· ΓΙΑΤΙ ΕΧΩ ΠΡΟΣΚΛΗΘΕΙ·

Το δείγμα μας θα αποτελείται από 10 Έλληνες, ενήλικες, εθελοντές 18-60 ετών, οποιοδήποτε φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού. Δεν είναι απαραίτητο να έχουν τελειώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση και πρέπει να έχουν πολιτικά δικαιώματα. Στόχος της έρευνας δεν είναι να μελετηθεί η επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών στις αντιλήψεις των ατόμων, αλλά να υπάρχει ποικιλία σε διαφορετικές απόψεις.

Έχετε προσκληθεί σε αυτό το πλαίσιο και μετά από θετική απόκρισή σας να λάβετε μέρος στην έρευνα.

3. ΜΕ ΠΟΙΟ ΤΡΟΠΟ ΘΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΩ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ· ΤΙ ΘΑ ΜΟΥ ΖΗΤΗΘΕΙ ΝΑ ΚΑΝΩ·

Αν συμφωνήσετε να λάβετε μέρος σε αυτή την έρευνα θα σας ζητηθεί να κάνετε μια συζήτηση - συνέντευξη με τον ερευνητή ερευνήτρια που θα διαρκέσει περίπου 30-50 λεπτά και η οποία θα ηχογραφηθεί. Με την ολοκλήρωση της συνέντευξης ολοκληρώνεται και η συμμετοχή σας στην έρευνα.

Οι ερωτήσεις αφορούν ζητήματα σχετικά με α) τη σεξουαλικότητα β) τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται και γ) στα πλαίσια της κοινωνίας, και της καθημερινής ζωής και διάφορων θεσμών (π.χ. στον καθημερινό, μιντιακό ιατρικό, νομοθετικό και πολιτικό λόγο). Μπορείτε να παραλείψετε οποιαδήποτε ερώτηση δεν νιώθετε άνετα να απαντήσετε.

Οι συνεντεύξεις θα γίνουν σε ήσυχους και οικείους σε όλους χώρους, δηλαδή σε χώρους που διατίθενται από το πανεπιστήμιο στην επιστημονική υπεύθυνη, σε ήσυχα καφέ, ή σε άλλους χώρους συνάντησης με την προϋπόθεση να τηρούνται οι αρχές ασφάλειας και εμπιστευτικότητας. Το πότε θα λάβει χώρα η συνέντευξη θα κανονιστεί μετά από συνεννόηση, έτσι ώστε να βολεύει όλους όσους συμμετέχουν.

4. ΠΟΙΟΣ ΩΦΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ· Η ΕΧΩ ΚΑΠΟΙΟ ΟΦΕΛΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ·

Δεν υπάρχουν κάποια άμεσα οφέλη για σας από τη συμμετοχή σας. Ωστόσο, η συμβολή σας είναι σημαντική γιατί ελπίζουμε ότι θα μπορέσει να ευαισθητοποιήσει διάφορες κοινωνικές ομάδες στην Ελλάδα σε ζητήματα που αφορούν στη βιοπολιτική και σεξουαλικότητα.

Επιπλέον, μπορείτε να ενημερώνεστε για τα αποτελέσματα του προγράμματος μέσω της φοιτήτριας, Ευθαλίας Σκούρα, και της επόπτριας, κα. Μαρίας Ξενιτίδου (mxenitidou@uowm.gr).

5. ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΙΝΔΥΝΟΙ (Η ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ) ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ·

Πιστεύουμε ότι δεν υπάρχουν γνωστοί κίνδυνοι που σχετίζονται με τη συμμετοχή σας.

6. ΥΠΟΧΡΕΟΥΜΑΙ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΑΣΧΩ·

Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι απολύτως εθελοντική. Μπορείτε να αρνηθείτε να συμμετάσχετε χωρίς καμία αιτιολογία ή δικαιολογία. Αν όμως δεχτείτε να συμμετάσχετε σας παρακαλούμε να διαβάσετε προσεκτικά το έντυπο που έχετε στα χέρια σας, να το κρατήσετε και να υπογράψετε το έντυπο συναίνεσης στην τελευταία σελίδα.

Ακόμη και αφού δεχτείτε να συμμετάσχετε μπορείτε να αλλάξετε γνώμη ανά πάσα στιγμή και να αποχωρήσετε από την έρευνα χωρίς καμία αιτιολογία ή δικαιολογία και χωρίς καμία συνέπεια για σας. Σε αυτή την περίπτωση μπορείτε να ζητήσετε να διαγραφούν τα δεδομένα και οι πληροφορίες που έχουμε συλλέξει για σας κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Το αίτημά σας για διαγραφή των πληροφοριών που μας δώσατε μπορεί να ικανοποιηθεί μέχρι την απομαγνητοφώνηση της συνέντευξης.

Τα προσωπικά σας δεδομένα μπορούν να διαγραφούν ανά πάσα στιγμή. Στην περίπτωση που επιθυμείτε να διαγραφούν τα προσωπικά σας δεδομένα ή οι πληροφορίες που μας δώσατε μπορείτε να επικοινωνήσετε με την επόπτρια κα. Μαρία Ξενιτίδου (mxenitidou@uowm.gr).

7. ΠΩΣ ΘΑ ΔΙΑΦΥΛΑΧΘΕΙ Η ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΟΥ·

Στο πλαίσιο της έρευνας στην οποία καλείστε να λάβετε μέρος θα χρειαστεί να μας δώσετε το ονοματεπώνυμο σας και την υπογραφή σας, συμπληρώνοντας αυτό το έντυπο.

Οποιοσδήποτε πληροφορίες δώσατε κατά τη διάρκεια της συνέντευξης-συζήτησης και

αφορούν το πρόσωπό σας θα ηχογραφηθούν με στόχο να αναλυθούν σε σχέση με τα ερωτήματα της έρευνας.

Τα προσωπικά σας στοιχεία αποτελούν προσωπικά δεδομένα και σε αυτά θα έχει πρόσβαση μόνο η ερευνητική ομάδα.

Θα συλλέξουμε τις πληροφορίες που θα μας δώσετε μέσω των συνεντεύξεων και θα τις καταγράψουμε σε αρχεία ήχου. Το έντυπο που κρατάτε στα χέρια σας και τα αρχεία ήχου της συνέντευξής σας, καθώς και όποιο άλλο στοιχείο μας δώσετε το οποίο αποτελεί προσωπικό δεδομένο (π.χ. οικογενειακή κατάσταση, τόπος διαμονής, απασχόληση, κτλ.) θα φυλαχθούν σε προστατευόμενο χώρο.

Η συνέντευξή σας θα μετεγγραφεί από αρχείο ήχου σε κείμενο, το οποίο θα είναι διαθέσιμο σε έντυπη μορφή με σκοπό την ανάλυσή του, εφόσον έχει υποστεί επεξεργασία έτσι ώστε να είναι ψευδωνυμοποιημένο με τέτοιο τρόπο ώστε να μην είναι δυνατόν να αποκαλυφθεί η ταυτότητά σας σε τρίτους. Το κείμενο που προκύπτει από τη συνέντευξή σας θα φυλάσσεται σε ανάλογους χώρους ασφαλείας. Σε όλα τα παραπάνω θα έχει πρόσβαση μόνο η ερευνητική ομάδα του προγράμματος και θα τα διαχειρίζεται σε συνθήκες πλήρους εμπιστευτικότητας.

Εφόσον το κείμενο της συνέντευξής σας είναι ψευδωνυμοποιημένο και μη ταυτοποιήσιμο, η ερευνητική ομάδα θα χρησιμοποιεί αποσπάσματά του σε δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά ή παρουσιάσεις σε συνέδρια. Μπορείτε να έχετε πρόσβαση στο αρχείο της συνέντευξής σας καθώς και στις δημοσιεύσεις που θα προκύψουν από την έρευνα εφόσον το επιθυμείτε.

Η έρευνα έχει διάρκεια 1 χρόνο και αναμένεται ότι υλικό από τις συνεντεύξεις θα χρησιμοποιηθεί έως και 3 χρόνια μετά τη λήξη της.

8. ΠΟΙΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ·

Η έρευνα δε λαμβάνει χρηματοδότηση.

9. ΠΟΙΟΣ ΕΧΕΙ ΕΓΚΡΙΝΕΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ·

Η έρευνα διεξάγεται στο πλαίσιο εκπόνησης πτυχιακής εργασίας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας υπό την εποπτεία της επίκουρης καθηγήτριας του

τιμήματος, κα. Μαρία Ξενιτίδου και μετά από έγκριση της συνέλευσης του τμήματος και της Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

10. ΜΕ ΠΟΙΟΝ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΩ ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την έρευνα μπορείτε να επικοινωνήσετε με την επόπτρια κα. Μαρία Ξενιτίδου (mxenitidou@uowm.gr).

11. ΠΟΥ ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΩ ΠΑΡΑΠΟΝΑ Η ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ·

Για οποιαδήποτε παράπονα ή καταγγελίες σχετικά με τη διεξαγωγή του προγράμματος μπορείτε να προσφύγετε στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διαχείριση των προσωπικών σας δεδομένων μπορείτε να απευθύνεστε στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Παράρτημα 3

Θα προτιμούσατε να μιλάμε στον ενικό ή στον πληθυντικό;

Πως θα θέλετε να σας απευθύνομαι; (Ποιες αντωνυμίες χρησιμοποιείτε;)

Θα συζητήσουμε κάποια πράγματα και, βέβαια μπορείτε να απαντήσετε όπως θέλετε ή και να μην απαντήσετε σε κάποιες ερωτήσεις. Εδώ δεν υπάρχει σωστή ή λάθος απάντηση, αυτό μας ενδιαφέρει είναι κάνουμε μια συζήτηση πάνω σε αυτά τα πράγματα όπως θα κάναμε και εκτός πλαισίων συνέντευξης.

- 1) Θεωρείτε πως γεννιόμαστε με συγκεκριμένες πολιτικές απόψεις ή τις μαθαίνουμε μεγαλώνοντας από τον περίγυρο;
- 2) Πως θα λέγατε ότι είναι οι παρέες σας ως προς τις πολιτικές τους απόψεις; Διαφέρουν από εσάς;

Πως θα λέγατε ότι είναι οι παρέες σας ως προς την σεξουαλικότητα; Διαφέρουν από εσάς;

- 3) Θεωρείτε πως τα άτομα που θεωρούν κατατάσσουν τον εαυτό τους ως μέλη της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+ γεννιούνται με έναν συγκεκριμένο σεξουαλικό προσανατολισμό και φύλο ή αυτά αλλάζουν με τα χρόνια και είναι κάτι που μπορούν να επιλέξουν;
- 4) Στην Ελλάδα νομικά δεν αναγνωρίζεται ο γάμος μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Ταυτόχρονα, υπό την κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, το 2015 νομιμοποιήθηκε το σύμφωνο συμβίωσης και για τα ομόφυλα ζευγάρια. Πως το βλέπετε εσείς αυτό; Θεωρείτε πως πρέπει να νομιμοποιηθεί ο γάμος (εκκλησιαστικός, πολιτικός) μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου;
- 5) Στην Ελλάδα δεν υπάρχει νομοθεσία για από κοινού υιοθεσία παιδιών από ομόφυλα ζευγάρια, αλλά επιτρέπεται για μονογονέα ΛΟΑΤΚΙ. Το άλλο μέλος της σχέσης, νομικά, δεν θεωρείται μέρος της οικογένειας και δεν έχει καμία νομική υπόσταση ως γονέας. Θεωρείτε πως πρέπει να νομιμοποιηθεί η από κοινού υιοθεσία παιδιών για τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια;
- 6) Τον Μάιο του 2022, η Υπουργός κ. Κεραμέως έκανε, με το νέο σχολικό έτος, το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης υποχρεωτικό σε όλα τα δημοτικά και τα γυμνάσια της Ελλάδας. Ποια είναι η άποψή σας γι' αυτό; Είναι καλό τα παιδιά να μαθαίνουν για το σεξ, το φύλο και το διαφορετικό;
- 7) Γνωρίζετε για την υπόθεση του Ζακ Κωστόπουλου; Θεωρείτε πως είναι ένα ομοφοβικό περιστατικό βίας ή υπάρχει κάποια άλλη εκδοχή; Εάν ήσασταν μπροστά σε ένα τέτοιο περιστατικό, πως θα αντιδρούσατε/ τί θα κάνατε;
- 8) Εάν μαθαίνατε ότι κάποιος α από το περιβάλλον σας έχει διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό από αυτό που πιστεύατε/ νομίζατε πως είχε, πως θα σας φαινόταν αυτό; Θα προτιμούσατε να σας το έλεγε η ίδια/ ο ίδιος; Έχουν γίνει αρκετές συζητήσεις γι' αυτά και θεωρείτε ότι όλο περισσότερο τα άτομα αποκαλύπτουν σεξουαλικές ταυτότητες που πριν απέκρυπταν, πως το βλέπετε αυτό;
- 9) Πώς θα χαρακτηρίζατε τις πολιτικές σας απόψεις; Θα κατατάσσατε τον εαυτό σας ως περισσότερο συντηρητικό ή φιλελεύθερο ή κάτι άλλο;
- 10) Θέλετε να προσθέσετε κάτι άλλο στην συζήτηση;

